

Liaona

**Levu na iTabagone
era sa Lako Tiko
ki Valetabu:
Vukei Ira mera
Vakavakarau, t. 18**

**Noqu vakaraica na noqu
inaki ena Rai Vou, t. 42**

**Na Bisopi e Rawa ni Vukei
Iko mo Veivutuni, t. 58**

**Tukuna o Jisu Lomani Ira
Kecega—ira sara ga na
Dauveivakararawataki, t. 68**

*“E dina ga ni da
rairai lakosese ena
veika eda sotava
tiko, sa yalataka tu
na Kalou na inuinui
ni Nona rarama—
sa yalataka mena
vakararamataka
na noda salatu
e tu e matada ka
vakaraitaka na sala
meda lakotani mai
na butobuto.”*

Peresitidi Dieter F. Uchtdorf,
iKarua ni Daunivakasala ena
Mataveliutaki Taumada “Na
iNuinui ena Rarama ni Kalou,”
Liaona, Me 2013, 70.

ITUKUTUKU

- 4 iTukutuku ni Mataveiliutaki Taumada: Sa Noda iTavi meda Veivueti**
Mai vei Peresitedi Thomas S. Monson
- 7 iVaqa ni Veisiko: Na iLesilesi Vakalou nei Jisu Karisito: Dauveibuli**

ITUKUTUKU E VAKARAITAKI

- 12 Dinata Sara Nomu iTavi**
Mai vei Elder Quentin L. Cook
Ni sa rawarawa tu na vakalecaleca, sa tiko e so na ivakavuvuli bibi me baleta na kena rawa ni daramaki e dua na matavulo kei na dinati ni nomu vakabauta.

E WAQANA

E liu: iTaba tuvai mai vei Cody Bell.
E muri: iTaba tuvai mai vei Cody Bell.
E loma ni waqana e liu: iTaba ivakaraitaki mai vei iStockphoto/Thinkstock.

- 18 iTabagone kei na Veiyalayalati ni Valetabu**
Mai vei Gary kei Susan Carter
Ogo na gauna mera vakarautaki kina na luvemuni mera na laki curu kina valetabu.

- 20 Noda iYau Levu ni Daukalotu**
Mai vei LaRene Porter Gaunt kei Linda Dekker Lopez
Daukaulotu kece, e liu vakakina nikua, era laki veiqaravi ena vakanuinui ni na vakavinakataki cake na nodra bula e so na tamata.

- 26 Vakarau kina Siga ni iValu**
Mai vei Elder Eduardo Gavarret
Na ivakavuvuli rawarawa duadua ena rawa ni vakatulewataka na ka eda na sotava ena ivahu ni bula.

- 30 Maqusataki ni Cakacaka ni Veivakabulai**
Ni da lewena na Lotu ni Turaga sa kena ibalebale eda sa kacivi me da sa vakaitavi vakadua ena Nona cakacaka.

- 34 Yaco mo Tamata ni Veivakacegui**
Mai vei Matthew D. Flitton
Na kosipeli a veisautaka na yalona e dua na tamata—ka kauta vata mai na nona matauvuale.

TABACAKAKA

- 8 iVola lailai ni Koniferedi ni Okotova: Vakasama ni Koniferedi Raraba**
Mai vei Tina Spencer
- 9 Vakavulici ni Me iSakisaki ni iTabagone: Tiko Bulabula ni Yago kei na Vakasama**
- 10 iTukutuku ni Lotu**
- 38 Domodra na Yalododonu Edaidai**
- 80 Me Yacova ni da Qai Sota Tale: Au sa Yalataka . . .**
Mai vei R. Val Johnson

42

42 Na Sala Cava meu dua kina na Daukaulotu Qaqa?
 Mai vei Lauren Bangerter Wilde
Keirau sotava na dredre ena veivanua kece keirau gole kina, kau sa bau yalolailai sara ga kina. Meu sa na vaqara e dua na iwali ni rawa-ka.

Saga mo raica na Liaona ka vunitaki tiko ena loma ni ilavelave oqo. Veivuke vuni: Wasea na vuanikau.

46 Mo yaco mo Daukaulotu ni, Vunautaka na Noqu Kosipeli
 Mai vei Elder David A. Bednar
Na lima na ka e gadrevi oqo ena vukei iko mo daukaulotu vinaka-kae.

51 Matadredre ga ka Kaya Sega
 Mai vei Hazel Marie Tibule
Meu na tukuna rawa vakacava na sega vua na peresitedi ni kabani?

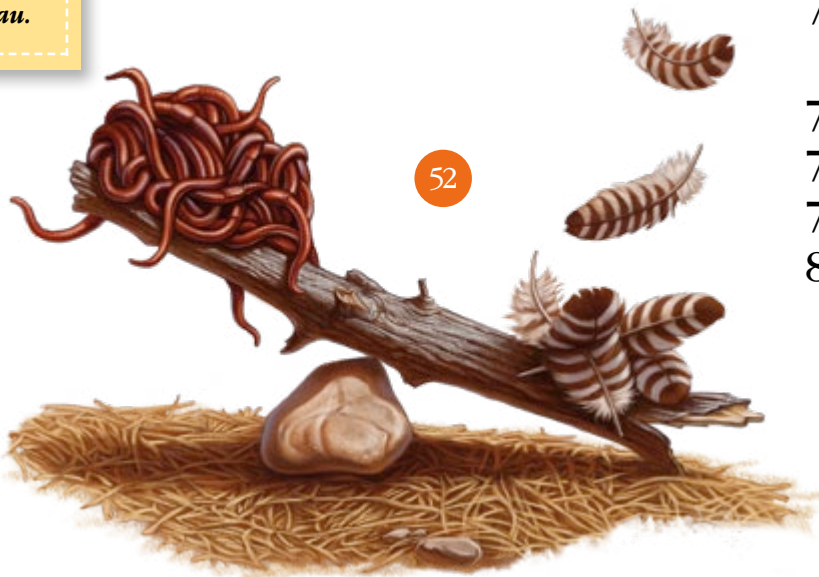
52 Me iSakisaki ni iTabagone: Mo Kaukauwa, Mo Bulabula, Mo Matai
 Mai vei Elder Adrián Ochoa
Daramaka na nomu ivava ni tenisi ka lako yani!

54 Muria na Mawe ni Yavana
 Mai vei Melissa Zenteno
Mo yaco mo vakataki Jisu Karisito sa dua na ilakolako vakaituwa-tuwa, ena bula taucoko, ka sa rawa mo taura ena veikalawa yadudua ena veisiga.

56 Taro kei na Kena iSau
Na cava meu tukuna vei ira na sega ni levenilotu era dau taroga se cava era sega ni bulataka tiko kina na noda ivakatagedegede eso na lewe ni Lotu?

58 Na Cava na Vuna kei na Cava e Gadrevi meu na vakatusa vei noqu Bisopi?
 Mai vei Elder C. Scott Grow
Na veivutuni e ka ni tamata yadua ena keirau maliwa kei na Turaga. Na cava meu laki vosa talega kina vei noqu bisopi?

52

61

61 Sureta Mai na iVakabula
 Mai vei Elder O. Vincent Haleck
Sa waraka makawa tiko na Turaga me sureti yani kina nomu bula!

62 Dikoni Vou
 Mai vei Jane McBride Choate
O Benji e a ririko ena kena veiso-liyaki na sakaramede. Ena rawa beka ni cakava na ka oqo?

64 iLakolako ni Vakasaqaraqara: Wawa mai Winter Quarters
 Mai vei Jennifer Maddy

66 Era a cegu na Yalododonu e Winter Quarters
 Mai vei Arie Van De Graaff

67 iVakadinadina Digitaki: E dau Vosa Vakacava vei ira na Parofita o Jisu Karisito
 Mai vei Elder D. Todd Christofferson

68 Vukei o Violet
 Mai vei Charlotte Mae Sheppard
O Violet e dau vakalolomataki Emma tu ga. Na cava me cakavi-naka kina o Emma vua?

70 Kauta mai ki Vale na Lalai: Au na Wasea na Kosipeli Vei Ira Kece na Luve ni Kalou

72 O Camille mai na Siti o Niu Ioka

74 Noda Tabana

76 Me Baleti Ira na Gonelalai

81 iTaba ni Parofita: David O. McKay

Mekasini Vakaviti ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai

Na Mataveiliutaki Taumada: Thomas S. Monson, Henry B. Eyring, Dieter F. Uchtdorf

Na Kuorumu ni iApositolo Le Tinikarua:

Boyd K. Packer, L. Tom Perry, Russell M. Nelson, Dallin H. Oaks M. Russell Ballard, Richard G. Scott, Robert D. Hales, Jeffrey R. Holland, David A. Bednar, Quentin L. Cook, D. Todd Christofferson, Neil L. Andersen

Edita: Craig A. Cardon

Dauvakasala: Shayne M. Bowen, Bradley D. Foster, Christoffel Golden Jr., Anthony D. Perkins

Manidia Dairekita: David T. Warner
Dairekita ni Matavuvale kei na Veitokoni

kina Matavuvale: Vincent A. Vaughn
Dairekita ni Mekasini ni Lotu: Allan R. Loyborg

Manidia ni Bisinisi: Garff Cannon

Manidia Edita: R. Val Johnson

iVukevuke Manidia Edita: Ryan Carr, LaRene Porter Gaunt

iVukevuke ki na iVola Tabaki: Melissa Zenteno

Volavola kei na Edita: Susan Barrett, David Dickson, David A. Edwards, Matthew D. Flitton, Mindy Raye Friedman, Lori Fuller, Garrett H. Garff, Jennifer Grace Jones, Michael R. Morris, Richard M. Romney, Paul VanDenBerghe

Manidia Dairekita ni Cakacaka ni Liga: J. Scott Knudsen

Dairekita ni Cakacaka ni Liga: Tadd R. Peterson

Disaini: Jeanette Andrews, Fay P. Andrus, C. Kimball Bott, Thomas Child, Nate Gines, Kerry Lynn C. Herrin, Colleen Hincley, Eric P. Johnson, Susan Loggren, Scott M. Mooy, Brad Teare

Kodineita ni iYaya Taqomaki: Collette Nebeker Aune

Manidia ni Tabaivola: Jane Ann Peters

Kena Tabaki: Kevin C. Banks, Connie Bowthorpe Bridge, Julie Burdett, Bryan W. Gygi, Denise Kirby, Ginny J. Nilson, Gayle Tate Rafferty

Tabaki taumada: Jeff L. Martin

Dairekita ni Tabaivola: Craig K. Sedgwick

Dairekita ni Veivotayaki: Stephen R. Christiansen

Me vakau na isau ni mekesini, kei na kena vakatataro e so ki na *Liaona*, Fiji Regional Office, PO Box 90, Suva, 2-20 Lakeba Street, Samabula, Suva, Fiji. E kena isau e \$2.75 dua na yabaki, se \$0.70 na isau ni ilavelave yadudua, me vakavo ga na kena ka tabaki me ivakananumi. Me qai kerei na kena ivakamacala tale e so mai na Valenivolavola Liu ni Lotu, e na talevoni 3388900 e Suva.

Me baleta na sausaumi kei na kena isau ena taudaku kei Amerika kei Kenada, veitaratara ki na nomuni sitoa ni Lotu se iluilui ni tabanalevu se tabana.

Me qai vakau na ivola kei na vakatataro ena

parokaramu ni kompiuta ena liahona.lds.org; ena i-meli ki na liahona@ldschurch.org; se ena meli ki na *Liahona*, Rm. 2420, 50 E. North Temple St., Salt Lake City, UT 84150-0024, USA.

Na *Liaona* (vakadewataka na ivola i Momani ni "kabasi" se "idusidusi") sa vakadewataki oti ena vosa vaka- Albania, Armenia, Bislama, Bulgaria, Cambodia, Cebuano, Jaina, Jaina (vakararawataka), Croatia, Czech, Denmark, Necaladi, Valagi, Estonia, Viti, Finiladi, Varanise, Jamani, Kiriki, Idia, Hungary, Aisiladi, Idonesia, Itali, Japani, Kiribati, Korea, Latvia, Lithuania, Malaqasi, Masela, Mongolia, Nowei, Poladi, Potukali, Romania, Rusia, Samoa, Slovenia, Sipi, Suwiteni, Swahili, Tagalog, Taiti, Tai, Toga, Ukraine, Urduu, kei na Vietnam. (E duidui na gauna me taba kina ena veivosa yadudua.)

© 2013 mai na Intellectual Reserve, Inc. Dodonu kece e taqomaki. Tabaki e Amerika

Sa rawa me lavetaki na veitukutuku kei na iyaloalo era tiko ena *Liaona* me baleta na inaki eso, cakacaka ni lotu sega ni saumi se vakayagataki ga e vale. Ena sega ni rawa me lavetaki na veiyaloalo eso kevaka era sega ni vakadonui mai vei kena itaukei. Na vakatataro baleta na Dodonu ni Lavetaki me na vakau yani ki na Intellectual Property Office, 50 E. North Temple St., Salt Lake City, UT 84150, USA; i-meli: cor-intellectualproperty@ldschurch.org.

For Readers in the United States and Canada:

October 2013 Vol. 16 No. 3 LIAHONA (USPS 311-480) Fijian (ISSN 1096-5122) is published four times year (April, May, October, and November) by The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, 50 East North Temple, Salt Lake City, UT 84150. USA subscription price is \$4.00 per year; Canada, \$4.80 plus applicable taxes. Periodicals Postage Paid at Salt Lake City, Utah. Sixty days' notice required for change of address. Include address label from a recent issue; old and new address *must* be included. Send USA and Canadian subscriptions to Salt Lake Distribution Center at address below. Subscription help line: 1-800-537-5971. Credit card orders (Visa, MasterCard, American Express) may be taken by phone. (Canada Poste Information: Publication Agreement #40017431)

POSTMASTER: Send all UAA to CF5 (see DMM 707.4.12.5). NONPOSTAL AND MILITARY FACILITIES: Send address changes to Distribution Services, Church Magazines, PO Box 26368, Salt Lake City, UT 84126-0368, USA.

Vakasama ni Lotu Vakamatavuvale

Na ilavelave oqo era umani tu kina na itukutuku kei na itaviqaravi e rawa ni ra vakayagataki ena lotu vakamatavuvale. Koto qo e rua na vakasama.

DRONNI TABA MAI VEI CRAIG DIMOND

"Yaco mo Daukaulotu ni Vunautaka na Noqu Kosipeli," tabana e 46:

vakasamataka mo veitalanoataka ena nomu matavuvale na lima na ka me caka mo *Daukaulotu ni Vunautaka na Noqu Kosipeli*. Qai tovolea mo vakatovotototaka na veiivakavuvuli. Saga mo railesuva vata e dua na iwase ni *Vunautaka na Noqu Kosipeli* qai solia yadua vei ira na lewe ni matavuvale e dua na gauna lekaleka mera vakatovotototaka na vakavulici ni lesoni ni kaulotu ka mera na qai vakataki ira na sega ni leweniloto o ira na qo ni matavuvale. Ena rawa mo dou veivosakitaka na bolebole ni cakacaka ni kaulotu ka qai vakaraica e dua na ituvatuva me rawati kina na veika e vosa tiko kina o Elder David A. Bednar.

"Mo Kaukauwa, Mo Bulabula, Mo Matai," tabana e 52:

Ni sa vakatalevi lesu oti na veika e a vola o Elder Adrián Ochoa, vakasamataka me navuci e dua na itaviqaravi me rawa ni ra na vakabulabulataki kece kina na lewe ni matavuvale. Ko na rawa beka ni qitotaka e dua na qito se dou tau-bale vata. Mo vakadeitaka ni itaviqaravi ena caka me rawa ni ra na vakaitavi kece kina na lewe ni matavuvale (ena rawa ni ko kerei ira na luvemu qasecake mera na vukei ira na gone mera na vakacavara na itaviqaravi, me vaka oqo). Ni sa oti ga na itaviqaravi, veitalanoataka sara vakamatavuvale na vinnaka ni ivakarau bula e veivakabulabulataki vakayago. Ko na rawa beka ni navuca me vakuri na veika sa cakava tiko na matavuvale me muri kina na nodra ivakasala na noda parofita ena vakamareqeti ni yagoda.

ENA NOMU VOSA

Era sa vakarautaki tu na *Liaona* kei na ivola tale eso ni Lotu ena vuqa na vosa ena www.languages.lds.org.

IULUTAGA ENA ILAVELAVE OQO

Na naba e tukuna tiko na imatai ni tabana ni vosa o ya.

Cakacaka ni kaulotu, 20, 30, 40, 42, 46, 61, 70, 72

Gonelalai, 76

Ira na Bisopi, 58

Ira na Parofita, 67

iTovo Vakarisito, 54

iVakaraitaki, 12, 56

iVakatagedegede, 56, 80

iVakatakila, 67

Jisu Karisito, 7, 76

Loloma Cecere, 4, 20, 34, 68

Matabete, 62, 76

McKay, David O., 81

Painia, 64

Sautu, 34

Tiko-bulabula, 9, 52

Tukutuku Makawa ni Lotu, 64, 66

Vakataulewa, 56

Vakatutusa, 58

Vakavakarau, 26

Valetabu, 18, 34

Veibuli, 7

Veilalawa, 12, 54

Veitemaki, 51, 80

Veitokani, 39, 40, 72

Veivakabulabulataki, 4, 30, 38

Veivosoti, 58, 68

Veivutuni, 58

Vosa, 80

Vosa ni Vuku, 9, 51, 52

Vosavosa-ca, 80

Vunautaka na Noqu Kosipeli, 42, 46, 54

Yunica, 42, 64, 68

Yalodina, 12, 51

Yalo Tabu, 41, 46

Mai vei Peresitedi
Thomas S. Monson

Sa Noda iTavi meda VEIVAKABULAI

Vei ira Yalododonu Edaidai, sa dodonu me matata ni sa dua na ka ena tawamudu na kena lagilagi na nodra laki sikovi ka sureti lesu mai o ira era sa biuta na sala dodonu ka qiqa ka ra se sega ni dau lakova mai na soqoni ni itaviqaravi ena Lotu. Eda kilai ira tiko li na tamata oqori ka ra a sa ciqoma oti na kosipeli? Kevaka dina kina, na cava na noda itavi ena nodra laki vakabulai lesu mai?

Vakasamataki ira na sa yali ena kedra maliwa na sa qase cake, o ira na sa mate na watidra, kei ira na tauvimate. Ena levu sara na gauna eda na raici ira ena vanua dravuisiga ni vanua liwalala ka dau vakatokai me o galili. Ni sa biubiu na itabagone, ni sa lutu sobu na ituvaki ni bula, ni sa basika na yalolailai, ni sa katabokoboko na rarama ni vakanuini, e se rawa tikoga ni ra vukei lesu mai e ligadra era na veivukei kei na yalodra o ira era kila na loloma cecere.

E dina ni ra tiko o ira era gadreva na vakabulai. E so era na sasaga dro mai na ivalavala ca kei na so era na lako tu ena taqaya se vakawelewele se lecaika. Se cava ga na vuna, era sa vakatikikitaki ira sara ga mai na veitaviqaravi ena Lotu. Era sa na vakatu o ya ni ra sa na yali vakavo kevaka eda kidava na—lewe ni Lotu ka dau mai lotu wasoma—ni dodonu meda lako yani ka laki vakabulai ira lesu mai.

Me dua me na Vakaraitaka na Sala

Au a ciqoma ena dua na gauna sa oti e dua na ivola mai vua e dua na tamata ka sa mai lakosese tani mai na Lotu. E vakatakarakarataka tiko e levu sara vei ira na noda lewenilotu. Ni sa vakamacalataka oti na nona sa mai sega tu ni lotu, sa qai vola mai vakaoqo;

“Au a dau vutuniyau tu e liu, ia, oqo, au sa dravuisiga sara tu ga. Au sa kune rarawa tu ga ka sa vaka me sa vakatawayagataki tu ga na ka au cakava. Sa yali mai na noqu bula na kosipeli, ia, e se sega ga ni yali mai yaloqu. Au kerea na nomu veimasulaki.

“Au kerea moni nanumi keimami mai na sa mai tu vakaoqo eke—na Yalododonu Edaidai ka ra sa mai yali tu. Au kila na vanua e tiko kina na Lotu, ia ena so na gauna, au nanuma au niu na gadreva e dua tani tale me vakaraitaka vei au na sala, me vakauqeti au, me kauta tani na noqu yalotaqaya, ka me mai wasea vei au na nona ivakadinadina.”

Ena noqu wilika tiko na ivola oqo, au nanuma lesu sara na noqu a sikova e dua na vale ni iyaya makawa vakamareqeti e vuravura na vale ni iyaya makawa vakairogororgo na Victoria and Albert Museum mai Lodon e Igiladi. E tiko e kea e dua na iyaloalo boroi sara vakamatau ena 1831 mai vei Joseph Mallord William Turner. Na iyaloalo ni o loaloa vavaku kei na waitui voravora na kena biau ka sa vakaraitaka ga na rerevaki kei na mate. Basika sara tu mai vakayawa e dua na cina rama ni dua na waqa ka kere veivuke tiko mai. E toka mai e liu ena dela ni ua voravora ka kauta mai na cagi vakacevaruru e dua na velovelu ni veivueti. Era drete vakaukauwa na ivoce na kaiwaqa ni sa cokataki koya yani kina loma ni cava na velovelu. Eratou tucake tu e baravi e dua na marama kei na rua na luvena, ka ratou sa suasua tu mai na uca kei na kaukauwa ni cagi. Eratou a vakararai matua tu yani ki wasawasa. Ena noqu vakasama au sa vakalekalekataka ga na yaca ni iyaloalo oya. Vei au me sa yacana ga na *Kina Veivueti*.¹

Ena tiko na ka rerevaki ena loma ni cava ni noda bula. Era na sotava na turaga na marama na gone tagane kei na goneyalewa na dredre ka ra na vakanamata kina veivakarusai. O cei ena laki kauta na velovelu, me biuta tu mai na logaloga vinaka ni loma ni vale kei na matavuvale ka lako yani kina veivueti?

E sega ni dredre na noda itavi. Eda sa vakaitavi ena nona veilesi na Turaga; ka sa na noda na Nona veivukei.

Ena nona a veituberi na iVakavuvuli, e a kacivi ira na gonedaui mai Kalili mera biuta na nodra lawa ka muri

tautauvata sara ga kei ira era sa sega tiko ni mai lotu ka ra sa na waraki ira tu ga o ira era sa vodo yani ena velovelo ni veivueti. E tagica tu na yalodra na veivukei. Era masulaki ira na luvedra tagane kei na luvedra yalewa o ira na tama kei na tina. Era vakacacabo ki lagi na marama baleti ira na watidra mera na talevi. Ena so na gauna era na vakacacabo na gone baleti ira na nodra itubutubu.

Sa noqu masu meda na gadreva na laki vueti ira mai na sa sega ni dau lako mai ki lotu ka kauti ira lesu mai kina vakacegu ni kosipeli i Jisu Kari-sito, ka me na rawa ni ra mai vakai-votavota vata kei keda ena taucoko ni veitokani ena solia vei keda.

Meda sa dodoliga yani ka vueti ira lesu mai o ira era bula vakavolivoliti keda: ira era sa qasecake, ira na dauwai, ira na tauvimate, ira na vakaleqai na ituvaki ni yagodra, ira era malumalumu vakayalo, kei ira era sa sega ni maroroya na nodra veiyalayalati. Meda dodoka yani vei ira na liga me veivukei kei na yalo e kila na loloma cecere. Ni da sa cakava oqo, eda sa vakamarautaka tiko na yalodra ka da na sotava na veivakacegui ena lako mai vei keda ni da sa vukea tiko e dua me vakamuria na sala kina bula tawamudu. ■

IDUSIDUSI

1. Na yaca taucoko ni iyaloalo boroi na *Velovelo ni Veivueti ka ra Lewena na Bole mera laki Veivueti mai na Waqa ka sa kere Veivuke (Cina Karakarawa) Tiko Mai ni Lega*.
2. Maciu 4:19.
3. Efeso 2:19.
4. Raica na Maciu 22:39.

Koya, ni a kaya, “Au na qisi kemudou mo dou gonedau ni tamata.”² Meda sa semati keda yani vei ira na gonedau ni tamata, me rawa ni da bau laki veivuke ena nodra vakabulai.

Sa noda itavi meda dodoliga yani ka veivueti mai vei ira era sa biuta na veimaroroi ni itaviqaravi, me rawa kina vei ira mera lesu mai ka mai vakayagataka na magiti sa vakarau tu ena nona teveli na Turaga ka vakamamautaki ena nona vosa, ka marautaka na veitokani ni nona Yalotabu. Ka mai wili vata kei ira era sa “sega ni vulagi se kai tani dou sa korovata ga kei ira era sa lotu, ka dou sa lewe ni vale ni Kalou.”³

Na iVakavuvuli ni Loloma

Au sa raica ni rua tiko na vuna era na lesu tale mai kina i lotu kei na veisau ni ivalavala, ivakarau kei na veika e dau vakayacori. Kena imatai ni o ira oqo era na lesu mai baleta ni dua e sa vakamatatataka vei ira na ka era na rawata me yacova na bula tawamudu kei na nodra vukei mera sasaga mera na rawata. O ira na sega ni dau lotu wasoma era na sega ni laiva me sa

rauti ira ga na veika lalai era sa rawata toka ni ra sa raica rawa na veika lelevu e rawa ni yaco vei ira kevaka mera na cakacakataka na kila era sa bau rawata toka.

Ai karua ni o ira na wekadra voleka se o ira na vakatokai ni ra sa “koro vata kei ira sa lotu” ka ra sa vakamuria na ivakavuvuli ni iVakabula, ni ra sa lomani ira na kainodra me vakataki ira,⁴ ka ra sa vukei ira mera sa cakacakataka na nodra tatadra me na vakavotukana.

Na itekitekivu ni kena icakacaka ena vakaoqo—ka na tomani tikoga me—ivakavuvuli ni loloma.

Ena kena irairai dina, o ira na sa vakaleqai tiko o ya mai wasawasa ena iyaloalo boroi nei Turner e

VEIVAKAVULICI MAI NA ITUKUTUKU OQO

Vakasamatata mo tarogi ira o sikovi ira tiko kevaka era kila e dua e sasagataka tiko me sa lako mai ki lotu. Ena rawa ni ko digitaka e dua na tamata ka veitalanoataka na sala me vakaraitaki kina na loloma me vaka na nona sureti qai kina dua na lotu ni matavuvale se me lako mai kina dua na kana ni matavuvale.

Na iSolisoli o Jen

Mai vei Josi S. Kilpack

Au a cakava e levu sara na digidigi cala ena gauna ni noqu vuli ena koronivuli torocake. Na digidigi oqori e a veikau yani kina bula rarawa kau sa qai vakadeitaka meu sa na vakayagataka na gauna ni sereki ni vulaikatakata meu sa na veisau kina. Ni tekivu tale na vuli au dau kania na kequ ivakasisigalevu e valenisili se ena olo ni lala tu meu kakua ni sotavi ira kina na dau vaqara veiba mera kidavaki au lesu tale mai.

Se bera vakadua ni bau galili me vaka na gauna o ya.

Sa qai solia vei au na Kalou e dua na isolisoli: Sa qai soli

Jen mai vei au. E sega vakadua ni bau vakalewai au ni dua na noqu cala, ia e dau vakauqeti au ga meu toso ga ki liu ena sala dodonu. Niu kila ni na tiko mai koronivuli e dau uqeti au meu wilika na noqu ivolanikalou ka vakatataka cake na noqu ivakadinadina. Ni qai yaco mai na siga ni tuvaitutu au sa vakadinadinataka vakaiau niu sa vakadeitaki au meu sa na veisau.

Au dau vakasamataka seu na tu beka evei kevaka me a sega ni basika ena noqu bula o Jen. Ena rawa beka meu dinata na noqu ivakavuvuli kevaka me a sega o koya? Kalo-ugata, niu na sega sara ni kila baleta, ni okoya e a tiko kina ena yalona taucoko ka sa lomana sara ga me vukei au.

Na dauvolaitalanoa e vakaitikotiko mai Utah, Amerika.

GONELALAI

Sala ni Veivueti

Ea vakavulica o Peresitedi Thomas S. Monson meda dodoliga yani vei ira na tani, wili kina o ira na qase, ira na dawai, ira na tauvimate, ira na sa sega tu ni mai lotu kei ira era na gadreva tu e so na veivuke. Raica

na iyaloalo ka ra koto oqo e ra ka qai wirina na kena e vakaraitaka vei iko e so na ka ko rawa ni cakava mo vukei ira na tani.

Vola ena laini e ra eso na ka o rawa ni cakava mo vukei ira kina na tani. Ko na rawa ni vakayagataka na iyaloalo me vakavure vakasama.

Wilika ka masulaka na itukutuku oqo, ka qai saga mo kila na cava mo wasea kei ira na marama o sikovi ira. Ena vakatubura vakacava na nomu vakabauti Koya ka vakalougatataki ira vakacava o dau vakaraici ira tiko. Me ikuri ni itukutuku, gole ki na reliefsociety.lds.org.

Na iLesilesi Vakalou nei Jisu Karisito: Dauveibuli

Qo na imatai ena veitarataravi ni iVaqa Ni Veisiko ka na vakaliuci tiko kina na itavi ni iVakabula.

E“bulia na lomalagi kei vuravura” o Jisu Karisito (3 Nifai 9:15). A kitaka na cakacaka oqo ena kaukauwa vakabete, me vaka nona lewa na Tamada Vakalomalagi (raica na Mosese 1:33).

“Meda vakavinavinaka ga ni Dauveibuli vuku sa biuti keda mai e vuravura, e kaya o Peresitedi Thomas S. Monson, “. . . me rawa kina ni da na mai vakatovolei, meda na vakadeitaki keda kina, me rawa ni da na rawata na veika sa vakarautaka tu na Kalou meda na vakaivotavota kina.”¹ Ni da vakayagataka na noda galala meda talairawarawa kina vua na Kalou ka veivutuni, eda sa na qai vakadonui meda na lesu ka laki bula vata kei Koya.

E kaya vakaoqo o Peresitedi Dieter F. Uchtdorf, na iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Tau-mada, me baleti na Veibuli:

“E a bulia o Koya na vuravura me baleti keda! . . .

“Qo e sega ni matata vua na tamata: ni vakatauvatani kei na Kalou; na tamata e kawale sara; ia o keda

eda sa veika kecega vua na Kalou.”² Ni da kila ni o Jisu Karisito e a bulia na vuravura me baleti keda, baleta ni da sa veika kecega vua na Tamada Vakalomalagi ena vukei keda meda tosoya cake na noda lomani Rau.

Mai na iVolanikalou

Joni 1:3; Iperiu 1:1–2; Mosaia 3:8; Mosese 1:30–33, 35–39; Eparaama 3:24–25

IDUSIDUSI

1. Thomas S. Monson, “Na Cicivi ni Cere sa Tu e Matada,” *Liaona*, Me 2012, 90.
2. Dieter F. Uchtdorf, “Ko ni sa Rui Bibi Vua,” *Liaona*, Nove. 2011, 20.
3. Josefa Simici, ena *Luwequ Yalewa ena Noqu Matanitu: Na iTukutuku kei na Cakacaka ni iSoqosoqo ni Veivukei* (2011), 163.
4. *Luwequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 163.
5. Josefa Simici, ena *Luwequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 161.

**Vakabauta,
Matavuvale,
Veivukei**

Mai na Keda iTukutuku Makawa

Eda sa buli meda veiucai kei na Kalou (raica na Mosese 2:26–27), ka sa tiko vei keda na veika e vakalou. Na Parofita o Josefa Simici e a vakadreti ira na marama ena iSoqosoqo ni Veivukei mera “bulataka na [nodra] galala.”³ Ena veivakatataki cake o ya, era sa qai bula na marama ena Lotu iJisu Karisito ni Yalododonu Edaidai ena veika era sa vakavulici kina ni ra sa vakalou ena nodra vakacokotaka na inaki ni Kalou ena nodra bula. “Ni ra sa qai kila se o cei sara mada o ira—ni ra luvena yalewa na Kalou, ka tiko vei ira na kaukauwa mera dauloloma ka dau veisusu—era sa na qai yaco mera marama lotu dina.”⁴

“Ko ni sa mai tu oqo ena vanua ko ni sa na rawa ni cakava ena galala na veika sa vakotora na Kalou e lomaseremuni,” e a kaya na Parofita o Josefa Simici. “Kevaka mo ni bulataka na ivakavuvuli oqo, sa na wacava na kena totoka kei na lagilagi!—kevaka ko ni na rawata tiko mo ni caka dodonu, era na sega ni tarovi na agilosi me ra mai nomuni itokani.”⁵

NA CAVA E RAWA MEU CAKAVA?

1. Ena tosoya cake vakacava na noda lomana na iVakabula na noda sasaga meda kila na noda ituvaki vakalou?
2. Meda na vakaraitaka vakacava na noda vakavinavinaka ena nona veibuli na Kalou?

VEIVAKASAMA NI KONIFEREDI RARABA

Mai vei Tina Spencer

“Kilakila mada mai se o Cei ena Lakomai kina Vakayakavi?”

Ni vo tiko e 15 na siga me tekivu na koniferedi raraba, keitou sa dau vakaliliga vakavuvale na ivakatakarakara ni kena vakaraitaki ni sa na vakarau tekivu na “Kilakila mada mai se o Cei ena Lakomai kina Vakayakavi?” Keitou sa qai kuria na kedra itaba na parofita, daurairai kei na dauvakatakila mai na veikoniferedi sa oti me vaka e volai tu ena kena mekasini ni Lotu.

Au a vakavakarau ena noqu vakasaqara se o cei na parofita me keitou na kidavaka ena bogi o ya. Ena so na gauna au dau kunea e so na ka ena neitou loma ni vale ka na via matataka toka na veika au sa kila ka qai biuta koto e dua na peleti. Ena gauna ni vakayakavi, niu dau talanoataka na italanoa ni veika au sa biuta koto ena peleti, era tou qai dau vakilakila e vale se o cei ka tukuni tiko. Ena so tale na

gauna, au dau talanoataka e dua se rua na italanoa e tukuna na parofita ena koniferedi ka se qai oti koto ga yani ki liu.

Au kurabui ena veika eratou nana tu na luvequ baleta na parofita kei na iapositolo, kau kila ni veika rawarawa vakaoqo ena tara cake na noqu lomana kei na ka au kila me baleti ira na turaga kilai levu oqo.

Na Noqu iLavelave ni Koniferedi

Ena nodrau a sikova na neitou koniferedi ni iteki o Elder Neil L. Andersen mai na Kuoramau ni iApositolo Le Tinikarua kei na watina o Kathy, e a qai talanoataka vei keimami o Sisita Andersen e dua na italanoa. Kaya o koya, ni ratou a dau tu mai Varanise, e a dau lavetaka o koya na vosa mai na koniferedi me baleti ira na luvena—wili kina o ira era se gone sara. E a kidroa ni raica ni sa tu sara ga e macawa

isau ni iyaya ni lavelavetaki vaka oya. Sa qai lako mai vua na vakasama: “Na cava na kena isau vakailavo vei iko na nodra vosa na parofita?”

E tarai au sara ga na italanoa o ya, kau sa qai vakadeitaka mera na yadua kece sara na lewe ni noqu matavuvale na ilavelave ni vosa mai na koniferedi. Erau a maqusa sara ga kina na luvequ goneyalewa. Keitou vakayagataka ena gauna ni lotu vakamatavuvale kei na wiliki ni ivolanikalou. Au taletaka niu raica e dua na luvequ yalewa me wiliika tiko na vosa ka makataka tiko ena peni-duiroka. Dua tale na luvequ se qai papitaiso walega oqo, e a kerei au me keirau wiliika taurua ga na vosa.

Bolebole ni Koniferedi

Me tiki ni noqu lesone ena iSoqosoqo ni Veivukei au a bolele ira na marama mera wiliika na vosa mai na koniferedi ka se qai oti walega oqo, ka so era wiliika na vosa qai so tale era sarava ena initaneti. Era a vakaraitaka e so tale na marama na nodra sa vakavakarau vinaka tale tu me baleta na koniferedi tarava. ■

E vaka itikotiko na dauvolavola mai Washington, Amerika.

TIKO BULABULA NI YAGO KEI NA VAKASAMA

Vei ira e so na itabagone na nodra sega ni dau vakamura e so na ivakavuvuli ni tiko-bulabula ena rawa ni vakaleqa na nodra na vakaitokani kei na nodra na yalodei. Ena kuria na sivia ni veika e dau vakasamataki kei na cakacaka e qaravi na vakarautaki ni bula kina vei qaravi vaka daukau-lotu. Ena tabana e 52–53 ena iwase oqo, e vakamacalataka o Elder Adrián Ochoa mai na Vitusagavulu ni kena maroroi na bula ena vukea na ituvaki ni yago kei na vakasama. E vakadreta o koya meda talairawarawa kina Vosa ni Vuku (raica na V&V 89) meda na rawa ni cakava vakakina. Ni ko sa vukei ira na luvemu mera qarauna na ivakavuvuli ni tiko bulabula ni yago kei na vakasama, sa na qai toso cake na nodra yalodei kei na vakavakarau kina veisiga ni mataka.

Me vaka e kaya o Elder Ochoa: “Na maroroi ni yagomu ena vakalougata-taka na nomu vakasama ka vukei iko mo dau nanuma ni o luveni Kalou, ka o na rawa ni dau yalodei ka mamarau talega kina. Vakasotara vata na nomu vakasama nomu kaukauwa vakayago kei na nomu bula vakayalo.”

Vakatutu ni Nodra Tuberi na iTabagone

- Wilika na vosa nei Elder Ochoa ka vakatututaka e dua na

vakaukauwa yago vakavuvale me dau qaravi kina na veinavunavu dina ni tiko bulabula.

- Wilika vata kei ira na luvemu itabagone na iwase ka baleta na tiko bulabula kei na ituvaki ni vakasama ena *Me iSakisaki ni iTabagone* (tabana e 25–27). Na cava na ibalebale ni tiko bulabula ni vakasama.
- Lagata vata na “Ke Dredre Na iLakolako” (*Serenilotu*, naba. 66) ka veitalanoataka na ka e vakavulica na tucaketale baleta na bibi ni yagoda.
- Vulica na tiki ni ivolanikalou ka volai tu ena itukutuku, qai veitalanoataka na ka e vakavulica baleta na tiko bulabula ni yago kei na vakasama.

Vakatutu baleta Nodra Tuberi na Gonelalai

- Vakaraitaka vua e dua na gone na itaba ni dua na valetabu. Veitalanoataka na ka e vakavulica o Paula ni yagoda na valetabu ni Yalo Tabu” (1 Korinica 6:19) kei na sala e na rawa ni vukei keda me dau qarauna na yagoda kei na noda vakasama na kila oqo.
- Cakava e dua na lisi ni itaviqaravi maucokona, cokonaki vinaka ka na vinakata o luvemu mo dou

IVOLANIKALOU VEISEMATI

Na Vosa Vakaibalebale 16:32
Taniela 1:3–20
Luke 21:19
Roma 12:1–2
1 Korinica 6:19–20
1 Cesalonaika 5:17
Alama 27:27;53:20
Vunau kei na Veiyalayalati 88:1589

cakava vata kece vakamatavuvale. Qai tuva e dua na ituvatuva se me na caka vakacava na kena na rawa ni vakamuri na itaviqaravi me ka tudei ni matavuvale.

- Veitalanoataka na sala me kilai ka muri na gauna e dau basika kina na tubu ni dra se na gauna ni qusi wai ni mata. Lagata na “If You’re Happy” (*Children’s Songbook*, 266), “I’m Trying to Be Like Jesus” (*Children’s Songbook*, 78), se dua ga na sere baleta na gauna ni cudru kei na vakayacori ni veidigidigi e vinaka. ■

ITUKUTUKU NI LOTU

Sikova na news.lds.org me baleta na ikuri tale eso ni itukutuku kei na soqo ni Lotu.

Sa Rawa Vei Ira na Lewenilotu Mera Kerea na Veitarataravi ni Lewa ni Matabete

Mai vei Ryan Morgenegg

iTukutuku ni Lotu

Ena gauna oqo sa rawa me vakarautaka na Lotu ena itukutuku ni veitarataravi ni lewa ni matabete me soli vei ira na lewenilotu ni ra kerea vakakina. Na veitarataravi ni lewa ni matabete sai koya na ivakarau tudei ni veitabaki vakayadudua e rawa ni vakamuri lesu sara ena gauna a tekivu taumada kina na Lotu ka laki yaco sara vua na iVakabula.

E dina ga ni dua na lewe ni matabete e taura tu na itutu ni Vitusagavulu e rawa ni okati tiko ki na veitarataravi ni lewa e nona e dua tale na lewenilotu, e sega ni tiko vakatabakidua e dua na veitarataravi ni lewa ena itutu ni Vitusagavulu. Sa vakakina, na nodra veitarataravi ni lewa ni matabete na bisopi kei na peteriaki era sa tabaki ena rawa ni vakamuri lesu ki na gauna era a tabaki kina mera bete levu.

Na itukutuku walega me baleta na veitarataravi ni lewa ni Matabete i Melikiseteki ena rawa ni kerei ena Lotu; e sega ni vakarautaki na veitarataravi ni lewa ni Matabete i Eroni. Sa rawa vei ira na lewenilotu mera kerea na itukutuku ni veitarataravi ni lewa ni Matabete i Melikiseteki, me baleti ira ga, e dua na gone e tiko e vale, se dua na daukaulotu

itabagone e kaulotu tiko. Na ivola oqo era sega ni itukutuku dina ni Lotu.

Kevaka o gadreva mo kerea na nomu veitarataravi ni lewa ni matabete, mo vola mai na yacamu taucoko vakalawa, tikinisiga o sucu kina, nomu naba ni lewenilotu (e tiko ena ivolatara ni vale-tabu se vei vunivola ni tabanalevu), na yacai koya a tabaki iko ki na itutu ni italatala qase se bete levu (ke kilai), kei na vanua me vakau yani kina kei na naba ni talevoni se imeli.

Vakauta na nomu kerekere ki na:

Priesthood Line of Authority

Global Service Center

120 North 200 West

Salt Lake City, Utah 84103-1514, USA

Fax: 1-801-240-6816

Talevoni: 1-800-453-3860, naba lailai 2-3500

Imeli: Vakauta na nomu imeli ki na

lineofauthority@ldschurch.org ka vola toka ena vanua ni ulutaga na “PLA.” Ena qai vakau mai vei iko e dua na fomu mo vakalewena ka vakauta lesu (ena saumi mai vakalivaliva na itukutuku taucoko e tiko kina na “PLA” ena vanua ni ulutaga. ■

Na nodra veitarataravi ni lewa ni matabete o ira era veitabaki e rawa ni vakamuri lesu sara vua na iVakabula.

E TABAKI IRA NA APOSTOLO LE TNKARUA NA KARISO, MAI VEI HARRY ANDERSON © IRI

O ira na matameke iri era a vakatakilakilatata rawa na naba "20" ena gauna ni nodra veivakamarautaki me vakananumi kina na ika 20 ni yabaki ni Lotu e Mongolia.

E Marautaka o Mongolia na 20 na Yabaki ni Lotu

Ena Moniti, na ika 15 ni Epereli, 2013, era a soqoni vata yani e sivia na 300 na lewe ni Lotu ena Delana mai Zaisan mai Ulaanbaatar, e Mongolia, mera marautaka kina na yabaki 20 ni Lotu ena matanitu o ya. Era a lagasere kina e dua na matasere lewe 50, ka ra vakarorogo na ivavakoso ki na dua na vosa katonu nei Elder Neal A. Maxwell (1926–2004) ena nona a vakatabuya na vanua o Mongolia me vunautaki kina na kospeli ena 1993.

E raica o Elder Tai Kwok Yuen, e dua na lewe taumada ni Mataveiliutaki ni iWasesewase o Esia ka a tomani Elder Maxwell ki Mongolia ena 1993, ni sa "cacakaka vagumatua sara tiko na liga ni Turaga ena Nona tabaniwere oqo."

A vakarautaki na itaviqaravi eso me vakatakilakilatataki kina na soqo ni marau oqo ena loma taucoko ni macawa. Era a lako vata mai e 200 na daukaulotu oti ena dua na soqo ni duavata ni kaulotu. Era sa kaulotu oti e sivia na 1,000 na lewe i Mongolia—o ya mai na 1 ena veiyatini na lewenilotu e Mongolia. A vakayacori wavoki na soqo ni papitaiso e Mongolia ena yakavi ni Vakaraubuka; ka ra papitaiso kina e 24 na tamata ena siga o ya. A vosa o Mary N. Cook, ka se qai vakacegui walega oqo mai na mataveiliutaki raraba ni Goneyalewa, ena dua na nodra lotu na Goneyalewa,

vata kei na dua na siga dolavi raraba ni tuva kawa ka vakaraitaki kina e dua na vidio e vakasalataka tiko na cacacaka vou ni Family Tree. A vakaraitaki talega ena soqo cecere na veika vakavanua ni nodra ivakarau ni bula totoka e Mongolia kei na nodra taledi e vuqa na lewe ni Lotu.

Era Marautaka na Yalododonu Edaidai mai Haiti, na Veivuke ni Kena Tei na Kau

Ena 1 ni Me 2013, era a vakaitavi na lewe ni Lotu e Haiti, ena dua na veivakatorocaketaki ni tei kau ena vanua raraba. E dua na iwiliwili levu ni itei era a teivaki ena imatai ni siga ni veivakatorocaketaki oqo, ka na tarava mai e vuqa tale. Ni sa na mai cava na veivakatorocaketaki oqo, era sa na tubu tiko kina e rauta e 400,000 na vunika e Haiti, oka kina na moli karokaro, moli gunuvi, niu, weleti, kei na oki.

E a volia na Lotu na itei ni kau oqo me tiki tiko ni kena tokoni tiko o Haiti ni kena vueti mai na vakacaca ni uneune. A veivakarautaki talega na veivakatorocaketaki oqo mera qarava na lewenilotu e dua na cacacaka mera marautaka kina na ika 30 ni yabaki ni Lotu ena matanitu yanuyanu oqo. Ena tolusagavulu na yabaki sa oti, a sikova yani o Peresitedi Thomas S. Monson ni se lewe tiko ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua, na vanua o Haiti ka vakatabuya me kaburaki kina na kospeli vakalesuimai.

Ena gauna o ya a tiko kina mai Haiti o Elder Neil L. Andersen ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua ena kena marautaki na yabaki ni ivakananumi ka laki dabe vakatulewa ena kena cereki e dua na vatu ni ivakananumi e vakatakilakilatata na kena a tekivu na Lotu mai Haiti.

Lolomataka na Lotu e Dua na Milioni na Paodi Bibi na Kakana ki na Feeding America

Ena Me ni 2013, a lolomataka kina na Lotu, mai na nona tabana ni veiqaravi raraba ni Dauloloma ni Yalododonu Edaidai, e sivia na dua na milioni na paodi bibi na kakana ki na Feeding America, na isoqosoqo levu duadua sega ni saumi baleti ira na via kana e Amerika. Na iloloma oqo era oka kina na kakana tawa i tini me vakataka na vuata, kakana draudrau, kei na bini, mera votai ki na matavuvale era vakaleqai tu na veimataitikitiko kei na veivale ni veivueti e Amerika taucoko.

E kaya o Bob Aiken, na peresitedi ka ivakalesilesi liu ni Feeding America, ni kakana sa lolomataki oqo era na vakarautaki kina e 625,000 na peleti kakana.

Era tei kau na daukaulotu kei ira na lewenilotu e Haiti ena veilunivanua e uabaleta yani na koro turaga o Port au Prince, ka rawa ni laurai toka mai dakuna.

ITABA MAI VEIJASON SWENSEN

E LOLOMATAKA NA TABANA NI KAULOTU E MONGOLIA ULAANBAATAR.

Mai vei Elder
Quentin L. Cook
Ena Kuoramu ni
iApositolo Le Tinikarua

Edau tukuna wasoma o Peresitedi David O. McKay (1873–1970) na veika e a sotava ni a se kaulotu voli kina mai Sikoteladi. E vakanananu lesu i vale ni se qai laki tekivu kaulotu ka laki sarasara voli ena vica na aua ena Stirling Castle. Ni rau sa lesu mai kei nona itokani na sarasara, erau qai lako sivia e dua na vale ka volai toka ena ulu ni kena katuba e dua na vosa ka dau kilai levu kina o Shakespeare, ka vakaoqo na kena voqa, “Na Vanua ga o Veiqaravi Kina, Qarava Nomu iTavi ena Yalodina.”

Ni nanuma lesu o Peresitedi McKay e qai kaya: “Au qai kaya vakaoqo e vuniyaloqu se kina yalo beka e tiko e lomaqu, ‘O iko o lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu

*Mo buladodonu. Taracake e dua na
matavuvale. Vaqara e dua na sala
veiganiti mo rawa ni veivuke kina.
Veiqaravi ni o sa kacivi. Vakarau
mo sotava na Kalou.*

Edaidai. Niu tosoya cake tale, o iko o lako mai eke mo mai matataka na Turaga o Jisu Karisito. O sa ciqoma na itavi mo mai matataka na Lotu.’ Au sa qai vakasamataka na ka keirau a cakava ena yakavi ni siga o ya. Keirau a lako i sarasara, ka keirau sa kila e levu sara na idusidusi kei na itukutuku makawa, ka keirau marautaka sara. . . . Ia, o ya e sega ni cakacaka ni kaulotu. Au a ciqoma na itukutuku e volai toka ena uluni katuba, ka tekivu ena gauna o ya, keirau sa tovolea sara ga me keirau cakava na cakacaka ni kaulotu e Sikoteladi.”¹

Sa bibi dina na ibalebale ni itukutuku o ya ka sa tarai Peresitedi McKay dina ni a qai vakayagataka wasoma me tiki ni nona dau veivakauqeti ena nona bula. Sa qai vakadeitaka ni veitavi kece ena cakava ena solia kina na nona yalodina.

Lako tani mai na nomu Bulataka Vakarairai e dua na iVakarau ni bula

Ni raici na veika lelevu ka vivinaka o rawa ni cakava ena Lotu vei ira na itabagone, na cava meu namaka baleti kemuni ena veisiga ni mataka? Na ivakasala cava e rawa niu solia vei kemuni? Ai matai ni ko ni na sotava e levu na sasaga mo ni cakava e so na ka e sega ni dau matau vei kemuni—me vaka sara ga na daramaki ni matavulo—ka qai vaka na irairai ni dua e sega sara ga ni drau tautauvata vakalailai.

Ni a se qai tekivu na Lotu, eratou a dau vakaitikotiko na Parofita Josefa, Emma kei rau na luvedrau drua o Josefa kei Julia ena nodrau vale o John kei Alice Johnson mai Hiram, Ohio. Erau a qai tauvi misila kina na gone. Erau a moce tiko o Josefa kei na luvena gonetagane lailai ena dua na imoce-moce qiqi e yasa ni katuba e liu.

Era a qai mai yarataka na parofita e so na tamata boro loaloa tu na matadra ena bogi ka ra laki mokuti koya ka boroi koya ena kuluta vata kei Sidney Rigdon.

Na ka vakaloloma duadua ena veibuturaki o ya ni a biu laivi tu mai na o Josefa lailai ena

batabata ni cagi ni bogi ka qai curumi liliwa ena gauna sa yarataki yani kina o tamana. Na ka e qai yaco ni a qai mate ena vica na siga e muri.²

O ira na a vakaitavi ena Vakamatei ni Parofita kei na tacina o Hyrum era a boroya loaloa talega na matadra mera vunitaka na kedra i tuvaki dina.³

Ena gauna oqo, ni sa rawarawa sara na noda vakalecalecavi keda, sa tu e so na ivakavuvuli bibi sara meda kakua ni dau vakamatavulo kina ka “dina ena vakabauta” . . . ni ra sa mate kina ka yali.”⁴

E dua na nomu isasabai vinaka mai na vakayaco inaki ca sa ikoya mo kakua ni dau vakamatavulo. Kevaka me dua

O Elder L. Tom Perry e a vakayacora vakadodonu na nona itavi ena nona a tiko mai Japani.

na gauna o raica ni na vinakata. Yalovinaka sara ka kila ni oya sa itekitekivu ni veika rerevaki e dau vakayaco ka kina o vuni ca me rawai iko mo cakava e dua na ka e sega ni dodonu mo cakava.

Sa ka e kilai levu tu nikua me dua e vunitaki koya ni vola na veika e veivakacudrui, na lomaca, kei na sega ni vakarorogo ni ra veitaratara ke sega ni kilai ena initaneti. E so era kaya ni oya na *vakamakama*.

E a vola vakaoqo o Paula na iApositolo:

“Dou kakua ni vakaisini kemudou: sa vakacala na ivalavala vinaka na tiko vata kei ira era sa ca.

“Dou yadra mai me vaka sa dodonu, ka mo dou kakua ni ivalavala ca ni sa tiko e so era sa sega ni kila na Kalou” (1 Korinica 15:33–34).

Sa matata ni veivosacataki e sega walega ni i valavala sega ni vinaka. Kevaka me bulataka na Yalododonu Edaidai, ena rawa ni ra vakacacani ira na sega tu ni kila na Kalou se na ivakadinadina ni iVakabula.

Ni vakayagataki na initaneti me veivakatagici, veivakarogogocataki, se mo biuta e dua me tuvaki ca sa ganita me beitaki. Na ka eda sa raica tu oqo ena keda maliwa ni kena daramaki na matavulo ni vakalecaleca sa na rawarawa sara na rawai ni vakaitavi ena mataqali ivalavala vakaoqo ka sa bau veivakacacani sara ga. Sa na vakacacana talega na ivakavuvuli sa vakavulica tu na iVakabula.

Sa tukuna oti tu na iVakabula ni o Koya e lako mai me vakabulai vuravura ka sega ni vakacacani vuravura. Sa qai vakamacalataka na cava na ibalebale ni veivakacacani:

“Ia, ko koya oqo era sa cudruvi kina, ni sa lako mai na rarama ki vuravura, era sa vinakata na butobuto ko ira na tamata ka cata na rarama, ni sa ca na nodra ivalavala.

“Ni sa cata na rarama ko koya yadua sa ivalavala ca, a sa sega ni lako mai kina rarama de kunei na nona ivalavala.

“Ia, ko koya sa muria na ivalavala dina sa na lako kina rarama, me vakaraitaka na nona ivalavala ni sa vinaka vua naKalou” (Joni 3:19–21; raica talega na tikina 17–18).

E sega ni ganita mera vakamatavulo o ira sa ivalavala dodonu.

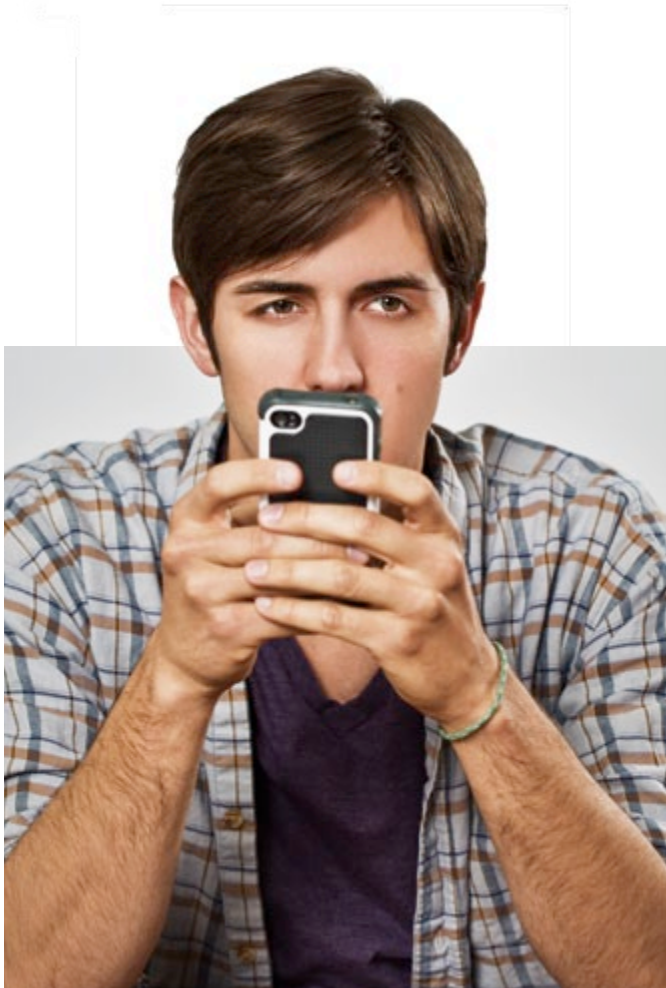
Veiqaravi ena iVakarau ni Nomu Vakabauta Dina

Veiqaravi ena ivakarau ni nomu vakabauta dina ena nomu vakayagataka na nomu gauna ena veika ena tara cake na kemu ituvaki ka vukei iko mo tosocake ena nomu ivakarau va-Karisito. Au nuitaka niko na sega ni raica ni bula oqo me gauna ni marau ka vaqitoqito, ia sa dodonu mo “vakarau ka veitata kei na Kalou” (Alama 34:32).

E dua na ivakaraitaki vinaka ni veiqaravi ka vakayagataka vakavinaka na gauna e lako mai na bula nei Elder L. Tom Perry ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua, ni ena gauna e a sotia tu kina e wai e a laki tu vata kei ira na mataivalu ni Amerika mai Japani ena gauna sa mai oti kina na iKarua ni iValu Levu kei Vuravura. E wasea na ka oqo o Elder Perry ni vakaraitaka na nona ivakadinadina ni iVakabula.

“Au a dua vei ira na imatai ni sotia e wai au a lako ki vanua mai Japani ena gauna sa sainitaki oti kina na veiyalayalati ni veisaututaki ni sa cava na iKarua ni iValu Levu kei Vuravura. Ni keimami curuma yani na koro levu o Nagasaki, ena kena sa vakacacani tu sa dua dina na ka vakaloloma na kena irairai. Dua na wase levu ni koro sa

*E dua na nomu itatarovi
ni digidigi ca na nomuni
kakua ni dau vakamata-
vulo ni vakalecaleca.*

vakacacani sara ga vakadua. E so ka ra sa mate era se bera tu ga ni bulu. Ni keimami matailawalawa ni vakacoko, keimami sa tauyavutaka sara na neimami itikotiko liu ka tekivu cakacaka sara.

“Sa vakaloloma sara ga na ituvaki ni vanua, ka lewe vica vei keimami e gadreva me keimami solia vakalevu. Keimami lako vua na neimami italatala ni iwasewase ka ke-reya vua me keimami veivuke na tara na nodra valenilotu va-Karisito. Ni tiko na vakatatabu ni matanitu ena gauna ni ivalu, sa mai tagutuvi sara ga na qaravi ni lotu. Era sa vakacacani ga vakatikina e so na vale. E so vei keitou sa qai yalovata me keitou vakavinakataka e so na veivale ni lotu oqori ena gauna ni neimami galala me rawa ni ra na vakayagataki tale ena qaravi ni lotu.

“. . . Keimami qai kunei ira na italatala ka ra sa sega ni rawa ni veiqaravi ena gauna ni ivalu ka vakauqeti ira mera lesu tale kina nodra tevali. Totoka dina na ka keimami a sotava vei ira na tamata oqo, ni sa rawa tale vei ira mera bulataka tale na nodra dui vakabauta va-Karisito.

“Dua na ka e a yaco ena neimami sa biuti Nagasaki me keimami sa lesu ki vale au na sega ni guilecava rawa. Ni keimami sa vodo ena sitima ni vanua me kauti keimami ki waqa ena ilakolako ki vale, keimami a qai vakasesei mai vei ira e so na sotia. Era a tiko vata kei nodra itau goneyalewa ka ra a vakamoce tiko vei ira. Era a dredrevaki keimami ni keimami sa calata na totoka ni bula tu mai Japani. Keimami a vakaotia wale tu ga na neimami gauna ena vakavinakataka vale ka palasitataka lalaga.

“Ni se qai tosocake sara ga na nodra veivakasesei era sa basika e so na ilawalawa 200 na lewe ni lotu va Karisito ni Japani mai na veivalenilotu ka keimami a ripeataka tiko ni ra lagata voli mai na sere ‘Cavu Tu Nai Valu.’ Era lako mai ka soli ka ni loloma mai vei keimami. Era sa qai mai yatu dua ena bati ni sala ni sitima ni vanua. Ni sa tekivu toso yani na sitima, keimami sa qai dodoliga yani ka tara walega na mua ni nodra iqaqalo ni keimami sa biubiu. Keimami sa sega ni vosa rawa ni keimami sa rui luluvu vakalevu. Ia, keimami sa vakavinavinaka ga ni keimami sa veivuke rawa ena tauyavutaki ni Lotu va-Karisito ena dua na vanua ni sa oti na ivalu.”⁵

Kerea mo vakasamataka na nomu vakayagataka na nomu gauna. Me vaka o sa raica mai na ivakaraitaki ni bula nei Elder Perry, au sega ni tukuna mo tokara na nomu Lotu e na taba ni nomu sote se mo gugumatua vakarairai. O ya e rawa ni veivakamaduatiki vei iko kei na Lotu. Au tukuna tiko oqo na ka baleti iko mo bula sara ga me vakataki iko.

Me Vakarauta na Vakatumu

Na ikatolu ni noqu ivakasala e baleta na vakatumu mo na vakasamataka. Ena gauna vata sara ga e tiko kina o Elder Perry mai Japani vata kei ira na sotia, e a tiko kina o Peresitedi Boyd K. Packer, na Peresitedi ni Kuoramu ni iAposaitolo Le Tinikarua vata kei na mataivalu vuka mai Japani ni oti na iKarua ni iValulevu e Vuravura.

Au a tomani Peresitedi Packer kei na so tale ki Japani ena 2004. E a dua kina vua na madigi ni nona muria lesu tale na weni yavana ka nanuma lesu e so na ka e a sotava kei na vakatumu e a cakava ena gauna o ya. Au wasea e so na nona vakasama kei na ka e a vakila ena nona veivakadonui.

Peresitedi Boyd K. Packer sa vakalougatataki ni vakatumutaka na veika vinaka.

Ea vakamacalataka o Peresitedi Packer na ka e a sotava ena dua na yanuyanu ena baravi kei Okinawa. E vakatoka ni oqo na nona ulunivanua ena vanua liwala. Na nona vakavakarau vakaikoya kei na nona dau sotavi ira na lewenilotu e sa titobu sara kina na nona vakabauta na ivakavuvuli ni kosipeli. Na ka e sega ni tu vua na veivakadeitaki—ni kila ni veika e sa vakila oti tu era sa ka dina kece.

E vola vakaoqo na ka e a yaco na dauvolaitukutuku ni bula nei Peresitedi Packer: “me veicoqacoqa kei na vakacegu ni veika e vaqara, e sa qai mai sotava na eli ni ivalu ni tamata tawa cala. Ni vaqara tiko na vakacegu kei na gauna me vakasama kina sa qai cabeta ena dua na siga e dua na vanua e cecere cake mai na wasawasa. E kea e raica kina na ivovo ni vale ni dauteitei, kei na loga

ni pateta ka sa sega tu ni samaki. Davo matemate koto ena loga ni iteitei na yago ni dua na marama tina kei na rua na luvena. Na ka e raica oqo e vakasinaiti koya sara ga ena yalo rarawa kei na nona sa vakasamataki iratou na nona matavuvale vakakina na veimatavuvale kecega.”⁶

E a curu yani kina dua na idrodoro ni ivalu ka laki dabe, vakasama, ka sa qai mai masu yani. Ni vakasamataka lesu o Peresitedi Packer na ka e yaco o ya, e qai vakamacalataka na ka au rawa ni vakatoka me vakadeitaka na veika e vakilai vakayalo. E a vakauqeti ena veika me vakayacora ena nona bula. O koya e a sega tu ni kila ni dua na siga ena mai kacivi kina itutu dokai sa mai tu kina nikua. Na nona vakanananu me a qasenivuli me na dau vakavulica na na ivakavuvuli ni iVakabula. Sa qai vakadeitaka ena nona vakasama ni na bulataka na buladodonu.

E a lako mai vua ena sala veivakauqeti ni dodonu me na sotava e dua na marama yalododonu me watina ka me rau bucina cake e dua na matavuvale levu. Na sotia gone oqo sa raica rawa ni cakacaka o ya ena sau vinaka ka na rawata kina na veika ena gadrevi me sotava kina na gagadre ni matavuvale kei na watina me tu vakarau ka me na bula vata kei na so na veika vakavuravura erau na sega ni rawata. Sa ganiti Sisita Donna Packer sara ga na vakatumu oya me mai nona daulomani o Peresitedi Packer. E sega ni dau levu vei rau na ilavo, ia erau sega vakadua na vakila me rau vakuwai ena so na ka erau gadreva. Erau susuga e 10 na luvedrau ka rau sa bau yalosisoli sara ga. Ena gauna oqo sa 60 na makubudrau ka sa sivia na 80 na makubudrau vakarua.

Au wasea na veika dina oqo baleta ni levu na gauna e dau vakararavitaki tu ena veika vaka-vuravura na noda dau vakamareqeta. Na veikadina e gadrevi sa ikoya na veika rawarawa vei ira na lewe ni lotu ka ra sa ciqoma oti ena cakacaka vakalotu. Mo Yalododonu. Mo taracake na matavuvale. Vakaraica na sala mo rawa ni veisusugi kina. Veiqaravi ni ko sa kacivi. Vakarau mo sotava na Kalou.

Vakavulica na iVakabula ni “sa sega ni kalougata na tamata ena vuku ni sa levu na ka sa tu vua” (Luke 12:15).

Taracake na Nomu Vanua kei na Nomu iTikotiko

Me ikuri ni kemu ituvaki, nomu ivakarau ni bula, kei na vakataulewa, kevaka mo na yaco mo itabatamata e dodonu mo yaco mo vakakina, ko na taracake na nomu vanua kei na nomu itikotiko. Na nomu itabatamata ena ganita me maroroya na yalododonu kei na galala ni lotu. Na iyau ni Jiutia Va-Karisito ka sa mai noda e sega walega ni talei ia

Na iyau ni Jiutia Va-Karisito ka sa mai taukena tu oqo, e sega walega ni talei ia sa ka vinaka talega ni tiki ni iTuvatuva ni Tamada Vakalomalagi. Meda na maroroya baleti ira na noda kawa mai muri.

e ganiti keda vinaka ni tiki ni iTuvatuva ni Tamada Vakalomalagi. E dodonu meda na maroroya me baleti ira na noda kawa mai muri. E dodonu meda semati keda vei ira na tamata vinaka wili kina o ira na matalotu tale e so—vakabibi o ira era vakila ni ra na saumi taro vua na Kalou baleta na nodra ivalavala. Oqo o ira na tamata era na kila vinaka na ivakasala o ya, “na vanua ga o veiqaravi kina, qarava ena yalodina.” Na kena na lako vinaka na ivakavuvuli ni Jiutia Va-Karisito kei na galala ni digidigi ena makataka na nomu itabatamata me dua na itabatamata gugumatua ka sa na ganita me vaka oya.

Ena vuku ni bolebole e sotava tu o vuravura nikua, era sa kauwaitaka tiko na Mataveiliutaki Taumada kei na Kuo-ramu ni iApositolo Le Tinikarua na moni na vakaitavi ena veiliutaki ni bula vakapolitiki ena vanua o ni vakaitikotiko kina. Na Lotu e tu taudua ena veika vakapolitiki ka na sega ni tokona e dua na daunipolitiki e mata se na isoqosoqo. Eda sega ni namaka ni o ira na lewe ni lotu era na vakaitavi sara kina ena veitokoni vua na mata vakaturi kei na isoqosoqo era veitokoni kina yavutaki ena kena yavu ni vunau ka na veimaroroi ka veiliutaki vinaka. Na noda ivunau sa matata tu; o ira era “dina . . . ka vuku. . . mera na vaqarai sara vakamatua” (V&V 98:10).

Keitou sa solia na neitou veitokoni taucoko vei kemuni. Na veiliutaki ni Lotu sa solia na nona veitokoni ka vakabauta ni ko ni na rawa ni taracake na matanitu me vaka e se bera vakadua ni bau vakayacori mai vua e dua tale. E sega walega ni ko ni lomani ka tokoni ia ko ni sa masulaki talega ka vakalougatataki. Keitou kila ni nomuni rawa-ka na itabatamata oqo ena ganita me tiko baleta na tauyavutaki ni Lotu kei na tubucake ni matanitu. Keitou masulaka niko ni dinata sara na nomu itavi ena nomuni na sega ni vakamata-vulo ka dinata na nomuni itavi, vakatututaka na veika ena rawati, ka tara cake na nomuni vanua kei na itikotiko. ■

Mai na dua na yasanibuka ni iVakarau ni Vuli ni Lotu baleti ira na itabagone qasecake ka a caka mai Brigham Young University–Idaho ena ika 4 ni Maji, 2012. Me baleta na kena vakavalagi taucoko rai kina lds.org/broadcasts/archive/ces-devotionals/2012/01?lang=eng.

IDUSIDUSI

1. David O. McKay, in Francis M. Gibbons, *David O. McKay: Apostle to the World, Prophet of God* (1986), 45.
2. Raica na Mark L. Staker, “Remembering Hiram, Ohio,” *Ensign*, Oct. 2002, 32, 35.
3. (Raica na Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Smith [2007], 43.
4. “Dinata na Vakabauta,” *Serenilotu*, naba. 154.
5. L. Tom Perry, in “Joy—for Us and Others—Comes by Following the Savior,” <http://lds.org/prophets-and-apostles/what-are-prophets-testimonies?lang=eng>.
6. Lucile C. Tate, *Boyd K. Packer: A Watchman on the Tower* (1995), 176.

Mai vei Gary kei Susan Carter

Vaka daucakacaka ena valetabu, sa neimami na veivakalougatataki ni veisotari vata kei ira na isausauvou era lako mai ki na valetabu mera ciqoma na nodra edaumeni. Keimami sa raica ni a veivuke vei ira na semina ni vakavakarau ki na valetabu, ia a yaga cake sara na veivakayararataki ni itubutubu kei na iliuliu yalododonu ena nodra vukei mera vakarautaki ni mera vakayacora na veiyalayalati ni valetabu. Vaka itubutubu kei na iliuliu, sa gadrevi meda na vukei ira na itabagone mera kakua walega ni vakavakarau ki na veiqaravi vakadaukaulotu tudei, ka na cava ga ena vica na vula, ia ena caka talega kei na maroroi ni veiyalayalati ni valetabu, ka na tawamudu sara. Na imatai ni kalawa sa rawa ni tekivu ena gauna ni gone.

Vakarautaki ni Gonelalai

Sa rawa ni ra vakaraitaka na itubutubu vei ira na luvedra na bibi ni valetabu ena nodra sokalou ena valetabu kei na wasei ni nodra ivakadinadina ni cakacaka ena valetabu. Me vaka na veivanua ka sega ni rawa ni lakovi wasoma kina na valetabu, sa rawa vei ira na itubutubu mera tugana ki vei ira na luvedra na gagadre ni gole e valetabu.

A vakatavulici ira na itubutubu o Peresitedi Howard W. Hunter (1907–95): “Meda wasea vata kei ira na luveda na veika vakayalo eda vakila ena valetabu. Ka meda qai vakatavulici ira vagumatua ka vakamatau sara ena veika eda rawa ni tukuna vakamatau me baleta na inaki eso ni vale ni Turaga.”¹ Sa dodonu mera kila na luveda ni valetabu sa dua na vanua eda rawata mai kina na isau ni noda masu ka vakila talega kina na loloma ni Kalou.

ITABAGONE *kei na* VEIYALAYALATI *ni* VALETABU

*Ena tosoi sobu ni yabaki e gadrevi
vei ira na daukaulotu tudei, e
tini vakaudolu tale na itabagone
era sa cakava tiko oqo na nodra
veiyalayalati tabu ni valetabu.*

Na itubutubu sa rawa ni vakatavulica na luvedra mera rai vakailiu ka bula kilikilitaka na nodra ivolatara yalani na kena ivakayagataki ka tiko vei ira na madigi mera rawata ni ra sa yabaki 12. Ni sa yaco mai na gauna vei ira na itabagone oqo mera curu, eda dikeva na reki kei na dokadoka ena ivakarau ni nodra dulaka yani na ivolatara oqo ena valetabu.

Vakarautaki ni iTabagone

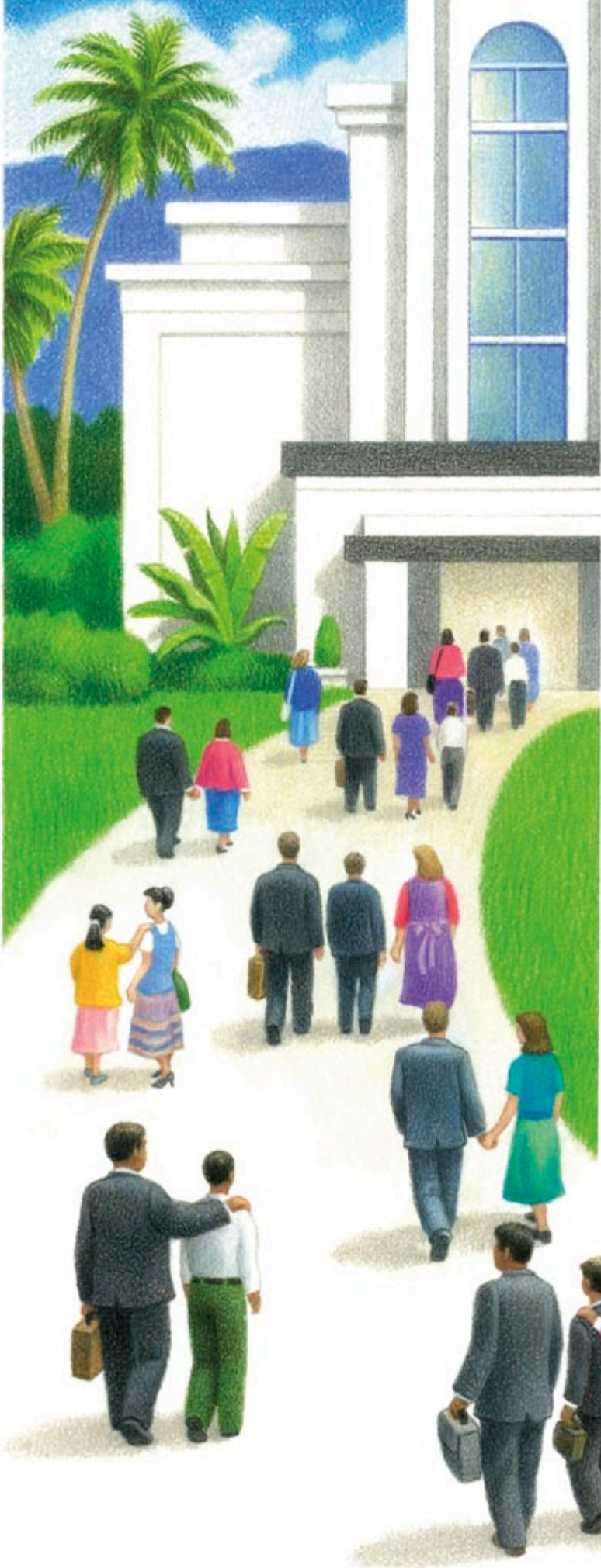
Sa rawa ni vukei ira na luvedra na itubutubu mera vakacolatati ena vakasaqagara ni tuva kawa ka ni gauna era sa yabaki 12 kina sa rawa ni ra kauta na yaca ni nodra matavuvale ki na

valetabu. Kivei ira na itabagone ka cakava vakakina, e yalataka o Elder David A. Bednar ena Kuoramuni iApositolo Le Tinikarua: “Na nomu loloma kei na nomu vakavinavina-kataki ira na tubumu ena vakalevutaki. Na nomu ivakadinadina me baleta iVakabula kei na saumaki vua ena titobu ka dei. Ka’u sa yalataka ni ko na taqomaki mai na veivakayararataki kaukauwa nei vunica.”²

Eda sa raica e vuqa na ivakaraitaki ni yalayala vakaoqo ni ra vakayacori. A tukuna vei keimami wale tikoga oqo e dua na goneyalewa ni oti na nona a vakasaqara na yaca i tubuna, a lako mai o koya ki na valetabu me cakava na cakacaka me baleti koya. A tukuna o koya ena nona sa mai papitaiso ena vukuna, e vakila vakamatata o koya ni o tubuna ena tavaki koya ena bula ka tarava. Na veika e sotavi vakaoqo e vaqacacotaka na ivakadinadina ka tugana e dua na gagadre ni via vakaitavi ki na so tale na cakacaka tabu vakalotu ena valetabu.

Vuqa vei ira na itabagone era sotava na veitemaki ni vakaisulu tawarakorako. Ni ra daramaka na itubutubu kei na

iliuliu na isulu totoka, rakorako, era na vakila na itabagone ni na rawa vei ira vakakina. Sa dodonu mera kila deivaki na itabagone ni ivakarau ni nodra isulusulu kei na iwalewale ni nodra qarava na yagodra e rawa ni vakaraitaka na nodra bula vakatisaipeli.

Na itubutubu sa rawa ni vukei ira na itabagone ena nodra vakarautaki ni curuma na valetabu ena nodra vukei tiko mera kila deivaki na veiyalayalati era na cakava e kea. E okati ena veiyalayalati ni valetabu na yalayala me “maroroi vakabibi na lawa ni ivalavala dodonu kei na ivalavala savasava, meda dau loloma, gugumatua, dauvosota ka tawacala; me soli vata na taledi kei na veika vakayagataki sa vakaibalebaleki ki na vakatetei ni dina kei na laveti cake ni [matavuvale vakatamata]; me tomani na vakacerereci ni sasagataki dina; ka qarai na sala kece ni kena tutaki na vakavakarau levu ni sa na tuvakawawa o vuravura me ciqoma na nona Tui—na Turaga o Jisu Karisito.”³ Sa rawa ni vakadinadinataka na itubutubu ni ra na ciqoma na itabagone na veivakalougatataki qaqaco vakaiira ena nodra bula taucoko ni ra maroroya na veiyalayalati oqo, ka na vakavuna me vakaibalebale cake na veiyalayalati oqo kivei ira na itabagone ni vukei ira na itubutubu mera kila deivaki ni veivakalougatataki kei na veiyalayalati e sa rawati duadua ga mai na veisorovaki i Jisu Karisito.

Sa vuqa na sala e rawa ni da veivuke ni vakarautaki ira kina na luveda kei na itabagone mera ciqoma na veivakalougatataki ni valetabu. Na levu ga ni nodra vakavakarau, na levu ni nodra kune vakacegu ka vakila na Yalotabu ka yaco me rawata na veika ena sotavi vakayalo ni ra sa ciqoma na nodra edaumeni. E dua na veisotavi ni valetabu veilaveti ena vakavurea mera tisaipeli gugumatua i Karisito ka daukaulotu vinaka cake—dau tuvakarau me vukei ira era vakatavulici mera vakavakarau ni ciqoma na nodra cakacaka tabu vakalotu eso ena valetabu. ■

IDUSIDUSI

1. Howard W. Hunter, “Follow the Son of God,” *Ensign*, Nove. 1994, 88.
2. David A. Bednar, “Ena Vagolei na Lomadra na Gonelalai,” *Liaona*, Nove. 2011, 26–27.
3. James E. Talmage, in *Preparing to Enter the Holy Temple* (2002), 34–35.

NODA IYAU LEVU NI Daukaulotu

Na daukaulotu taucoko, sa oti se gauna oqo, era vei qaravi ena vakanuinui ni vakavinakataka cake na bula ni tamata.

**Mai vei LaRene Porter Gaunt
kei Linda Dekker Lopez**

Mekesini ni Lotu

Na daukaulotu ni gauna oqo era tomana voli na ivakavuvuli levu ni kena roboti na vuravura ena kilai ni Turaga (raici na Aisea 11:9). Mai vei Eparaama kivei Paula vei Amoni vei Wilford Woodruff, o ira na na daukaulotu ena ivolanikalou eso vakakina ena itukutuku makawa ni Lotu era vakarautaka vakaiira na daukaulotu ni gauna oqo ena ivakaraitaki qaqaco.

Se da lewenilotu daukaulotu, da vakavakarau tiko ki na vei qaravi vakadaukaulotu tudei, vei qaravi tiko vakaulotu, se lesu mai ena kaulotu, eda na rawata na yaloqaqa kei na veivakauqeti mai na ivakaraitaki oqo.

Noda iYau ni Kaulotu ena iVola Tabu kei na Mataniciva Talei

Na daukaulotu ni Veiyalayalati Makawa, vakataki Jona, era a kacivi mera dulaka na domo ni vakaro kivei ira na tamata (raici Isikeli 3:17–19). Eda raica mai na ivakaraitaki nei Jona na bibi ni veivutuni kei na talairawarawa. Na italanoa kei Eparaama e vakatavulici keda me baleta na isema kei na kaukauwa ni Matabete vaka-Melikiseteki.

Na daukaulotu ni Veiyalayalati Vou, vakataki Pita kei Paula, era a cakacaka mera maroroya na ivakavuvuli i Jisu Karisito. Sega ni naki, a qai mani yaco me lutu ko vuravura ki na vukitani. A vakalesuya mai na kosipeli na Kalou ena vuku ni Parofita o Josefa Simici. Eda sa cakacaka tiko oqo, me vaka era a cakava na daukaulotu oya, ni maroroya ka wasea na ivakavuvuli i Jisu Karisito.

© 2002 DANIEL A. LEWIS

Jona ena Matasawa e Ninive, mai vei Daniel A. Lewis. A veivutuni o Jona ka laki vunau voli ka vakadeitaka tiko ni sa veilitaki o Jiova ena veivanua kecega ka sa sega ni vakatautaka na Nona loloma ki na dua ga na vanua se matatamata (raica na Jona 1–4).

A DOMO NI VAKARO

“Me vaka ni sa yalololoma na Turaga, sa dau kaciva na nona italai mera veivunau. . . .Vakasamataki Jona mada. O koya a dro mai na veikacivi ni Turaga me laki vunau ira na tamata mai Ninive ka ra sa mataboko tu ena ivalavala ca. E kila tu o koya ni veiyabaki yani ki liu sa dau nodra cakacaka voli mai na tamata ivalavala ca mera vakanaadaku ira se vakamatei ira na parofita. Ia ni sa qai lako yani ko Jona ena vakabauta, sa vakalougatataki koya na Turaga me taqomaki ka rawa-ka.”

Peresitedi Henry B. Eyring, iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada, “Let Us Raise Our Voice of Warning,” Liahona, Janu. 2009, 3.

Pita kei Joni e matadra na Veiliutaki e Jerusalemi, *mai vei Simon Vedder*. Rau a kau mai o Pita kei Joni e matadra na matabose, ka tarogi rau na bete levu, “Keitou a sega beka ni vakarota matua vei kemudou mo dou kakua ni vakatavuvuli ena yaca oqo? ka raica, dou sa vakasinaiti Jerusalemi ena nomudou ivakavuvuli. . . . Sa qai . . . vosa ko Pita, Sa kilikili kei keitou me keitou talairawarawa vua na Kalou me kakua ga vei ira na tamata” (Cakacaka 5:28–29).

Na iApositolo o Paula, *mai vei Karel Skreta*. Ena nona ilakolako kei na ivola eso, a boletaka vakaukauwa o Paula na nona ivakadinadina ni iVakabula ena vanua taucoko o Esia Minor kei na vuqa na yasai vuravura ena gauna oya.

Vakalougatataki Eparama [Eparaama] o Melikiseteki, *mai vei Walter Rane*. A vakalougatataki Eparama o Melikiseteki (raica Na iVakatekivu 14:18–20) ka solia talega vua na matabete (raica na V&V 84:14). Ena dua tale na gauna, a rairai vei Eparama na Turaga, ka kaya, “Au na lesi iko . . . mo noqu italatala, ka mo vunautaka yani na yacaqu ki na vanua vou ko ya. . . ia era na kalougata na nomu kawa ena vukumu, raica era na kauta yani na veivakalougatataki oqo kei na ilesilesi vakamatabete ki na veimatani” (Eparaama 2:6, 9).

© GARY L. KAPP, ENA SEGA NIRAWA NI LAVETAKI

**VAKATAVULICI
NI TAWAVA-
KABAUTA**

“Ratou sa lako voli na luvei Mosaia . . . ena kedra maliwa na Leimani. Ka vakatavulica tiko e dua na matatamata ka sega ni veivuke vata na nodra itovo ni bula ki na tubu vakayalo, era a veivuke na daukaulotu yalodina oqo mera vakavuna e dua na veisau vakaitamera vei ira na Leimani. Eda kila ni . . . ‘ko ira kecega sa vakabauta na nodratou vunau ka saumaki mai vua na Turaga, era sa tudei ka sega ni vuki tani tale’ (Alama 23:6).”

Elder James B. Martino ena Vitusagavulu, “Repentance That Brings Conversion,” *Ensign*, Sepi. 2012, 58.

Amoni e matai Tui Lamonai, *mai vei Gary L. Kapp*. O Amoni, e dua na luvei Mosaia tagane, a vakabula na qelenisipi nei Tui Lamonai. Ni tarogi Amoni na tui ke a talai mai vua na Kalou, a tukuna o Amoni ni okoya e dua na tamata ka sa kacivi mai na Yalo Tabu me vakatavulica na kosipeli “kivei ira na tamata i [Lamonai], ka me ra kila na ivakavuvuli dina ka dodonu” (Alama 18:34).

Noda iYau ni Kaulotu ena iVola i Momani

O Alama, Amuleki, ratou na luvei Mosaia tagane, kei Samuela na Leimani e sa vica walega na daukaulotu ivakaraitaki cecere ka da kunea ena iVola i Momani. Eda raica mai vei ira na ivakaraitaki ni veivutuni, vakabauta, talairawarawa, kei na yaloqaqa. Vakataki ira, sa rawa ni da vakararavi ki na veivaka-uqeti kei na ivakatakila mai vua na Kalou me tubera na noda veiqaravi vakadaukaulotu.

E Kauta Mai na iTukutuku Vinaka ki na Yaloqu, *mai vei Walter Rane*. A veisiko e dua na agilosu vei Samuela na Leimani ka kauta mai na itukutuku vinaka ki na yalo i [Samuela]” me baleta na lako mai ni iVakabula (Ilamani 13:6–7). Me tiki ni nona veikacivi ni vunau vei ira na Nifai, a kabata cake o Samuela na lalaga ni koro e Saraemala ka wasea na itukutuku vinaka oqo vei ira na tamata.

Noda Daukaulotu Taukeni ena Vunau kei na Veiyalayalati

Ni cava na Vakalesuimai ni kosipeli, sa gadrevi vakai- dina na daukaulotu. Na daukaulotu vakataki Dan Jones, Orson Hyde, kei Parley P.Pratt era a wasea na iVola i Momani kei na kosipeli i Jisu Karisito. Eso, vakataki Samuel na taci Josefa na Parofita, era a veiqaravi volekata ga na nodratou itikotiko. Eso tale era lako vakayawa mera wasea na kosipeli ki na vanua vakataki Thailand,

na Sandwich Islands (Hawaii), Denmark, kei Igiladi.

O ira na daukaulotu makawa oqo era dau veiqaravi vakadaulotu tu vakabalavu ka vakavuqa. Era biuti ira tu yani na itubutubu, daudomoni, watidra, luvedra, kei na maku- budra me vakataki keda ga. Era veiqaravi vakaivakaraitaki ni vakabauta, yaloqaqa, talairawarawa, yalovosota, kei na gumatua vei keda edaidai.

Dauvunau ni Momani, mai vei Arnold Friberg, tauri mai na dua na imatai mai vei Christen Dalsgaard. Na iyaloyalo oqo ni dua na daukaulotu makawa ni Yalododonu Edaidai ka vakatafulica tiko na kosipeli i Jisu Karisito ki na dua na matavuvale mai Denmark ka ra kumuni vata toka ena nodratou itikotiko, e sa mataqali vata kei na sasaga vata ga e a dau caka ena ika 19 ni senituri. Era veivakatavulici talega na daukaulotu ena ilesu ni sala se ena olo ni soqoni e tauni.

Vakavakarau o Wilford Woodruff ki na Veipapitaisotaki e Benbow Farm, mai vei Richard A. Murray. A tuberi Wilford Woodruff na Turaga ena gauna ni 1840 ki na loga ni teitei e Herefordshire, Igiladi. "Era tu e kea na tamata ka ra masuta voli tiko mai na ivalavala makawa ni veika," a vola o Wilford. "Na kena vatuka, au a papitaisotaka e ononadrau ena imatai ni tolusagavulu na siga au yaco yani kina e kea. . . . Au a kauta mai e tinikawalu na drau ki na Lotu ena cakacaka ni walu na vula ena vanua oya. Baleta na cava? Baleta ni sa tiko na tamata ka ra sa vakarautaki tu ki na Kosipeli" ("Discourse," Deseret Weekly, Nov. 7, 1896, 643).

Era a papitaiso-
taka na daukau-
lotu yaco vou
yani na leweniva-
nia e Sandwich
Islands (Hawaii)
me tekivu mai na
1851. Na itaba
oqo a tauri ba-
lavu toka mai na
kena tikinisiga.

ME KAKUA NI LAVETAKI

Taracake na Noda iYau ni Kaulotu

Mai na gauna a kacivaka kina o Peresitedi Thomas S. Monson ena koniferedi raraba ni Okotova 2012 ni sa rawa ni ra gole ki na kaulotu na cauravou kei na goneyale ena yabaki e lailai sobu, e lewe tini vakaudolu na Yalododonu Edaidai era sa vakasinaita na buturara ni kaulotu.

Ena koniferedi raraba ni Epereli 2013, a tomana o Elder Neil L. Andersen ena Kuoramu ni iApositolu Le Tinikarua na nona ivakadinadina ni cacacaka vakadaukaulotu ka vakauqeti keda yadua meda yaco meda tiki bibi ni cakamana yaco tiko

oqo ni noda veivuke ena nodra kunei o ira era sa vakarau tu mera rogoca na kosipeli: “Me vaka na nona veivakauqeti vakaidina na Turaga mera veiqaravi vakadaukaulotu e vuqa, e sa vakayadrata tale tikoga na vakasama o Koya ka tadolava tiko na loma ni vuqa na tamata vinaka ka yalodina mera ciqomi ira na Nona daukaulotu. Ko sa kilai ira oti tu se o ni na qai kilai ira. Era sa tiko ena nomu matavuvale ka bula voli ena yasa ni nomu itikotiko. Era lako siviti iko ena tolonisala, dabe volekati iko e koronivuli, ka semati kivei iko ena kompiuta” (“E dua na Cakamana,” *Liaona*, Me 2013, 78). ■

Painiataka na iWase ni Sala, mai vei Ken Spencer. Rau wasea na daukaulotu oqo na kosipeli kivua e dua na turaga ena mata ni sitoa ni ivola e New Brunswick, New Jersey, Amerika.

LOLOMATAKA NA CHURCH HISTORY MUSEUM

NOMU BEJI NI DAUKAULOTU

“Kevaka o sega ni daukaulotu tu-dei vata kei na beji ni daukaulotu ka ciqi ena nomu kote, oqo na gauna mo boroya kina e dua ena utomu—boroi, me vaka e tukuna o Paula, ‘sega ena iqi, ia vata na Yalotabu ni Kalou bula.’ ”

Elder Neil L. Andersen ena Kuoramu ni iApositolu Le Tinikarua, “E Dua na Cakamana,” *Liaona*, Me 2013, 78.

LOLOMATAKA NA CHURCH HISTORY MUSEUM

Era na Seraka na Leimani me vaka na Rosi, mai vei Josecito Jesus Acevedo Garcia. Na iyalovalo ogo e vesuka na yalo ni cakacaka vakadaukaulotu ena kedra maliwa na tamata vosa vaka-Sipeni. Vakavakarau e rua na daukaulotu me rau vakatavulica na kosipeli ni ra vakayacora voli na tamata na nodra duitavi ni veisiga. Na Valetabu e Lima Peru, dabe koto ena maliwa ni veitikotiko lalai kei na veimanumanu vakaitaukei, era vakaraitaka tiko na tubu ni Lotu.

© IRI, LOLOMATAKA O JUEI ING CHEN

Daukaulotu Tawayali, mai vei Juei Ing Chen. O ira na lewe ni Lotu e Taiwan, me vakataki ira ga na lewenilotu daukaulotu ena veivanua, era saga mera wasea na nodra rekitaka na kosipeli kei na ivolanikalou. Sa koto ena teveli na ivolanikalou; kei na itawatawa karakarawa balavu ka tiko kina na veivola vivigi ka vakaraitaka e dua na iyalovalo ni Valetabu e Taipei Taiwan.

LOLOMATAKA NA CHURCH HISTORY MUSEUM

Daukaulotu Yalododonu Edaidai e Sierra Leone, mai vei Emile Wilson. Na imatai na tabana ni kaulotu e Sierra Leone a tauyavutaki e Freetown ena 1 ni Julai, 2007. A yaco o Freetown me ika 3,000 ni iteki ena Lotu ena ika 2 ni Tiseba, 2012.

Mai vei Elder
Eduardo Gavarret
Ena Vitusagavulu

VAKARAU KINA SIGA NI IVALU

Meda qai, ena biuti ni noda vakanuinui vua na iVakabula, na Turaga ni Lewevuqa, vakarautaki keda ka kakua ni bale ena buturara ni valu.

Ena 1485, a tikora kina o Richard na iKatolu ena idabedabe vakatui e Igiladi. E a gauna tu ni veilecayaki, ka rawa me taqomaka vakavica o Richard na nona isala vakatui. Ia a qaseta okoya na kila vakaivalu, e dua na bati yaloqaqa ka duatani ka taukena e dua na mataivalu turaga mai na maliwa ni 8,000 ki na 10,000.

Ena yabaki vata oya, e dua ka dau sasaga tiko ki na idabedabe vakatui e Igiladi, o Henry Tudor, Earl of Richmond, a bolei ka veitaratara kei Richard ena dua na vanua ka soli kina na yaca ni veivaluvaluti: Bosworth Field. O Henry, ka sega ni vakataki Richard, a lailai ga na nona kila vakaivalu, ka ni lewe 5,000 ga na nona mataivalu. Ia era toka tikivi koyā na daunivakasala vinaka—tamata nuitaki ka ra sa vakaitavi ena ivalu vakaoya, vakakina eso ena ivalu vata kei Richard. Sa basika mai na mataka ni veiraravui, ka sa matata tu vasigalevu ni na qaqa dina ga o Richard.

A ivakaleka ni veika ka yaco oqo ena 22 ni Okosita, 1485, e dua na itukuni kilai levu vakadomobula. Ena mataka oya, sa vakavakarau o Tui Richard kei ira na nona turaga mera sotava na mataivalu nei Henry. O koyā e qaqa ena ivalu e sa na dauni-vakatulewa e Igiladi. Ni bera vakalailai na ivalu, a tala o Richard e dua na italai me raica ke sa vakarau tu na nona ose vakamareqeti.

“Vakaivavataki koya to-
tolo,” a vakarota na italai kivua
na dautukikaukamea. “E gadreva na
tui me liutaki ira toka na nona mataivalu
ena nona ose.”

A sauma o dautukikaukamea ni sa dodonu me na wawa.
“Ena vica na siga sa oti au a vakaivavataka kina na matai-
valu taucoko ni tui,” a kaya okoya, “ka’u sa na lako oqo
me’u kauta tale mai eso na kaukamea.”

E tukuna na italai yalokatakata ni sa sega ni rawa ni
wawa. “Sa ra toso tiko mai ena gauna oqo na meca ni tui,
ka sa dodonu me keimami sotavi ira ena buca,” a kaya
okoya. “Cakava mada ga na ka o rawata.”

Me vaka a vakaroti kina, a cakava na nona maqosa
taucoko na dautukikaukamea, ena nona bulia e va na ivava
ni ose mai na dua na ivakarau ni kaukamea. Ni oti na nona
tukia tani na ivava, a vakota okoya e tolu vei ira ki na ose.
Ena nona saga tiko me vaqacacotaka na ikava ni vava, a
siqema rawa okoya ni sega ni rauta na ivako.

“Au gadreva e dua se rua tale na ivako, ka na taura toka
eso na gauna me’u tuki ira tani,” a tukuna vua na italai.

Ia, na italai, sa sega ni rawa ni wawa vakabalavu. “Au
sa rogoca oqo na biukila,” a vakarogotaka okoya. “E sega
li ni rawa ni o vakayagataka ga na ka sa tu vei iko?”

A sauma na dautukikaukamea ni na cakava na nona
maqosa taucoko ia ena sega ni vakadeitaka ni na qaqaco
na ikava ni vava ni ose.

“Tukia
ga yani kina,”
a vakarota na italai.

“Ka vakatotolo, de na cudruvi
kedaru ruarua na Tui o Richard.”

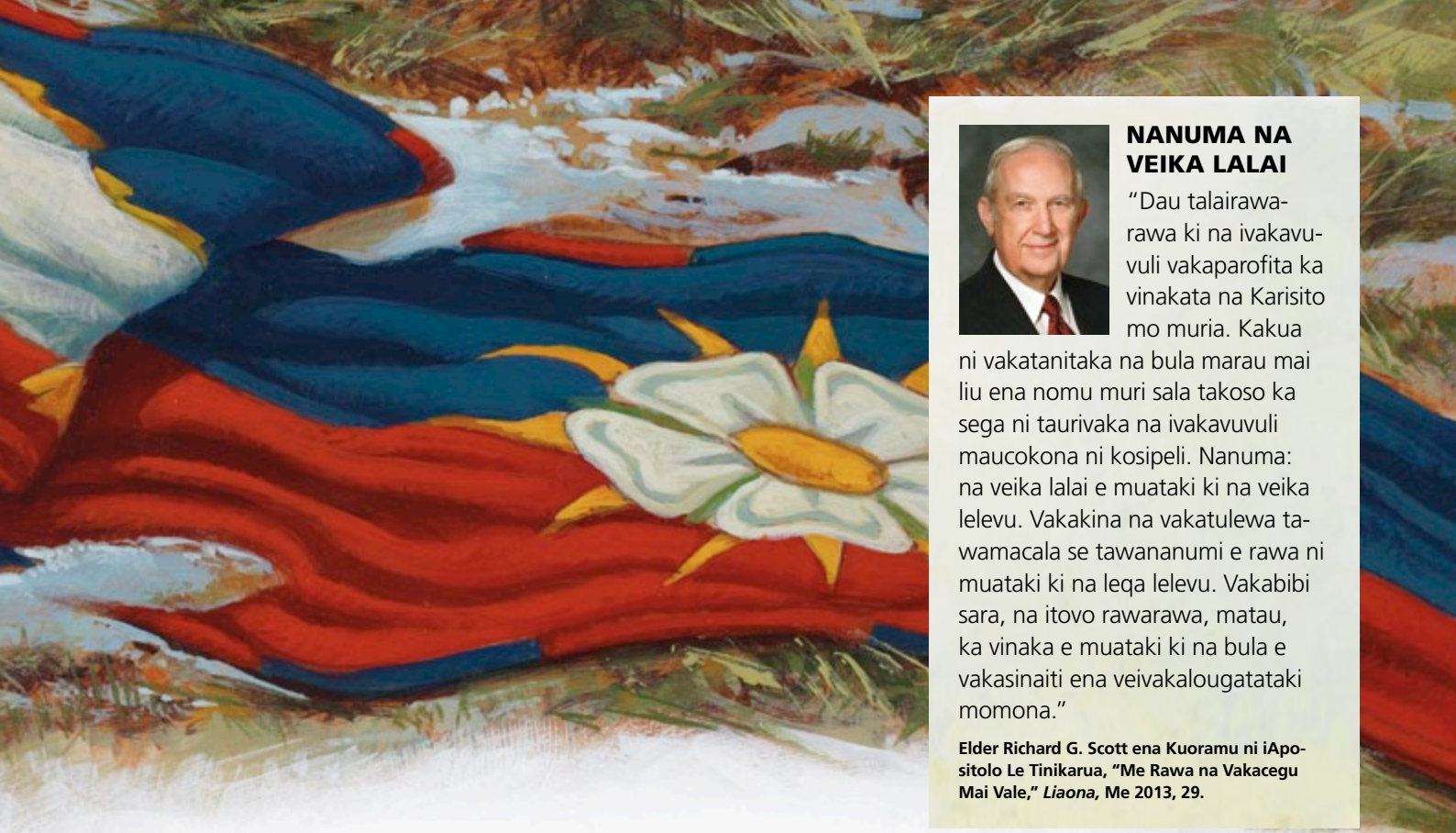
Sega ni bera na tekivu ni valu. Me vakaduavatataki ira
na nona tamata, a vodo cake o Richard ka vodo sobu ena
buca, vala ka vakadreti ira tiko ki na kaci, “Toso ki liu!
Toso ki liu!”

Ni a rai takosova yani na buca o Richard, a raica ni ra
sa sukalesu tiko eso na nona tamata. Ena nona yalorere ni
nodra rawa ni tekivu vakasuka talega na vo ni nona sotia,
a vodo yani okoya ki na isema ka sa cavuka mai me vaka-
yaloqacataki ira. Ia ni se bera ni yacovi ira yani o Richard,
a tacaqe na nona ose ka lutu, ka kolotaka yani na tui ki na
buturara. E dua vei ira na ivava ni ose, me vaka a ririkotaka
na dautukikaukamea, a vuka tani ena gauna a vodo vaku-
sakusa yani kina na tui.

A lade cake mai na buturara o Richard ni sa duri cake
na nona ose ka cici tani. Ni sa toso yani ki liu na mataivalu
nei Henry, a yalova cake ki macawa o Richard na nona
seleiwau, ka kailavaka, “A ose! A ose! Na noqu matanitu
me baleta a ose!”

Ia esa bera sara. Ena gauna oya, era sa veiseyaki ena
rere na tamata nei Richard ena nodra toso tikoga ki liu na
mataivalu nei Henry, ka sa druka na ivalu. Mai na gauna
oya era dau tukuna tu ga na tamata na vosa vakaibalebale:

NANUMA NA VEIKA LALAI

“*Dau talairawarawa ki na ivakavuvuli vakaparofita ka vinakata na Karisito mo muria. Kaku*

ni vakatanitaka na bula marau mai liu ena nomu muri sala takoso ka sega ni taurivaka na ivakavuvuli maucokona ni kosipeli. Nanuma: na veika lalai e muataki ki na veika lelevu. Vakakina na vakatulewa tawamacala se tawananumi e rawa ni muataki ki na leqa lelevu. Vakabibi sara, na itovo rawarawa, matau, ka vinaka e muataki ki na bula e vakasinaiti ena veivakalougatataki momona.”

Elder Richard G. Scott ena Kuoramuni iApositolu Le Tinikarua, “*Me Rawa na Vakacegu Mai Vale,*” *Liaona, Me 2013, 29.*

*Mai na vinakati ni dua na ivako, a yali kina e dua na ivava,
Mai na vinakati ni dua na ivava, a yali kina e dua na ose,
Mai na vinakati ni dua na ose, a druka kina e dua na ivalu,
Mai na vinakati ni dua na ivalu, a yali kina e dua na vanua vakatui,
Ka vu kece mai na vinakati ni dua na ivako ni vava ni ose.¹*

Vaqaqacotaki ni Noda iVakavuvuli

Ni’u vakasamataka na italanoa oqo, au vakananuma na kena vakavuna e dua ga na ka rawarawa me vakataka na vaqaqacotaki malumalumu ni vako ena ivava ni ose me vukica e dua na soqoni vakairogorogo. Sa rawa ni da vakatauvatana na ivako yali ki na ivakavuvuli ni kosipeli. Na lailai ni ivakavuvuli ni kosipeli kei na cokovata ni kedra yaga kei na itovo ena rawa ni vakavu malumalumu ena buca ni valu vata kei na veitemaki kei na itovo tawakilikili.

Na itovo cava soti e yali tiko ena noda bula kei na matavuvale? Eda sa vakanadakuya tiko li na masu vakataki keda se vakamatavuvale? Na vulici vagumatua ni volanikalou? Na vakayacori wasoma ni lotu vakamatavuvale? Na saumi vakaoti ni ikatini? Na veiqaravi kivei ira na tacida kei na ganeda? Vakarakorokotaki ni Siga ni Vakacegegu? Na sokalou ena valetabu? Na loloma kivei ira na noda itokani?

E rawa ni da dikeva na lomada yadua ka raica na ka e se vo vei keda—na ivakavuvuli se iwalewale e dodonu meda *vaqaqacotaka* vagumatua ki na noda bula kei na noda matavuvale. Ia, ni da sa vakatakila oti na ivakavuvuli se iwalewale oya, sa rawa ni da cakacakataka ena gugumatua kei na sasaga me *vaqaqacotaki na ivako*—ena bulataki vakaoti ni ivakavuvuli oya ka vakarautaki keda vakavinaka kei na noda matavuvale ni tutaka na ka e dina.

E dusimaka na Turaga ena Vunau kei na Veiyalayalati, “*Dou kauta na veivakabulai me ivakaruru ni ulu, kei na selewau ni noqu Yalo Tabu, ka’u na sovaraka vei kemudou, io kei na noqu ivakavuvuli ka’u sa vakatakila vei kemudou, ka . . . yalodina tikoga me yacova ni’u sa lesu tale mai*” (27:18).

Kivei ira na Nona italai yalodina, a yalataka na iVakabula, “*Raica au na vakaukauwataka na ligadra, ia au na nodra isasabai ka nodra ivakaruru; au na vakadreta na ivau ni tolodra, ka ra na vala vakaukauwa ena vukuqu; . . . ka taqomaki ira ena noqu cudru waqawaqa*” (V&V 35:14).

Meda qai nanuma ni gauna mada ga “*esa vakarautaki kina na ose ki na siga ni valu,*” me vaka e tukuna na Vosa Vakai-balebale, “*ia sa vu mai vei Jiova ga na bula*” (21:31). Meda qai muria na veisureti nei Moronai ka “*lako vei Karisito, mo dou vinaka kina*” (Moronai 10:32). Ka meda, ena noda vakanuitaka na iVakabula, na Turaga ni Lewevuqa, vakarautaki keda ka sega ni tarabe ena buca ni valu vata kei na vunica. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na “*For Want of a Horseshoe Nail,*” in William J. Bennett, ed., *The Book of Virtues: A Treasury of Great Moral Stories* (1993), 198–200.

Maqusataki

NA CAKACA NI VEIVAKABULAI

Ni da veisureti yani, loloma, ka qaravi ira na tamata, eda sa yaco meda tisaipeli dina i Jisu Karisito ka vukea na kena maqusataki na cakacaka ni veivakabulai.

Edina ga ni sa marautaki tiko na nodra na cakacaka tiko ena kompiuta na daukaulotu tudei ka ra veivakasarasarataki tiko ena veivalenilotu, era sa tiki lailai sara ni cakacaka levu oqo ni veivakabulai. E ka bibi cake sara na noda rawa ni umanaki keda yani na lewenilotu ki na maqusataki na cakacaka levu oqo ni veivakabulai. Eda sega ni kerei meda vakaitavitaki keda ki na dua na parokaramu vou. Eda vakayaloqaqataki walega meda sa tisaipeli dina i Jisu Karisito. Sa noda itavi meda cokonaki keda ena loloma ka qaravi ira era tiko voliti keda—ka vakaceguya e dua eda cakacaka vata e sotava na leqa, sureti ira noda itokani ki na dua na papitaiso, vukea na nona sasamaki e tautuba e dua na neiba sa qase, sureta e dua e luluqa tu vakalotu me mai kana, se vukea e dua na neiba ena nona cakacaka ni tuva kawa. Oqo era sa sala dodonu, ka rekitaki meda sureti ira kina era luluqa tu vakalotu kei ira eda sega ni lotu vata ki na noda bula ka dewa sara ki na rarama ni kosipeli. Na noda wasea vei ira na noda veigauna lasa kei na veigauna vakalou ena rawa me dua dina na sala mana duadua vua e dua vei keda me “cakacaka e na were ni vaini [i Jisu Karisito] mera vakabulai kina na tamata [na tagane kei na yalewa] (V&V 138:56).

Na Cava Beka na Cakacaka ni Veivakabulai?

Na cakacaka ni veivakabulai sa nona cakacaka na Tamada Vakalomalagi “me ra tucake tale mai na mate na tamata kecega, ka rawata na bula tawamudu” (Mosese 1:39). Na cakacaka bibi oqo e wili kina na cakacaka vakadaukaulotu ni lewenilotu, nodra maroro ni saumaki mai, vakabulabulataki ni lewenilotu luluqa, cakacaka ni tuva kawa kei na valetabu, kei na vakavulici ni kosipeli.¹ Sa dau vakavuqa, na noda nanuma ni ra sega ni lakovata na veigacagaca oqo ni kosipeli. Ia ena *Kakaburaki ni Veiliutaki e Vuravura Raraba: Na Cakacaka ni Veivakabulai* ena 23 ni June, 2013, e vakavulica kina o Elder Russell M. Nelson ena Kuoramuni

TABA IVAKARAITAKI MAI VEI DAVID STOKER

iApositolo Le Tinikarua ni “ra sega ni rawa ni vakaduidui-taki na cakacaka. Era sega ni itaviqaravi duidui oqo; era tiki kecega ni cakacaka ni veivakabulai.”²

Na malanivosa “Maqusataki na Cakacaka ni Veivakabulai”—na yaca ni mataveilawa itokani ni kakaburaki (hasteningthework.lids.org)—e vakaibalebaletaki tiko ki na yalayala ni Turaga: “To au na kitaka kusarawa na noqu cakacaka ena kena gauna” (V&V 88:73).

Na cakacaka vakalotu bibi ni matabete—na papitaiso, veivakadeitaki, nodra tabaki na tagane ki na matabete, kei na cakacaka vakalotu ni valetabu—era sa ikakalawa cecere ena noda salatu ni lesu vua na Tamada Vakalomalagi. Ni da vakaitavitaki keda ena cakacaka ni veivakabulai, eda sa muria ka vakauqeti ira eso mera muria na salatu oqo ni veiyalayalati.

Era na Cakacaka vata na Lewenilotu kei Ira na Daukaulotu ena Ruku ni iDola ni Matabete

Sa kena gauna oqo meda sa raica vakatabakidua tale na ivakavuvuli bibi ni noda lewena na Lotu ni Turaga ni sa kena ibalebale ni da sa kacivi meda vakaitavi ena noda bula taucoko ena Nona cakacaka ni veivakabulai. Sa tu vei ira na peresitedi ni iteki kei na bisopi na idola ni matabete ni cakacaka ni kaulotu ena nodrau dui tabana ni Lotu³ ka vukei ira na lewenilotu mera vakayacora na veika era dau cakava na tisaipeli dina i Karisito— me wasea na rarama ni kosipeli. Sa tu vei ira na peresitedi ni kaulotu na idola ni matabete me rawa kina ni ra dusimaka na nodra cakacaka na daukaulotu era liutaka.⁴ Era sa vulica tu mai na daukaulotu tudei me vakavulici ira era sa tu vakarau mera ciqoma na kosipeli. Era vukei ira na lewenilotu ena cakacaka ni

kaulotu ni lewenilotu, ka sega ni kena veibasai. Sa yaco kina mera itokani na daukaulotu tudei kei ira na lewenilotu daukaulotu ena kena kau yani na kosipeli ki na nodra bula o ira sa vakarautaki ira tiko na Turaga mera ciqoma.

Ena gauna ni kakaburaki, a kaya kina o Peresitedi Thomas S. Monson: “Oqo na gauna mera lako vata mai kina na lewenilotu kei na daukaulotu, mera cakacaka vata, mera veiqaravi ena loga ni vaini ni Turaga ka kauta mai na yalo kivei Koya. E sa vakarautaka tu o Koya na veika meda wasea kina na kosipeli ena sala e vuqa, ka na vukei keda o Koya ena noda veiqaravi kevaka eda na bulataka na vakabauta ka vakacavara na Nona cakacaka.”⁵

A vosa o Elder Neil L. Andersen ena Kuoramu ni iA-positolo Le Tinikarua me baleta na bibi ni loloma. A kaya kina, “Eda sa cakacaka vata ena vakabauta kei na duavata—ka da vakabauta ni sa na dusimaka na Turaga na noda ilakolako kei na noda duavata vakai keda vata kei ira na daukaulotu, ka da vakauqeti tikoga ena noda lomani [Jisu Karisito] ka veilomani tiko vakai keda, kei ira eda qarava.”⁶

Era na Veiliutaki na Matabose ni Tabanalevu, Era na Veivakarautaki na iLiuliu ni Kaulotu ena Tabanalevu

Ena veidusimaki nei bisopi, sa nona itavi na matabose ni tabanalevu me tuvanaka, tokona, ka vakarautaka na nodra sasaga na lewe ni tabanalevu ena kena tuvanaki ka liutaki na cakacaka ni veivakabulai ena tabanalevu.⁷

Me vaka ni lewe ni matabose ni tabanalevu, sa itavi nei iliuliu ni kaulotu ena tabanalevu me “vakarautaka na sasaga ni tabanalevu ena nodra vakasaqarai, vakavulici, ka papitaisotaki na dauvakatataro. E vakarautaka na cakacaka oqo vata kei na nodra cakacaka na daukaulotu tudei.”⁸

Ena nona vosa tiko o Elder Nelson, vei ira na iliuliu ni kaulotu ena tabanalevu, a kaya kina mera: “Veivuke ena kena vakatawani nodrau ivola ni loku [na daukaulotu] ena iloku vakai balebale eso mera kakua ni laki tuki katuba ena kena vaqarai o koya me vakavulici. . . . [Sai kemuni] na isema e semati ira na daukaulotu, na matabose ni tabanalevu, kei ira na lewe ni tabanalevu.”⁹

Na iVakarau Dina ni Rawa Ka

Eda sa vakalougatataki na Yalododonu Edaidai ni da mai bula donuya na gauna oqo ni Nona sa maqusataka tiko na Turaga na Nona cakacaka. Ena vuku ga ni Nona inaki na Kalou me mai biuti keda tu e vuravura ena gauna vakaoqo, sa tu vei keda na kaukauwa meda gugumatua cake mai na kena eda a vakasamataka rawa. Ia kevaka ga meda vakayacora ga ena yalovinaka kei na loloma vei ira era gadreva tu na noda veitokani kei na veivuke, eda na sega ni guce rawa. Na rawati ni kaulotu e dau yaco ena kena vakamuri na veivakauqeti vakayalo ki na noda vakasama kei na yaloda kei na nodra dau sureta eso ki na noda bula sa yavu-taki ena kosipeli. Na veisureti sa ivakatakilakila ni rawa-ka, se ra papitaiso na tamata se sega se ra gugumatua ena Lotu. Me vaka a kaya o Elder Jeffrey R. Holland ena Kuo-ramu ni iApositolo Le Tinikarua me baleti ira na mataivalu levu oqo ni daukaulotu era sa curuma yani ena gauna oqo na kena buturara: “Sa noda gauna oqo meda sa na kaya kina, ‘Era sa lako mai.’ Sa noda itavi taucoko meda tuvatuva kina ka vakayagataka na ivurevure oqo sa soli mai lomalagi ena sala gugumatua sara e rawa ni rawati.”¹⁰

Sa gauna oqo vei keda taucoko meda kila vakamatata sara na noda itavi ena maqusataka ni cakacaka ni veivakabulai. Ni da vakayacora me tiki tudei ni noda bula na cakacaka ni kaulotu ni lewenilotu, maroroi o ira sa saumaki mai, vakabulabulataki o ira na luluqa tu vakalotu, cakacaka ni valetabu kei na tuva kawa, ka vakavulica na kosipeli, eda na sotava na reki cecere ka vakatikori vei keda na isololi vakayalo eda sa gadreva meda vaqacacotaka kina na Lotu ena 21 ni senitiuri. ■

IDUSIDUSI

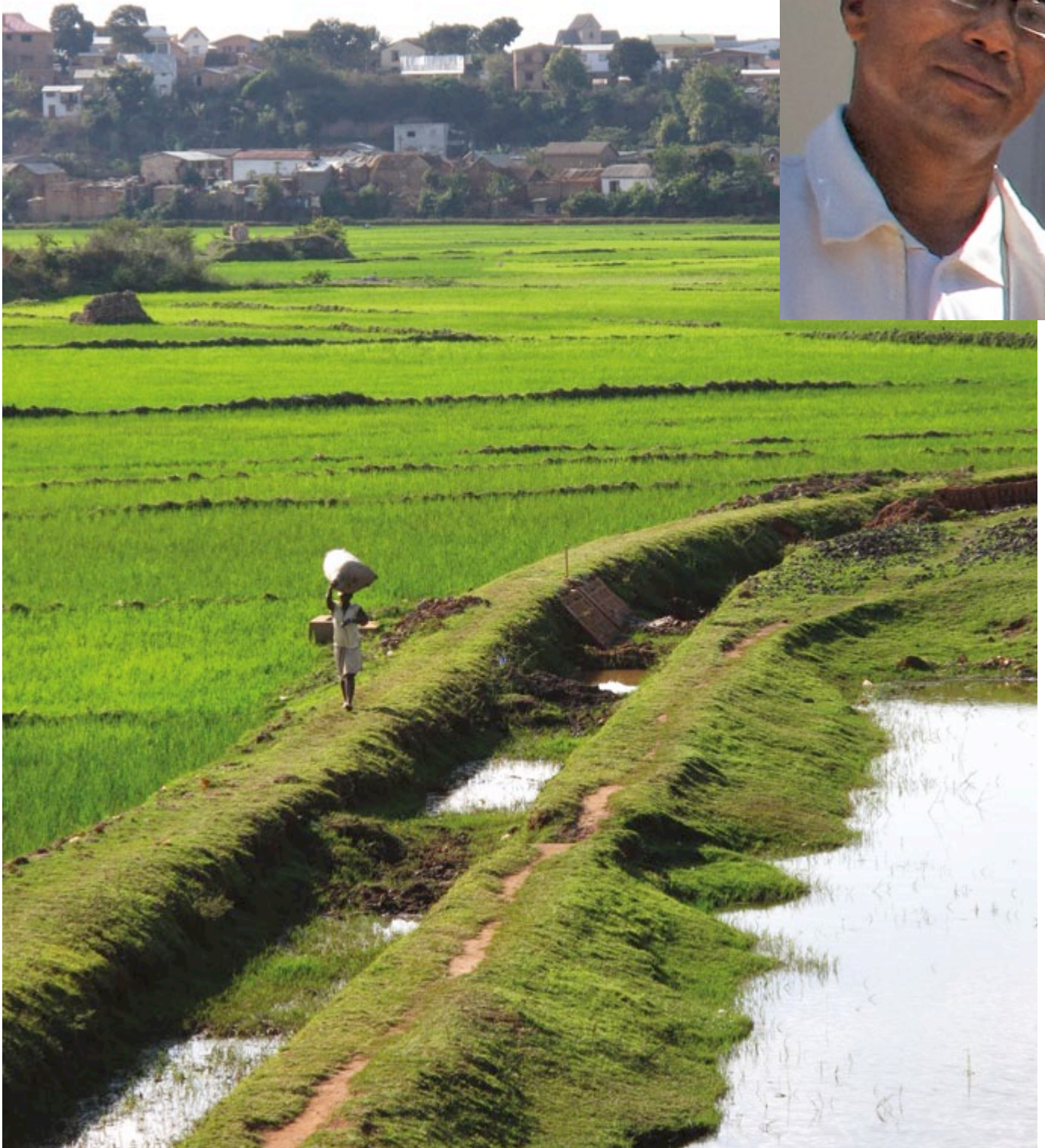
1. Raica na *iVoladusidusi 2: Veiqaravi ena Lotu* (2010), wase 5.
2. Russell M. Nelson, *Na Cakacaka ni Veivakabulai: Kakaburaki ni Veiliutaki e Vuravura Raraba*, 23 ni June, 2013, hasteningthework.lds.org.
3. Raica na *iVoladusidusi 2*, 5.1.6; 5.1.9.
4. Raica na *iVoladusidusi 2*, .5.1.6.
5. Thomas S. Monson, *Na Cakacaka ni Veivakabulai*, hasteningthework.lds.org.
6. Neil L. Andersen, *Na Cakacaka ni Veivakabulai*, hasteningthework.lds.org.
7. Raica na *iVoladusidusi 2*, 5.1.2.
8. *iVoladusidusi 2*, 5.1.3.
9. Russell M. Nelson, *Na Cakacaka ni Veivakabulai*, hasteningthework.lds.org.
10. Jeffrey R. Holland, *Na Cakacaka ni Veivakabulai*, hasteningthework.lds.org.

Me baleta na vidio ni *Na Cakacaka ni Veivakabulai: Kakaburaki ni Veiliutaki e Vuravura Raraba* ena 26 na vosa, sikova na hasteningthework.lds.org. Sa rawa mo raica na kakaburaki ena akaivi ena 59 na vosa ena lds.org/broadcasts. Ena rawa ni kune na *iVoladusidusi 2: Veiliutaki ena Lotu* ena 29 na vosa ena lds.org/manual/handbook.

*A tekivu na nona
bula vakatisai-
peli o Roger
Randrianarison
ena nodrau a
vakavodoki
ena motoka na
daukaulotu.*

YACO MO Tamata ni Veivakacegui

*Na valetabu, tabana ni kaulotu,
kei na veiqaravi a vukei Roger kei
na nona matavuvale ni torova
yani ka yaco sara me dua na
matavuvale tawamudu.*

Mai vei Matthew D. Flitton

Mekasini ni Lotu

Akila voli o Roger Randrianarison ni dua na ka e yali tiko mai na bula ni nona matavuvale.

“Au a masuta na Kalou me vukei au ni kunea e dua na ka me na liutaka na noqu matavuvale,” e kaya okoya. “A tiko vei au na gagadre me’u liutaka na noqu matavuvale ena ka vinaka, na ka ena veiliutaki ki na sala dodonu.”

A kauwai okoya me baleta na iwalewale ni nodratou susugi na luvena e tolu—luvena tagane o Randrianandry kei Sedinirina, kei yalewa, o Nirina. E yalorarawa okoya ni nona yalokatakata totolo esa vakavu bolebole tiko ena matavuvale. A vinakata okoya me itubutubu dauloloma.

“Au sa qai vakasamataka ni sa i au me na veisau baleta ni’u a raici cei au sa vakataka,” e kaya okoya.

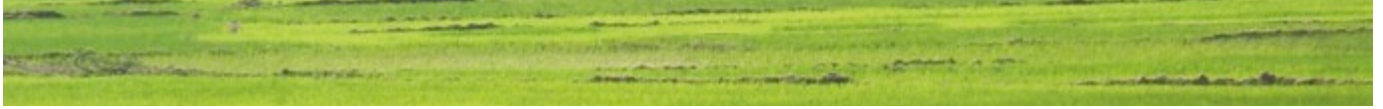
A vakayalia na nona bisinisi ni taravale o Roger ena vica na yabaki eliu ka a cakacaka voli vaka-draiva ni tekisi e Antananarivo, Madagascar. A tomika okoya e rua na daukaulotu yalewa ena dua na siga.

“Ni rau sa tiko ena loma ni motoka, rau sa taroga sara na yacaqu ka vakakina ke’u vakamatavuvale,” e kaya okoya. “Rau taroga ke’u a kila se o cei na Kalou ka vakakina ke’u a masu Vua.”

Rau a lagasere na daukaulotu vata kei Roger ena itosotoso oqo ka sureti koya ki lotu. A saga okoya me lako ena vica na gauna ia a sega ni cakacakataka rawa na soqoni ki na nona ituvatuva, ka mani yali na veitaratara kei rau na daukaulotu.

Sivia vakalailai e lima na vula a cakacaka voli ena dua na siga o Roger e vale ka qai rogoca e rua na daukaulotu ni vosa tiko vua e dua na tamata ena daku ni nona bai. A kila o Roger ni rau na lako mai me vosa vua. A vakila okoya ni vaka e dodonu mena sauma ena io na veitaro cava ga e rau na tarogi koya kina.

Na vulici ni kosipeli vakamatavuvale esa vukea na matavuvale na Randrianarison me vakavolekati iratou vata.

Ni oti na nodrau vakatakilai rau, a tarogi koya o rau na daukaulotu ke a kila na Kalou. Io. E a vinakata li me masu kivua na Kalou? Io. E a vinakata li me vosa vei rau na daukaulotu? Io. Ena gauna cava? Oqo saraga. Rau kaya na daukaulotu ni rau na lesu tale mai ena 20 na miniti. Ni rau lesu mai, a tokoni rau e dua na lewenilotu ka vakaitikotiko voleka.

Rau vakatavulici Roger na daukaulotu ena vuqa na gauna me dua na vula ena nona itikotiko. Baleta na veika era rogoa me baleta na Lotu, era sega ni vinakata na vo ni nona matavuvale mera vuli vata kei rau na daukaulotu. Ni oti e dua na vula ni vulica tiko na kosipeli, a lako ki lotu o Roger vata kei rau na daukaulotu. Na veimaliwai totoka e sotava okoya a biuta toka e dua na ivakatakilakila vei koya. “Era a ciqomi au na lewenilotu me vaka era sa kilai au oti tu ena dua na gauna balavu,” e kaya okoya.

A lako i vale mai na lotu o Roger ka tukuna ki na nona matavuvale ni sa na papitaiso tiko okoya ena loma ni dua na vula ka sa tu vei ira na dodonu mera digitaka ni lewena na Lotu se sega. Era tukuna vua me wawa me rawa ni ra na tomani koya. Sa ra tekivu lako tiko ki na veisoqoni ka kurabuitaka vakaidina talega.

A biuta toka e dua na ivakatakilakila dei vei Randrianandry, na ulumatua tagane nei Roger na imatai ni gauna a curuma kina na soqoni ni Lotu. “Na imatai ni gauna au lako kina i lotu au a kurabui saraga baleta era sa rui

yalomalumalumu na tamata,” e kaya okoya. “iMatai, era sa vakaisulu vakavinaka i lotu. Oti oya au vakila ni ra sa tiko vakaidina ekea ena dua na inaki, sega ni ra vakaraitaki ira walega kivei ira na tamata tale eso.”

Era a papitaiso vakamatavuvale na Randrianarison ena 20 ni Feperueri, 2003. Ena gauna oya o Nirina sa yabaki 8, Sedinirina sa yabaki 17, kei Randrianandry sa yabaki 19. Ratou a tarova na matavuvale na cakacaka ena Sigatabu ka tutaka vakaoti na bulataki ni kosipeli.

Veisau

“Ni oti na noqu papitaiso, au a raica e levu na veisau ena neitou itikotiko,” e kaya o Arelina, na wati Roger. “Sa yaco me dua na vale vakayalo, ka vuqa na veivakalougatataki, vakayago ka vakayalo ruarua, e lako mai ena bulataki ni kosipeli.”

Mai na rai vakayago, o Roger e vakacaucautaka na Tamada Vakalomalagi ena veivuke vua me taracake tale na nona bisinisi. Ni oti e rua na yabaki ni draivataki tekisi kei na qaravi ni veika tale eso me baleta na nona matavuvale, sa tekivu me ciqoma okoya na konitaraki eso ni taravale. “Au vakabauta na Kalou e dau vakalougatataki au tu ga ni sa lomaqu me’u muri Koya,” e kaya okoya.

Ia eratou tukuna na luvena tagane ni veisau levu taudua eratou raica oya ena itovo ni lomai tamadratou. Eratou

vakamacalataki koya ena gauna oqo me dua na ivakaraitaki ni yalomalua kei na yalololoma. A tukuna o Roger ni kosipeli a vakavurea vua ni dodonu mena veisau. Mai na gauna a tekivu vulica kina, e dau saga o Roger me vakatawana na nona bula ena veika vinaka.

“Baleta na ivakavuvuli ni kosipeli, au sega ni yalo kaukauwa kina,” e kaya okoya. “So na gauna e dau tiko na veivakacudrui, ia sa tiko e lomaqu na kosipeli, ena uluqu, kei na yaloqu. E dau vukei au me’u tiko vakamalua.”

Ni so na gauna vakatubururawa e yaco, o Roger e dau vakamalumutaka na lewe ni matavuvale ka vakananumi ira mera vakayacora na ivakarau ni Turaga.

“Sa mai yalomalualumu o tamaqu ka qarava tu oqo na neitou matavuvale ena loloma,” e kaya o Sedinirina. “Ni’u raica na veisau vei koya, au sa vakavinavinakataka na Tamada Vakalomalagi, me baleta na kosipeli, kei na neitou mai lewe ni Lotu.”

Dua na Matavuvale Tawamudu

Ena 2006, ena veivuke ni iLavo Veivuke Raraba ni Petereni ena Valetabu, rau a gole o Roger kei Arelina ki Johannesburg, Ceva kei Aferika, me rau laki vauci ena valetabu.

Mai na 2009 ki na 2011, rau a veiqaravi vakaulotu o Sedinirina kei Randrianandry ki na Ceva kei Aferika—o Sedinirina e Cape Town kei Randrianandry e Johannesburg. A tiki ni nodrau sasaga ni veiqaravi oya na nodra vukei na matavuvale tale eso mera veisau, me vaka a yaco ki na nodrau matavuvale.

“E dua na cakamana vakaoqo e rawa ni yaco, ka a yaco baleta ni a basika mai na daukaulotu ki na neitou vale,” e kaya o Randrianandry. “Ka a tiko vei au na gagadre me’u cakava na ka vata saraga oya vua e dua na matavuvale ena dua na vanua.”

Na nanuma oya a kauta tale mai e dua na veivakalougatataki ki na matavuvale na Randrianarison. E a soli e ciwa na siga ka gauna me rau na tiko kina o Sedinirina kei Randrianandry ena iTikotiko ni Veituberi ni Daukaulotu e Johannesburg. A vakarautaki koya o Roger me vuka ki na Ceva kei Aferika vata kei Arelina kei na luvedrau yalewa, o Nirina, me rawa ni ratou vauci vata kece na

matavuvale ena valetabu. E tukuna o Nirina, ka sa yabaki 14 toka, ni sa dredre me vakamacalataki na ka a sotavi kei na ka a vakila.

“E vaqaqacotaka na noqu vakabauta ka vukei au me’u vakila voleka na Kalou,” e kaya okoya.

Sa cakacaka voli na lewe ni matavuvale edaidai me taracake ka vaqaqacotaki ira era wavoliti iratou. Sa veiqaravi tiko vaka-bisopi ni nona tabanalevu o Roger. O Arelina e cakacaka ena Lalai vata kei na parokaramu ni Vakabauta na Kalou. O Sedinirina esa ivukevuke ni vunivola ni iteki. O Randrianandry esa ivukevuke ni vunivola ni tabanalevu. O Nirina esa daunivakatulewa ni sere ni tabanalevu.

Na kosipeli esa mai isau ni masu eso ena itikotiko ni Randrianarison. Esa mai vakabula na mavoa makawa, vakavolekati iratou, ka solia vei iratou na madigi me ratou tiko vata ka tawayalani. Esa vakatavulici Roger me yalololoma. “Na bula vakamatavuvale,” e kaya okoya, “sa dua na bula e vakasinaiti ena loloma.” ■

Na ilakolako ki na Ceva kei Aferika me ratou laki vauci ena Valetabu e Johannesburg e vaqaqacotaka na matavuvale na Randrianarison.

NA ILAVO VEIVUKE NI PETERENI ENA VALETABU

“E se tikoga na vanua eso ena vuravura ka yawaki mai kina na valetabu vei ira na noda lewenilotu ka ra sega ni rawata na ilakolako e gadrevi mera yacova kina. Sa ra sega ni rawa ni vakayagataka kina na veivakalougatataki tabu ka tawamudu e vakarautaki ena valetabu. Me veivuke ena ituvaki vakaoqo, sa tiko ena lotu na ka esa vakatokai na iLavo Veivuke Raraba ni Petereni ena Valetabu. Na ilavo oqo e vakarautaka e dua ga na gauna ni veisiko ki na valetabu me baleti ira ka na sega ni rawa taumada ni gole ki na valetabu ia ka sa lomadra tu vakabibi na madigi oya. Ke dua ena vinakata me na dodoliga ki na tobu ni ilavo oqo sa rawa ni vola ga na ivakamacala ena tikidua ni cau ka dau vakayagataka ka qai soli kivua na bisopi.”

Peresitedi Thomas S. Monson, “Ni Da Sota Vata Tale,” Liaona, Nove. 2011, 5.

ENA LESU LI MAI O MATTHEW?

A tiko ena neitou tabanalevu e dua na ilawalawa kaukauwa ni cauravou, ia na luvei keirau o Matthew a vagolei koya kivua e dua na tawalewenilotu ka sa duavata kei na nona gagadre ni motoka kei na veika vakamisini. Ka ni rarawa, ni cauravou oqo a lako mai ena dua na matavuvale ka sega ni vakabibitaka na lotu. E vakatara na nona itubutubu na gunu kei na vakata-vako ena nodratou itikotiko ka sega ni vakabauta na bibi ni tiko savasava.

A rawata o Matthew na ivakatutu cecere ni Sikauti, ia a sega ni vakaitavi okoya ena soqoni ni soli cocovi baleta ni sa tarova na bulataki ni ivakarau tudei ni Sikauti. Au a soqona kece na nona icocovi ni Sikauti ka cakava e dua na kato ni ivakaraitaki. Au sa qai biuta tani, ena vakanuinui ni dua na siga ena yaga sara kina vua. Ena gauna esa yabaki 16 kina, sa vakatavako, gunu ka vakayagataki wainimate gaga voli o Matthew. A biu vuli mai okoya ka laki tiko vata kei na nona itokani yalewa. Keirau a sega ni raici koya me vica vata na yabaki.

Keirau sa mai lomaleqa. Keirau sega ni kila ke na rawa ni lesu tale mai ki na nona matavuvale kei na vakabauta, ia sa lomai keirau me sa vakamuri na ivakaraitaki nei Alama ena sasagataki ni luvena gonecodroi. E tomana tikoga o Alama me lomani luvena ka masulaka ena vakabauta ni na rawa “me vakatakilai vei koya na ka dina” (Mosaia 27:14).

Keirau a masumasu voli me na mai veitarovi na Turaga ena bula nei Matthew, ka keirau taura na veimadigi kece me vakaraitaka na loloma levu e tu vei keirau me baleti koya ena vosa kei na ivalavala. Ni sa dau lako mai i vale okoya, keirau sega ni dau tukuna e dua na ka me rawa ni vakatoka okoya me veivakacacani se vakalelewa. Keirau vakaraitaka tu ga na neirau reki ni raici koya.

Dua na siga a lako mai vale o Matthew ka tukuna ni vinakata me veivosaki. E tukuna okoya ni a sotava e dua na yalewa ena dua na soqo ni marau ka a vakatataro voli me baleta na Lotu. Ni bera na nona tukuna vua

ni sa sega ni kila rawa na isaunitaro, sa tekivu babasika mai gusuna na vosa eso. E raici koya ni sauma tiko na veitaro i yalewa ena kena totolo ga ni nona vakatataro. A tukuna o Matthew ni sega ni nanuma ke a vulica na veika e a vosataka, ia e kila okoya ni dina na nona vosa. E vakananuma okoya na vuna e bula tiko kina ena ituvaki oya ni se vakabauta voli ga na kosipeli.

Ni oti e tolu na siga ni dikevi bula, esa nanuma okoya me vakanadakuya na bula e a tiko kina. E a lako mai vale okoya me taro veivuke ni tekivu vou tale.

E qirita e dua na tavalena o Matthew ena dua tale na tikina ka a lakosivita na dredre vataga oya ka kerea ke rawa ni tiko vata kei koya. A vakadonuya o tavalena, ka mani tekivu lako vata kei koya o Matthew ki na soqoni ni Lotu ka veisotari vata kei na bisopi me rawa ni vukei ena ituvatuva ni veivutuni. E a vakila na loloma kei na veitokoni ka yaco me bulabula ena Lotu.

Ena toso ni gauna, e a sotava okoya e dua na goneyalewa totoka ka buladodonu. Rau a veimusumusuki ka mani vakamau sara ena valetabu.

Ni sa sucu na imatai ni luvedrau, au a veisiko vei iratou ka kauta voli mai na kato ivakaraitaki au a cakava ni nona icocovi ni Sikauti. E a malaude okoya ka valiliga vakadokadoka ena dua na vanua dokai ena nona itikotiko.

A sega ni rairai kivua na luvei keirau e dua na agilosi, me vaka a yaco vei Alama Gone. Ia na lesu tale nei Matthew ki na dina esa ka ni veivakurabuitaki vaka oya. ■
Tarova na yaca

A u a soqona kece na icocovi ni Sikauti nei Matthew ka cakava e dua na kato ni ivakaraitaki. Au sa qai biuta tani, ena vakanuinui ni dua na siga ena yaga sara kina vua.

AU A TIKO MAI VALE

Ena vuku ni dua na cakacaka vaka-veiqaravi, au a lako kina ki Rwanda kei iratou e vica tale na vuniwai meu veivuke ena gagadre eso ni veiqaravi vakavuniwai. Ni oti e rua na macawa, ni sa voleka ni oti na ilakolako, sa tekivu yaco mai na vakanananu i vale. Au sa nanumi iratou dina sara ga na noqu matavuvale, na noqu idavodavo dakoba, kei na noqu vale.

Ena iotioti ni noqu Sigatabu mai Aferika, a rawa vei au meu moica na ituvatuva ni noqu veiqaravi me rawa kina niu laki lotu. E dina ni se bera ni kilai sara vakamatanitu mai Rwanda na Lotu, a rawa niu raica ena mataveilawa ni Lotu e dua na gauna ni soqoni kei na vanua meu lako kina.

Ia sa dua na idusidusi: “Lakova sobu na gaunisala vatu mai na vale ni Veiqaravi. Vaqara e dua na matamata e dola tu. Qai sirova sobu na ikabakaba.”

Niu muria na idusidusi oqori, sa tekivu meu rogoca na domo ni dua na serenilotu matalia. Au sirova yani na ikabakaba, qai tekivu me rogoca mai na daligaqu na qaqa ni “Na Yavu Tudei” (*Sere ni Lotu*, naba 43). E laki cava na ikabakaba ena dua na vale lailai, ka ra veitalanoa voli ena kena mata ni katuba levu eso na tamata matadredredre. E dina niu vulagi ena

ivavakoso oqo, au vakila vakatotolo sara niu dua vei ira. Era lako mai na tagane kei na yalewa ni Rwanda me ra lululu vei au, ia ni vakakina, sa talave tani mai dakuqu e dua na icolacola levu ni galili—au sa yaco ki vale!

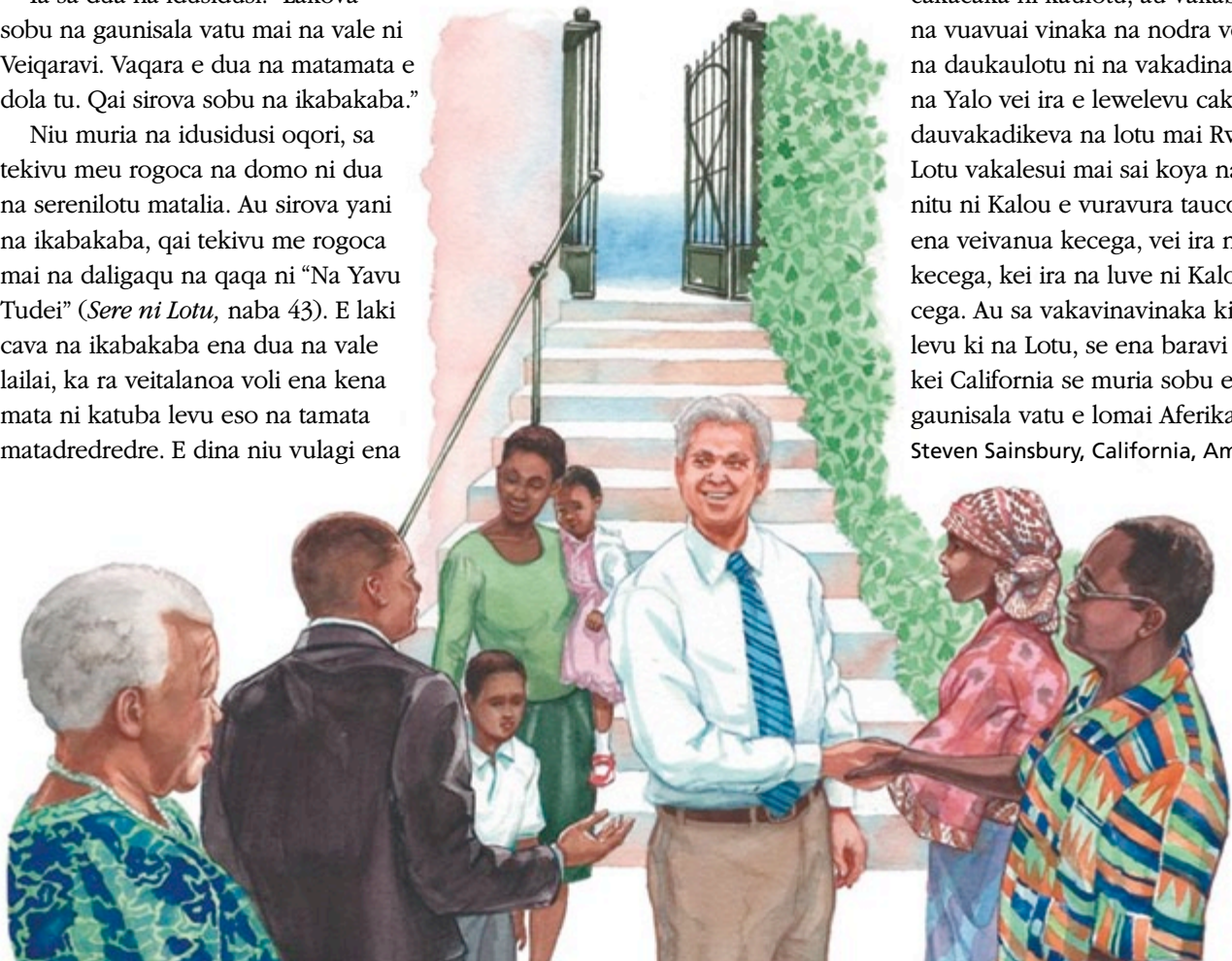
Niu curuma yani na vale oqori, au a tiko kina ena dua na soqoni tolu na auwa ka sega ni duidui mai na kena ena neitou tabanalevu mai California. Era dau vota na sakaramede na taura

E dina niu a vulagi vei ira na ivavakoso, au vakila niu dua ga vei ira. Era lako mai e vica vata na tagane kei na yalewa ni Rwanda me ra lululu vata kei au.

tu na Matabete i Eroni, a yavutaki na vosa vua na iVakabula, ia na lesoni mada ga ena Wilivola ni Sigatabu e tautauvata kei na kena e vakavuvu-litaki mai na neitou tabanalevu ena macawa oya.

Ka bibi duadua, ni a veitokani voli na Yalo ni Turaga ena veisoqoni oqori. E matata, ni a matadredre tiko ni veivakadonui na Turaga vei ira na tamata vinaka oqo ni ra tovolea tiko ena nodra igu me ra qaravi Koya. Au qai kila ena yabaki sa oti, e vica walega na kai Rwanda era dau mai lotu eke. Ia au wilika ni sivia na 100 era tiko ena soqoni oya, na kena veimama o ira na gone lalai matadredredre.

Ia oqo ni sa dolavi o Rwanda ki na cakacaka ni kaulotu, au vakabauta ni na vuavuai vinaka na nodra veiqaravi na daukaulotu ni na vakadinadinataka na Yalo vei ira e lewelevu cake na dauvakadikeva na lotu mai Rwanda ni Lotu vakalesui mai sai koya na matanitu ni Kalou e vuravura taucoko—ena veivanua kecega, vei ira na tamata kecega, kei ira na luve ni Kalou kecega. Au sa vakavinavinaka kina vakalevu ki na Lotu, se ena baravi e loma kei California se muria sobu e dua na gaunisala vatu e lomai Aferika. ■ Steven Sainsbury, California, Amerika

NA CAVA E KAUTI IKO MAI KI REXBURG?

Ni oti e vica sagavulu na yabaki noqu vakaitikotiko voli ena veivanua era lailai kina na lewe ni Lotu, keirau qai toki kei na watiq ki na dua na itikotiko mai Rexburg, Idaho e Amerika, ka rua walega na matavuvale erau sega ni lewenilotu. E ka ni kalogata vei keitou me keitou vakaitikotiko voleka ki na dua vei rau.

A kotiva tiko nodratou lomanibai o tamadrato ena matai ni gauna keitou curu yani kina ki na neitou itikotiko. Keirau lako takoso yani kei na watiq me keitou veikilai. Niu dodoka yani na ligaqu, au taroga sara, “Ia na cava sa dou sa toki mai kina vakamatavuvale ki Rexburg?”

E sauma o koya, “na noqu caka-caka—ka keitou vakasaqara vakatabakidua e dua na tauni e gadrevi me vakaveikilaitaki vei Karisito.”

Au vakila ni vaka me sova e mataqu e dua na vokete wai batabata, ia au mani matadredredre ga. Au sa mani nanuma ena gauna oya veitalia na veika e tukuna se cakava na neitou

itokani e yasanivale, keitou na yaco me itokani *vinaka duadua* eratou se qai bau sotava na matavuvale oqo. Keitou na tovolea me keitou dau yalovinaka, loloma ena sala daumaka kecega me vaka na iVakabula ena veigauna keitou veitaratara kina kei ratou.

Ena loma ni walu na yabaki ka tarava keitou dau qarava vata na matavuvale e rua e vuqa sara na itaviqaravi. E dau sureti ka tiko na tinadrato ena itaviqaravi ni iSoqosoqo ni Veivukei. A sureti au kei ira tale e vuqa na itokani Yalododonu Edaidai ki na dua na soqo me baleti ira na marama lotu Vakarisito ka cicivaka na nona lotu. Keirau a sureti kei watiq ki na nodratou danisi kei na rogo tabapiano nei luvedrau. E dau okati na nodratou matavuvale ki na vakatakakana kei na veisoqo ni marau vakaitikotiko. Ka keirau dau qiriti mai vei iratou na luvedrau qase cake ni ratou vinakata me ratou vodo ki vale mai vanua ni cakacaka ka sega ni rawa ni tarai rau na nodratou itubutubu.

Au sa mani nanuma ena gauna oya veitalia na veika e tukuna se cakava na neitou itokani e yasanivale, keitou na yaco me itokani *vinaka duadua* eratou se qai bau sotava na matavuvale oqo.

Erau lomaleqa na itubutubu de ratou na taleitaki ira vakalevu cake tale na Yalododonu Edaidai o ira na luvedrau, rau mani sega ni vakatarai rau na luvedrau tagane me rau curu ki na parokaramu ni Sikauti. Ia e dau laurai na neitou vale me vanua taqomaki vinaka, ka dau vakatarai vei iratou na luvedrau me ratou mai qito kina ni ratou gade mai na makubui keirau.

Ena veigauna kece erau dau tovolea kina na neitou itokani e yasana kadua me ratou “vakacala eso na neitou ivakarau,” keitou dau vakananuma vei iratou ni keitou rokova vakalevu sara na nodratou vakabauta kei na ivakarau ni nodratou bula kei na veisusu vei ira na luvedrau. Keirau dau qai tukuna ni keirau namaka na vakarokoroko vata oya ki na neitou vakabauta, ka ni yavutaki talega ena nona ivakavuvuli na iVakabula.

Ni tovolea o tinadrato me vakatobutaka na neitou duidui, me kua ni kosovi rawa ena nona tukuna ni o ira na Yalododonu Edaidai era vakabauta e “duatani na Jisu,” au vakananuma vua ni keirau vakabauta vata na Nona vakalou ka Luvena lomani na Kalou. Oti keirau sa mai marautaka vata e dua na isema ni veiwekani vinaka ka kamikamica.

Eratou a toki yani na nodratou matavuvale ka ratou sega ni curu ki na Lotu. Ia kevaka e rawa ni ratou tukuna, “Keitou a bula maliwai ira na Momani; era tamata dau vakarokoroko ka yalodina,” au vakabauta ni keitou a qaqa ena neitou sasaga me keitou itokani vinaka kei na neitou vukei iratou me ratou raici ira vakarama na Yalododonu Edaidai. ■

Sandra Rush, Idaho, Amerika

DUA NA KATENI IYALOYALO

Ena vica vata na yabaki sa oti keirau e laki biuta e dua na iusausa ena ibenubenu kei watiqū ena noqu raica e dua na marama cakacaka e kea ni tomika cake e dua na kateni me biuta ki na ikamakama ni benu. Vakasauri na kena tadola na kateni, ka lutu mai eso na iyalooyo.

Niu sarava toka yani, a yaco mai e dua na veivakauqeti kaukauwa meu laki kauta mai na kateni iyalooyo oya. Au rika mai tautuba ni motoka ka veivuke ena tomi iyalooyo. Keirau mani nanuma vata kei na marama oya ni rairai biu mai vakacala ka na iyalooyo, au mani kerei koya me solia vei au na iyalooyo meu laki vakaraica kevaka e dua e vinakata me nona.

Niu vaqisia na vica na drau na iyalooyo e tu ena kateni oya, au mani raica e dua na waqanivola ka toka kina na yacana e dua mai Warburg, Alberta e Canada. Ena loma ni vica na yabaki e tarava, au a vola e vica na ivola vei ira e tautauvata na iotioti ni yacadra, ia e sega ni dua me bau saumi mai.

Ni rawa vei keitou vakamatavuvale me keitou curu ena Initaneti, au qai kila ni tiko e dua na isoqosoqo ni itukutuku makawa mai Warburg. Au taroga kevaka e dua e cakacaka tiko e kea e kila na yaca au raica ena daku ni iyalooyo.

Ni oti e dua na vula keitou a ciqoma e dua na qiri mai vua e dua na turaga ka ratou a veitaratara vua na isoqosoqo. E kaya mai ni tiko volekati keitou o ganena, ka kerea kevaka e rawa ni mai raica mada na iyalooyo. Keitou tukuna ni rawa saraga.

Ena siga ka tarava, e rau lako mai o Floyd kei Beth Hawthorn, ka rau

Yalododonu Edaidai ruarua, me rau mai raica na iyalooyo. Niu dolava na kateni, e kaya sara o Baraca Hawthorn, “Sai koya sara ga oqori,” ka dusia na iyalooyo ka toka e cake. Oya na kena iyalooyo na tukai Sisita Hawthorn.

Ni rau taura cake yadudua na iyalooyo, erau talanoataka vei keitou o Baraca kei Sisita Hawthorn na italanoa me baleti ira na tamata ena iyalooyo yadua. Erau vakatitiqa na Hawthorn ni rau veiwekani kei na tamata a laki biuta

laivi na iyalooyo, ka rau sega ni kila na vuna e laki biu kina ki na ibenubenu.

Au vakila vakaukauwa sara ni a vu-kei au na Tamada Vakalomalagi meu vakalesuya na iyalooyo vei iratou na matavuvale na Hawthorn. Au vakadinadinataka ni cakacaka ni tuva kawa e dua vei ira na cakacaka bibi duadua me caka. Kevaka sa lomada me da cakava na cakacaka, ena vukeyi keda na Turaga me da cakava. ■

Cindy Heggie, Alberta, Canada

Vakasauri na kena tadola na kateni, ka lutu mai eso na iyalooyo. Niu sarava toka yani, a yaco mai e dua na veivakauqeti kaukauwa meu laki kauta mai na kateni iyalooyo oya.

Na Sala Cava meu Dua kina **NA DAUKAULOTU** Qaqa?

Veitalia na kaukauwa ni neirau cakacaka kei noqu itokani, era besetaka kecega na neirau itukutuku. Na cava e rawa ni keirau cakava me keirau daukaulotu qaqa kina?

Mai vei Lauren Bangerter Wilde

Sa oti vakalailai e dua na yabaki na noqu kaulotu tiko au qai sotava e dua na gauna dredre. Keirau donumaka sara tikoga e dua na gauna dragali—se qai oti mai e dua na vulai-batabata ka vavaca yani na vulaitubutubu. Veitalia na kaukauwa ni neirau cakacaka kei noqu itokani, o ira kecega keirau vosa kina era besetaka sara ga vakadodonu na neirau itukutuku. Ni keirau sotavi ira na vo ni daukaulotu, keirau qai kila ni toso vinaka sara tikoga na nodra cakacaka. Au sega ni vakasamataka rawa na vuna keirau sega ni rawata tiko kina e dua na ka. Sa balavu toka na noqu kaulotu tiko kau sa rawa ni vosataka vakavinaka na vosa, keirau veitokani vinaka, keirau sa tauyavutaka na veivakabauti vei ira na lewenilotu, ka keirau tovolea me keirau dau muria na veivakauqeti ni Yalo ka talairawarawa vakamatailalai ki na lawa ni kaulotu.

Ia veitalia na veika keirau cakava, keirau besetaki ena veivanua kecega. Ni oti e vica vata na macawa ena kena yaco tiko vaqo, au qai vakatara me rawai au na ivakarau ni vakasama velavela sa tiko mai vei au. Ena dua na gauna ni neirau tuvatuvalaki au sa kailavaka yani, “Na cava na betena? E sega ni dua ena via rogoci kedaru.” Qai kaya mai na noqu itokani, ni vinaka cake na

ivakarau ni nona rai mai vei au, “Daru biuta nodaru takete me daru vakaraitaka na nodaru vakabauta. Keirau taumuria na neirau takete me keirau wilika na neirau veivakalougatataki.”

Niu vakasamataka vakatitobu na veika e raica rawa, au qai kila ni cala na ivakarau au vakayagataka tiko me vakatulewataki kina na noqu rawa ka vakadaukaulotu. E vakarautaki ena *Vunautaka na Noqu Kosipeli: iDusidusi ki na Veiqaravi ni Daukaulotu* e dua na lisi ni nodra itovo na daukaulotu qaqa,¹ au qai kila ni itovo kece oqori e tiko ena loma ni nodra vakatulewa na daukaulotu. Au sega ni rawa ni vakatulewataki na nodra ciqoma se sega na tamata ena noqu tabana ni kaulotu na itukutuku ni kosipeli, ia e rawa niu vakatulewataki na mataqali daukaulotu vakacava au digitaka meu vakakina. E vakaraitaka vei au na noqu itokani ni noqu vakabauti Jisu Karisito vakalevu cake kei na noqu vakavinavinakataka na Nona veivakalougatataki ena rawa kina meu raica na sala eso au sa qaqa tiko kina ena noqu kaulotu.

Na Vakabauta e Vakabasikata na Cakamana

E veivakayalomalumalumutaki na noqu kila ni lailai tiko na noqu

vakabauta. Au vaqara na vanua eso e rawa meu vaqacotaka kina noqu vakabauta ka kunea ni gauna e sega ni donu kina na ituvatuva, au a vakatara meu yalolailai. E kaya na *Vunautaka na Noqu Kosipeli*: “Na yalolailai ena malumalumu kina na nomu vakabauta. Kevaka o toroya sobu na veika o namaka, sa na lailai na kemu yaga, ena malumalumu na nomu gagadre, ka dredre vakalevu cake vei iko mo muria na Yalo.”² Au qai kila niu a vakatara na veika dredre keirau sotava me vakamalalumalumutaka na noqu vakabauta.

Au tekivu ena noqu masulaka me veisau na yaloqu ka me levu cake na vakabauta. Au a vakararavi talega ena yalayala ena Momani 9:21: “Raica au sa kaya vei kemudou ko koya sa vakabauta na Karisito ka sega tale ni vakatitiqa ena solia vua na ka sa kerea vei Tamada ena yaca i Karisito; ia sa soli tu na vosa ni yalayala oqo vei ira na veitabatamata kecega.” Na yalaya oqo e vakavuna na noqu masulaka vagumatua na veivakalougatataki kei na cakamana keirau nanuma kei noqu itokani ni keirau gadreva, ka dau kena ikuri tikoga, “Me caka ga na lomamuni.” Na veiqaga ni masu oqo e vukei au meu ciqoma

YACO MO DAUKAULOTU QAQA

E rawa ni o vakila ni o dua na daukaulotu qaqa ena nomu:

- Vakila na ivakadinadina ni Yalo vei ira na tamata mai vei iko.
- Lomani ira na tamata ka gadreva me ra vakabulai.
- Talairawarawa vakamatailalai.
- Tara cake na itovonibula Vakarisito.
- Vakasalataki ira na tamata ena isau ni ivalavala ca. Sureti ira me ra cakava ka rokova na nodra yalayala.
- Dau caka vinaka tikoga ka veiqaravi vei ira na tamata ena veigauna kecega, kevaka era ciqoma se sega na nomu itukutuku.

Mai na *Vunautaka na Noqu Kosipeli: E Dua na iDusidusi ni Veiqaravi ni Daukaulotu* (2004), 10–11.

VAKASAQARA NONA VEI-CIQOMI NA TURAGA

“Au sureti kemuni mai vuniyalogu mo ni vakasaqara

na nona veiciqomi na Turaga ka marautaka na Nona veivakalougatataki sa yalataki tu. . . . Sa [rawa] ni yaco me da kila ni da sa ciqomi mai Vua, se cava ga na noda itutu, na ituvaki ni bula, se noda malumalumu vakayago. Na Nona veiciqomi loloma ena vakauqeti keda, vakalevutaka cake noda vakabauta, ka vukei keda me da sotava na veika kecega e yaco mai ena noda bula. Se cava ga na veika eda bolei kina, eda na qaqa, sautu [raica na Mosaia 2:22], ka da yalo vakacegu [raica na Mosaia 2:41].”

Elder Erich W. Kopischke ena *Vitusagavulu, “Being Accepted of the Lord,” Liaona, Me 2013, 106.*

na veisau ni ituvatuva kei na dredre eso ena vakabauta levu cake, ka kila tiko ni dau sauma na Tamada Vakalomalagi na masu ni vakabauta—ena gauna sara mada ga e yaco mai kina na kena isau ena sala eso eda sega ni namaka. Sa yaco meu rawata vakalevu cake meu raica na sala e dusi-maki keirau tiko kina na Turaga ena neirau veisiga.

Niu kakacakataka tiko na kena vaqaqacotaki na noqu vakabauta, au raica rawa kina na ituvaki dodonu ni iyatuvosa mai na *Vunautaka na Noqu Kosipeli* ni dina: kevaka o laveta cake na veika o namaka, ena levu cake na kemu yaga, ena tubu na nomu gagadre, ka na rawa mo muria vakavinaka cake na Yalo. Me kena ikuri, au sa yalananamaki vakalevu cake me baleta na cakacaka ni kaulotu kei na noqu veiqaravi vakadaukaulotu ni rawa meu raica ka vakavinavinakataka na cakamana e dau yaco e veisiga.

Na Vakavinavinaka ena Valuta na Vuvu

Sa tekivu vakaraitaka vei au na Turaga ni dau cakacaka mana ena vukuda e veisiga yadua—ia au a sega ni raica rawa me yacova na gauna au sa segata kina meu dau vakavinavinaka ena yalodina. Na vakaraitaki ni vakavinavinaka e sega walega ni dua na itovo vinaka se ivalavala taleitaki. Niu vakaraitaka na noqu vakavinavinaka vua na Turaga kei ira na tani, au a vakaukauwataki. Au raica niu marau ena vuku ni nodra qaqa na daukaulotu tale eso ka sega ni vuvu (raica na Alama 29:14, 16). Sa rawa vakalevu cake meu raica ga na veika e tu vei au kei na veika e donu ka sega na veika e sega ni tu vei au kei na veika e cala.

Au sa vulica ni vakavinavinaka na iwali ni noda vakatautauvatataki keda vei ira tale eso. Na veigauna oya au dau nanuma kina niu sega

ni daukaulotu qaqa e yaco mai baleta niu dau tukuna tiko vei au, “Au sega ni vinaka tiko me vakataki ira,” se, “Era vinaka cake ena ka oqo mai vei au.” Au vulica talega ni nona ivakarau na Turaga me solia vei keda na ivakaraitaki dodonu me da vakatotomuria, ia na nona ivadi o Setani me temaki keda me da vakatauvatani keda kei ira eso me kilai kina na keda yaga se noda qaqa. Ia e vakamatata ena vuku ni tikina oqo na *Vunautaka na Noqu Kosipeli*: “Kakua ni veidutaitaki iko kei ira na daukaulotu tale eso ka vakatautauvatataki na vua ni nomu sasaga kei na nodra.”³ Na kena ilutua, sa qai vukei au na vakavinavinaka meu gole tani mai na qaciqacia ka vakananuma vei au ni liutaka tiko na Turaga na Nona cakacaka. E sega ni gadrevi meu vuvutaka ni levu cake na veika era rawata na noqu itokani daukaulotu.⁴

Na iVakarau Dina ni Rawa Ka

Ni bera ni yaco mai vei au na veisau ni ivakarau ni rai oqo, au dau vakanamata tu ki na dua ga na ivakarau ni veivakalougatataki kau guilecava kina meu dolava tikoga na mataqu ki na sala tale eso sa sauma tiko kina na Turaga na neirau masu ka vakalougatataki tiko na neirau cakacaka ni kaulotu. Sa qai yaco me vakalougatataki mai na Turaga na cakacaka ni kaulotu ena neirau vanua ni veiqaravi ena veisala totoka ka sega ni namaki. Keirau kunei ira na tamata era sa vakarau me ra ciqoma na neirau itukutuku, ia au sa vulica ena gauna oqori meu kakua ni vakarautaka na noqu qaqa mai na nodra digidigi na tani.

A wasea o Peresitedi Gordon B. Hinckley (1910–2008) na nona ivakasala e dua na peresitedi ni daukaulotu me baleta na cakacaka ni kaulotu: “Solia na nomu vinaka duadua, na nomu vinaka duadua sara. Cabora na nomu masu ka cakacaka vakaukauwa ka laiva na tatamusuki vua na

Ena vuqa sara na sala, na ivakarau ni qaqa ena noqu kaulotu e rawa ni tauri mai na noqu sa tu vakarau meu veivutuni kei na noqu guta meu cakacaka tikoga.

Turaga.”⁵ *Vunautaka na Noqu Kosipeli* e vakavuvulitaka e dua na ivakavuvuli tautauvata me baleti ira na daukaulotu qaqa: “Solia nomu vinaka duadua mo vakalesuya mai na yalo vei Karisito, ka segata vagumatua mo vuli ka tubu me vinaka cake.”⁶

Niu tu vakarau meu veivutuni, niu tu vakarau meu tukuna vakaidina vua na Turaga niu sa solia tiko na noqu vinaka duadua, sa rawa niu vakadeitaka niu sa dua na daukaulotu qaqa—veitalia kevaka era ciqoma na tamata na neirau itukutuku. Ena vuqa sara na sala sa rawa ni vakatulewataki kina na qaqa ni noqu kaulotu mai na noqu sa tu vakarau meu veivutuni kei na noqu gagadre meu cakacaka tikoga.

E volai tu ena noqu ivolaniveisiga e vuqa na cakacaka mana mai na gauta oqo ni noqu kaulotu. Niu segata meu yalodina vakalevu cake ka dau vakavinavinaka, sa vinaka cake na

ivakarau ni noqu rai, au dau levea na yalolailai, kau vakila vakalevu cake na Yalo ena cakacaka. Au raica ni dina na veika e vakavuvulitaki ena *Vunautaka na Noqu Kosipeli*: “Ni o sa solia na nomu vinaka duadua o na sotava tiko beka ga na mosi ni yalo, ia o na sega ni rarawataki iko. E rawa ni o vakadeitaka ni sa marau na Turaga ena nomu vakila na cakacaka ni Yalo ki lomamu.”⁷ Ia niu vakila ni sa marautaki au na Turaga, sa rawa niu vosota na veivakatovolei kecega. ■

E vakaitikotiko o koya e vola mai Maine e Amerika.

IDUSIDUSI

1. Raica na *Vunautaka na Noqu Kosipeli: E Dua na iDusidusi ni Veiqaravi ni Daukaulotu* (2004), 129.
2. *Vunautaka na Noqu Kosipeli*, 10.
3. *Vunautaka na Noqu Kosipeli*, 10.
4. Raica na Jeffrey R. Holland, “Na Tamata Cakacaka ena Were ni Vaini,” *Liahona*, Me 2012, 31.
5. Gordon B. Hinckley, “Find the Lambs, Feed the Sheep,” *Liahona*, Julai 1999, 120.
6. *Vunautaka na Noqu Kosipeli*, 11.
7. *Vunautaka na Noqu Kosipeli*, 11.

WASEA NA VEIKA O SA SOTAVA

“Au se qai lesu ga mai na kaulotu, ka vaka meu vakila ni sa yali na noqu inaki. Na cava meu cakava?”

Kemuni na sa lesu mai na kaulotu, yalovinaka ka tukuna vei keimami na nomu cakava na veisau mai na kaulotu lesu ki vale ka lesu tale ki vuli, cakacaka, se so tale na itavi. Vakauta ena imeli na veika o sa sotava ki liahona@ldschurch.org se vakauta ena initaneti ena liahona.lds.org. Yalovinaka ka biuta kina na yacamu taucoko, nomu siganisucu, kei na yaca ni nomu tabanalevu se tabana.

Moyaco mo Daukaulotu ni, *Vunautaka na Noqu Kosipeli*

**Mai vei Elder
David A. Bednar**

Ena Kuoramu
ni iApositolo
Le Tinikarua

*E rawa mo ni cakava oqori!
E kila tu na Turaga o ni ma-
tataka ka vei qaravi tiko ena
vukuna ni rawa ni o ni cakava
na ka oqo. Au kila ni rawa
ni o ni cakava.*

E dua na iApositolo, sa taumada,
ka bibi duadua, ni daukaulotu.
Ena vuku ni ka oqori, sa ka talei-
taki sara vei au meu vosa vei kemuni
me vaka ni o ni noqu itokani dauvei-
qaravi ena cakacaka vakasakiti oqo
ni gauna oqo.

NA CAVA NI NADAUKAULOTU *VUNAUTAKA NA NOQU KOSIPELI?*

Na Daukaulotu ni *Vunautaka na
Noqu Kosipeli* i e dua na dauvei qaravi
ni Turaga, kacivi ena parofisai, vakado-
nui ena veitabaki ni liga, ka vunautaka
na kosipeli tawamudu vakalesuimai ni
iVakabula ena Nona lako voli (raica na
V&V 50:13–14, 17–24; V&V 68:1).

Na nona inaki raraba e dua na
daukaulotu ka vakamacalataki ena
Vunautaka na Noqu Kosipeli sai
koya me “sureti ira na tani me ra lako
mai vei Karisito ena nomu vukei ira
me ra ciqoma na kosipeli vakalesui
mai, ena nodra vakabauti Jisu Kari-
sito kei na Nona veisorovaki, veivu-
tuni, papitaiso, ciqoma na isolisoli
ni Yalo Tabu, ka vosota me yacova
na ivakataotioti.”¹

Na itavi tabu me vunautaki ena
dodonu na kosipeli ka qaravi na vei-
cakacaka vakalotu ni veivakabulai sa
vakayacori tu me tekivu mai na gauna
sa vakasevi tani kina ko Atama mai
na Were ko Iteni ka na tomani tiko

me yacova ni sa “qai kaya ko Jiova sa Cecere ni sa qaravi oti na cakacaka.”²

VEIKA GADREVI ME DAUKAULOTU KINA NI *VUNAUTAKA NA NOQU KOSIPELI*

Au vinakata me da veivosakitaka mada e lima na gagadre taumada me da Daukaulotu kina ni *Vunautaka na Noqu Kosipeli*.

Gagadre #1: O ira na daukaulotu ni *Vunautaka na Noqu Kosipeli* era kila ni ra veiqaravi tiko ena vukuna ka matataki Jisu Karisito.

O ira na daukaulotu ni *Vunautaka na Noqu Kosipeli* era kilai Koya era matataka, na vu ni nodra veiqaravi, kei na veika me ra cakava. Era kacivi na daukaulotu tudei me ra veiqaravi ka vakatikori ena kena ivakarau dodonu me ra italai ka matataka na Turaga o Jisu Karisito. Eda vakadinadinataka na Yacana kei na dina kei na vakalou ni Nona cakacaka o Jisu Karisito ki na veimatanitu, veimataqali, duivosavosa, kei ira na tamata (raica na V&V 133:37).

Eda lomana na Turaga. Eda qaravi Koya. Eda muri Koya. Eda matataki Koya.

Sa dodonu me noda inaki na Nona inaki. Sa dodonu me da kauwaitaka na veika e dau kauwaitaka. Sa dodonu me noda cakacaka na Nona cakacaka. Sa dodonu me noda sala na Nona sala. Sa dodonu me yaco me lomada vakalevu tikoga na Lomana.

Me vaka ni da matataka na Dauveivueti, eda vunautaka vakamatata ka vakarawarawa na ivunau kei na ivakavuvuli bibi ni Nona kosipeli vakalesui mai. Eda sega ni dau tukuna na vakasama se na nanuma vakatamata yadua. Eda dau vunautaka ka vakadinadinataka na veidina rawarawa vakalesui mai ena nona ivakarau na Turaga ena kaukauwa ni Yalona.

O ira na daukaulotu ni *Vunautaka*

na Noqu Kosipeli era kila ni itavi ni kena matataki na iVakabula ka wasei na Kena ivakadinadina ena sega ni oti rawa. Yalovinaka ka nanumi Koya ena veika kece o vakasamatata, ena veika kece o cakava, kei na veika kece o dau segata mo yaco mo vakakina, ka matataki Koya vakadodonu vei ira kece na luvena na Tamada Vakalomalagi o na dau veitaratara vata kaya ena gauna oqo kei na veigauna kecega.

Gagadre #2: O ira na daukaulotu ni *Vunautaka na Noqu Kosipeli* era bula kilikili.

E dua na gagadre taumada me da rawa ni yaco me daukaulotu ni

Vunautaka na Noqu Kosipeli sai koya na bula kilikili yadua ena matana na iVakabula.

Meu tukuna mada vakamatata ena kena vinaka duadua au rawata e vica na dina rawarawa.

- O keda na nona mata vakadonui na Dauveivueti ka iVakabula kei Vuravura.
- Eda sa kacivi me da vunautaka na Nona kosipeli tawayalani sa vakalesui mai.
- E sega ni rawa ni da vakadukadukalitaki tu ena duka eso ni vuravura ka da qai matataki Koya ena dodonu ka cakacaka ena kaukauwa ni Yacana tabu.
- Eda na sega ni rawa ni vukei ira na tani me ra vakamalumulumutaka na ivau ni ivalavala ca kevaka eda coko tu mada ga o keda ena ivalavala ca (raica na V&V 88:86).
- Eda na sega ni rawa ni vukei ira na tani me ra vulica me ra veivutuni kevaka eda se bera ni vulica o keda vakataki keda me da veivutuni vakadodonu ka taucoko.
- Eda na rawa walega ni kacivaka ka vunautaka ena qaqa na veika eda segata tiko me da yaco me vakakina.
- Eda na laki tarogi kina vua na Kalou ena vuku ni noda veigagadre dodonu kei na noda bula kilikili me da veiqaravi vaka Nona itini.

E sega ni gadrevi vei keda ena gauna oqo me sa taucoko sara na noda vinaka. Ia eda sa vakaroti me da savasava ka lako vakadodonu ena matana na Dauveivueti ni Isireli. “Mo dou savasava koi kemudou sa kauta na iyaya ni Turaga” (V&V 38:42).

Na veivutuni e ivakavuvuli ni inuinui kei na veivakabulai—ka sega ni baleta na veivakayalolailaitaki kei na yaluma. E dina sara na veivutuni e veivakayalomalumulumutaki—ia e sega ni veivakarerei. Na veivutuni e veivakaocai

ka veivakacegui, veivakaosoosotaki ka logaloga vinaka. Na veivutuni e dua na isolisoli sega ni saumi rawa ka rawati mai na Veisorovaki i Koya eda dau lomana, qarava, ka muria.

Kevaka sara mada ga o sa cakava eso na ivalavala ca bibi, ena vuku ni Veisorovaki i Jisu Karisito kei na veivutuni dina sara, o sa vakasavasavataki se rawa ni o vakasavasavataki tale kina ka kilikili.

Era tu na itabagone e gadrevi tu vei ira me taucoko na nodra veivutuni. Oqo na kena gauna. Yalovinaka, yalovinaka, yalovinaka kakua ni loku-yarataka na siga ni nomu veivutuni.

Era tu na itabagone era sa veivutuni ka tomana tikoga na nodra veivutuni ka ra vakataroga tiko se ra sa cakava na veika kece sara e gadrevi me ra ci-qomi kina mai vua na Turaga (raica na V&V 97:8). Yalovinaka ka nanuma, e gadrevi iko na Turaga mo savasava ka sega ni taucoko sara nomu vinaka. Na cakacaka tale ni Yalo Tabu ena nomu bula sai koya na ivakaraitaki tudei dua-dua ni Nona veivosoti na Turaga baleta “ni sa sega ni dau tiko na [Yalo ni Turaga] ena vale dukadukali” (Ilamani 4:24). Ka kila na ivakaro ni “vosota na

tamata kecega” (V&V 64:10) e oka kina nomu vosoti iko vakataki iko.

O ira na daukaulotu ni *Vunautaka na Noqu Kosipeli* era tisaipeli i Jisu Karisito dau rokova na nodra veiyalalati ka talairawarawa ki na ivakaro. Yalovinaka dau nanumi Koya tikoga, savasava ka kilikili mo matataki Koya.

Gagadre #3: O ira na daukaulotu ni *Vunautaka na Noqu Kosipeli* era dau kumuna cake na vosa ni bula tawamudu.

Au sureti kemuni mo ni “nanuma matua tiko na noqu ivakavuvuli” (V&V 84:85). Na kena nanumi matua tiko na ivakavuvuli ni bula tawamudu e sega ni o koya na kena vulici se rawa ni cavuqaqataki ga, me vaka ni bibi cake sara na “tugana ki loma-mudou na vosa i Karisito” (2 Nifai 31:20; raica talega 2 Nifai 32:3) mai na kena vakatovolei se vakataratarai wale tu ga. Na tugana e tukuna vei au me vakanamata kina na vakasama ka cakacakataki, vakadikevi ka tilomi, vakananumi vakatitobu ka masulaki, bulataki ka vulici, karoni ka taleitaki, qai rekitaki ka vakamareqeti.

Nanuma iratou lesu mada na luvei Mosaia—e va na daukaulotu vakasakiti ka yacadratou o Amoni, Eroni,

Omana, kei Iminai—“io sa kaukauwa sara na nodratou vakabauta na ivakavuvuli dina; eratou sa tamata yalomatua ka dau wilika vagumatua na ivolatabu” (Alama 17:2).

Eratou sa dau tugana vakaidina na daukaulotu yaloqaqa oqo na vosa ni bula tawamudu. Eratou sega ni dau vakawelewetaka se cakava tu ga me isaunitaro na vulici yadua kei na vulici vakaitokani ni ivolanikalou. E curuma vakatitobu na yalodra na kilaka kei na vuku, ka vakadeitaki ki yalodra na dina ni ivunau kei na ivakavuvuli ni kosipeli ena kaukauwa ni Yalo Tabu.

Me vaka ni daru Nona mata na iVakabula, sa nodaru kina o iko kei au na itavi sega ni oti rawa me daru cakacaka vagumatua ka teivaka e yalodaru kei na nodaru vakasama na ivunau kei na ivakavuvuli bibi taumada ni kosipeli vakalesui mai, vakausivi mai na iVola i Momani. Ni da vakayacora, sa yalataki tu na veivakalougatataki ni na “vakavulici [keda] ena ka kecega” (Joni 14:26) na Yalo Tabu ka solia vei keda na kaukauwa ni da veivakavulici ka vakadinadina. Ena cakacaka ga vata kei keda vakakina mai vei keda na Yalo kevaka eda solia Vua e dua na ka me

cakacaka kina. Ena sega ni rawa Vua me vukei keda me da nanuma e dua na ka eda se bera ni vulica (raica na Alama 31:5).

O ira na daukaulotu ni *Vunautaka na Noqu Kosipeli* era dau tugana tikoga na vosa ni bula tawamudu, era dau vakanuinui ki na ivalavala dodonu ena vosa, ka sa tu vei ira na mana ni vosa. Yalovinaka dau nanumi Koya tikoga, dau kilikili tikoga mo matataki Koya, qai tugana ka vakanuinui ki na ivalavala dodonu ena vosa.

Gagadre #4: O ira na daukaulotu ni *Vunautaka na Noqu Kosipeli* era kila ni Yalo Tabu sai koya na qasenivuli levu ka dina.

Na Yalo Tabu sai koya na ikatolu Vakalou, sai Koya na ivakadinadina ni ka dina kecega ka qasenivuli levu duadua ka dina. Na leseni eda vakavulica kei na ivakadinadina eda wasea era na vakarautaka e dua ka vakadidike tiko me cakacaka ka vuli vakataki koya.

Ni da daukaulotu, e dua na noda itavi bibi duadua me da sureti ira era vakadidike tu me ra vakayagataka na nodra digidigi ka ivalavala me vaka na Nona ivakavuvuli na iVakabula. Cakava ka maroroya tiko na veiyalayala vakayalo, me vaka na kena masulaki e dua na ivakadinadina ni dina, vulica ka masulaka na iVola i Momani, lakova na veisoqoni ni Lotu, ka muria na ivakaro, e gadrevi kina vua e vakadidike tiko me vakabauta, cakacaka, ka veisau.

Veitalia na vinaka ni nodaru veiqaravi, ena sega ni rawa vei iko kei au me daru vakatotototaka se vakasaurarataka na dina ki yalodra na vakadidike tiko. Na noda igu kaukauwa duadua ena rawa ga ni kauta mai na itukutuku ni dina *ki* yalodra (raica na 2 Nifai 33:1). Me kena ilutua, ena gadrevi vua e vakadidike me cakacaka ena buladodonu ka me sureta kina na

dina *ki* yalona vakataki koya. Ena sala duadua ga oqo era na tara cake kina na dauvakasasaqara yalodina kei ira na curuvou na kaukauwa vakayalo me ra raica vakataki ira na nodra isaunitaro.

Me vaka ni noda itavi me da vukei ira na vakadidike tiko me ra vuli ena vakabauta kei na kaukauwa ni Yalo Tabu, na cakacaka oqo e sega vakadua ni baleti au ka sega talega ni baleti iko. Eda na gadreva me da cakava na veika kece ena noda kaukauwa me da rawata kina vakavinaka na noda itavi vakadaukaulotu oti ga me da “vagalala sara” me rawa ni cakava na Yalo Tabu na nona itavi kei na cakacaka tabu. Ia, ni dua na ka au cakava o au se o iko ni daru matataka tiko na iVakabula ka daru nakita me daru dokai kina—ena itukutuku daru tukuna, ena iwalewale daru vakayagataka, se ena nodaru ivukivuki se kedaru irairai—sa ivakarau ni bete vakailasu ka na vakasugusugu ena mana ni nona veivakavulici na Yalo Tabu.

“Io sa vunau tiko li ena kaukauwa ni Yalo Tabu na vu ni ka dina, se ena kaukauwa tale eso? Ia kevaka sa vunau ena kaukauwa tani tale

eso, ia sa sega ni mai vua na Kalou” (V&V 50:17–18).

Yalovinaka dau nanumi Koya tikoga, bula kilikili mo matataki Koya, tugana na Nona vosa, ka vakatara vua na qasenivuli levu ka dina, na Yalo Tabu, me vakadinadinataka na dina kecega.

Gagadre #5: O ira na daukaulotu ni *Vunautaka na Noqu Kosipeli* era kila ni veivakavulici e levu cake sara mai na vosa kei na tukutuku walega.

Ni dabe tiko na iVakabula ena Ulu-nivanua ni Veiolive, a vunautaka kina: “Dou kakua mada ni lomaocaoca se cava mo dou kaya, dou kakua talega ni vakanananu ki liu: ia na ka kecega ena soli vei kemudou ena tikinisiga ko ya, sai koya ga mo dou vosataka: ni sa sega ni vosa koi kemudou, sa vosa ga na Yalo Tabu” (Marika 13:11).

A vakaroti ira na daukaulotu ena veigauna taumada ni itabagauna oqo na iVakabula me ra “lako yani ka na vakatakilai vei kemudrau na ka mo drau tukuna” (V&V 33:8, 10) ka “tabalaka cake na domomudrau vei ira na tamata oqo; drau tukuna yani na

ka au sa vakatakila e lomamudrau, ia drau na sega ni vakamaduataki e matadra na lewevuqa; raica ena soli vei kemudrau ena gauna ko ya, io ena tikinisiga ko ya na ka mo drau vosataka” (V&V 100:5–6).

Na ivolanikalou oqo e vakabibitaka e dua na ivakarau dredre toka ka dodonu vakavinaka me baleta na vunautaki kei na nodra vukei na vakadidike tiko me ra vulica na dina. O ira na daukaulotu ni *Vunautaka na Noqu Kosipeli* era kila ni da sega ni dau vakavuvulitaka na leseni; eda vakavulica na tamata. Eda sega ni dau cavuqaqataka walega se tukuna na itukutuku vulici me baleta na iulutaga vakosipeli. Eda sureti ira na dauvakasaqara na dina me ra vakila na veisau kaukauwa ni yalo. Eda kila ni vosa kei na tukutuku walega e sega ni veivakavulici.

Na vunautaki ni kosipeli ena Nona ivakarau na Turaga e okati kina na vakadidike kei na vakarorogo kei na raica na kena duidui ni bera na vosa. E bibi sara toka na kedratou veitaravi na va na iwalewale veiwekani oqo. Yalovinaka me kilai tiko ni na liu mada na vakadidike kei na vakarorogo matua ni bera ni qai kilai ia me na liu na vakadidike, vakarorogo, kei na kila ni bera ni qai caka na vosa. Ni vakayagataki na ivakarau oqo ena rawa kina vei ira na daukaulotu me ra raica, kila ka veivakavulici ki na nodra gagadre na vakadidike tiko.

Ni da vakadidike, vakarorogo, ka kila, sa rawa kina ni soli vei keda “na ka me tukuni me ganiti ira na tamata yadua” (V&V 84:85)—na dina me vakabibitaki kei na isaunitaro me na soli me na sotava nona gagadre e dua e vakadidike tiko. Mai na vakadidike, vakarorogo, kei na kila duadua ga ena rawa kina ni da tuberi mai na Yalo-tabu me da kaya ka cakava na veika ena veivuke vakalevu duadua vei ira eda veiqaravi ena vukudra.

Na vakadidike e dua na vakavakarau bibi me da ciqoma na isolisoli vakayalo ni kila na duidui. Na kila na duidui sai koya na noda rai ena mata vakayalo *ka* vakila e yaloda—raica ka vakila na cala ni vakasama, na nona vinaka e dua tale na tamata, se na ivakavuvuli e tarava me vukei kina e dua e vakadidike tiko. Na kila na duidui sai koya na noda vakarorogo ena daliga vakayalo *ka* vakila e yaloda—rogoca ka vakila na veika e sega ni cavuti ena dua na malanivosa se taro, na dina ni dua na ivakadinadina se ivunau, se na veivakadeitaki kei na sautu ena yaco mai ena kaukauwa ni Yalo Tabu.

O ira na daukaulotu ni *Vunautaka na Noqu Kosipeli* era dau cakacaka ena vakabauta ka tuberi mai na Yalo Tabu me ra vukei ira na vakadidike tiko ena nodra vulica na dina. Yalovinaka ka dau nanumi Koya tikoga; kilikili mo matataki Koya; tugana na Nona vosa; vakatara me vakadinadinatata na Yalo Tabu na dina kecega; ka vakadikeva, rogoca, ka kila na duidui ena nomu vakadinadinatataki Jisu Karisito vei ira na dauvakasaqara na dina ena yalodina.

E RAWA MO NI CAKAVA OQORI!

E rawa ni o wilika na noqu itukutuku ka vakabauta ni rawa vei ira kece

na vo ni itabagone me ra cakava na veika au vakamacalataka tiko. Ia o na vakataroga tiko beka kevaka e rawa ni o cakava. Yalovinaka vakarorogo. E rawa mo ni cakava oqori!

Kevaka me vakatau ena gagadre ni yaloqu, au na taura e vica na gauna vata kei kemuni yadudua. Au na lululu kei kemuni, toroi iko voleka mai, raica na matamu, ka kaya, “E rawa ni o cakava oqo! Na Turaga o matataka ka veiqaravi tiko ena vukuna e kila ni rawa ni o cakava oqo. Au kila ni rawa ni o cakava oqo. Ka me vaka niu nona italai, au yalataka vei iko ni na vukei iko o Koya. Yalovinaka dau nanuma tikoga ena Nona veivuke kei na Nona igu, ena rawa kina ni o cakava oqo!”

Au lomani kemuni ka masuta ena nomuni segata mo ni yaco me vaka na nomuni gagadre, o ni na kila ka cakava ena vakabauta na domona kei na nona veituberi na Turaga. Ena gauna oqori o ni na yaco vakaidina kina mo ni nona mata qaqa ka mana sara na Turaga o Jisu Karisito. ■

Ena dua na vosa ka tauca ena Koronivuli ni Kaulotu e Provo ena 24 ni June, 2011.

IDUSIDUSI

1. *Vunautaka na Noqu Kosipeli: E Dua na iDusidusi ni Veiqaravi ni Daukaulotu* (2004), 1.
2. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 57.

MATADREDREDRE

ga ka KAYA SEGA

Mai vei Hazel Marie Tibule

Ena dua na vulaikatakata, au a vakaitavi ena noqu vulitara ena dua na yanuyanu mai Bicoli ena Yatu Filipaini. E vakasakiti na irairai ni wasawasa, kau dau vakanamata ki na veimataka.

Ia, au dau domobulataka na karobo. Oqori na gauna era dau gunu ka caka soqo ni marau kina na tamata ena keba. Dau yaco mai vakalevu na veisureti ki na mataqali soqo vakaqori, ka dodonu me keitou dau lako kina kei iratou na noqu itokani vulitara, me vaka ni na vakaraitaka na sega ni veidokai kevaka keitou sega ni lakova.

Na imatai ni soqo na veikidavaki vei ira na vulitara vovou. Au rere ni tiko kina, baleta niu kila ni na soli vei keitou na gunu kau sega ni kila meu vakasuka vakacava. Au qirita e dua noqu itokani ena neitou tabanalevu mai vale, ka solia mai vei au eso na ivakasala uasivi ka vakadeitaka na yaloqu.

Ni sa tekivu na soqo ni marau, era solia vei keitou na gunu ia, kalougata, ni sega ni lavaki me keitou gunu. Me vaka ni ratou sa ciqoma tu na noqu itokani vulitara na noqu sega ni dau gunu, sa rawarawa kina vei au ena gauna oqo meu vakasuka na gunu e soli tarava mai—me yacova ena dua na bogi. Ena dua na gauna ni soqo ni marau, a lako mai na peresitedi

ni kabani. A kauta tiko mai e dua na tavaya *lambanog* (e dua na waini ena vanua oya ka caka mai na niu). Ni yaco ga mai, au raica ni sa sova tiko eso na waini. Oti qai kaya, “E dodonu mo vulica na ivakarau ni gunu” ka solia na bilo vua e dua na vulitara. A totolo ga na nona gunuva.

Sa tekivu tavatukituki na utoqu. Sega ni dede sa na yaco mai na noqu gauna. Au vakasolokakana tiko ga vei au, “Au na sega ni gunuva. Au na sega

Au dau vakasuka na gunu e dau soli vei au, ia oqo sa solia tiko vei au na peresitedi ni kabani e dua na bilo waini.

ni gunuva.” Au qai raica ni sa dodoka tu mai vei au na bilo na peresitedi. Au sega ni kila na ka meu cakava. Eratou vakararai tu mai na noqu itokani vulitara, ka waraka se cava au na cakava. Au matadredredre vei peresitedi ka kaya vakamalua, “Ni vosota saka, au sega ni dau gunu.”

Au kila ni a rarawa. E taroga se cava au sega kina ni gunu. Au kaya, “O au e dua na Momani.”

Qai kaya o koya, “Au se bera ni rogoca na lotu oqori. E vaka na irogorogo ni dua na mataqali kakana.” Era dredre taucoko na tamata.

Au matadredredre talega, sega ni baleta nona veiwali ia baleta niu kila niu a cakava na ka dodonu.

Sega tale ni qai dua e solia vei au na gunu. Ia e sega ga ni oti na veivakalialiai, vei ira sara mada ga na noqu itokani. E kaya sara e dua niu lasu tiko ka ni sega ni vakasamataki rawa ni ra sega ni dau gunu na lewe ni Lotu. Ena gauna oqo sa tekivu meu vakila mai na veika dau yaco mai vei ira na lewe ni Lotu.

Sa vakavulici vei au e vuqa na lesone ena noqu tiko mai na yanuyanu oya, sega walega ena veika vakavuli ia ena veika vakayalo. Au vulica ni na sega beka ni oti na veivakalialiai, ia ena tuberi iko na Yalo ni Turaga mo cakava na veika e dodonu. ■

E vakaitikotiko na dauvolaivola mai Metro Manila e na yatu Filipaini.

**Mai vei Elder
Adrián Ochoa**
Ena Vitusagavulu

O vinakata mo vinaka cake ka yalodei vakayago kei na lomamu? Ena veivuke na dau vakaukauwa.

Au a wilika ena dua na gauna le-kaleka sa oti e dua na ivakarau taleitaki ni vakaukauwa yago. Au wilika ni kevaka o yadra cake mai ena mataka lailai, daramaka nomu isulu ni vakaukauwa yago, ka vaka-samataka, “Au na dara ga qo, lako i tautuba meu taubale vakalailai, kevaka e vinaka, au na tekivu cici vakalailai,” ena dua na nomu vakaukauwa yago vinaka ka sega mada ga ni o vakila. Ni vakasamataki e dua na ituvatuva rawarawa vaqo ena vukei iko mo tau-yavutaka eso na itovo vinaka ni vakaukauwa yago ka qarauna na yagomu. Vei ira e lewe vuqa na tamata, na tikina dredre taudua na tekivu ka qai kitaka tikoga. Kevaka o dau nanuma tiko ni vakaukauwa yago e sega ni vakalougatataka walega na yagomu ia na nomu mona talega kei na vakasama, ena vukei iko mo gadreva sara me tu vakavinaka tu na yagomu. Ni o vakaukauwa yago, ena yaco mo tamata levu nomu igu ka kaukauwa, yalodei, yadra, ka taqomaki.

Au nanuma na kena italanoa e dua na manumanu ka tekivu me volitaka na vutina me isau ni bacaniqeile. E rawarawa na kune kakana ena ivakarau oya, ka nanuma na manumanu ni levu tu na vutina. Ni toso tiko nona

volitaka na vutina, sa marautaka na manumanu nona sa sega tale ni dau yadra vakamataka me vaqara bacaniqeile. Sa rawa ni dabe toka ena nona sova ena siga taucoko ka sega ni yavalata e dua na tiki ni yagona. Sa qai yaco mai, sa matau sara vua na manumanu na bula oqo ka qai kila ni sa sega tale ni rawa ni vuka ni sa yali kece na vutina.

Na veika oqo e rawa ni yaco vei ira kecega era coko ena dai ni itovo ca, vucea, se vakayagataki ni veika dau veivakabobulataki. Ena *Me iSakisaki ni iTabagone* eda wilika kina ni veika oqo ena “vakamavoataka na nomu tiko vinaka vakayago, vakasama, kei na nomu tiko vinaka vakayalo. Era vakacacana na nomu veimaliwai vakamatavuvale kei na itokani ka na vakaluluqataki iko mo bula kilikili. Era na yalana na nomu rawa ni digidigi ga vakai-iko.¹ Ni da bulabula tu ka kania na kakana dodonu ena vukea noda levea na itovo ca oqo. Kevaka a dau vuka tikoga ka vaqara kena na manumanu, ena sega ni yali na vutina. E vakakina, kevaka eda “vuka e tabada” ka dau vakaukauwa yago wasoma, eda sa tara cake kina na kaukauwa me da levea na itovo dau vakamavoataki keda ka vakamalumalumutaki keda.

Me vaka ga na nodra sotava tu eso na dredre ni bula vakayago, eso tale era sotava na dredre ni bula ni lomadra. E rawa ni dredre na bula, ka so na gauna ena yaco mai na nuiqawaqawa, yalolailai, se sega ni vakabauti koya vakaikoya. Ia nanuma tiko ni na veivuke na vakaukauwa yago kei na cakacaka kaukauwa me vinaka tikoga kina na ivakarau ni rai ena bula vakayago kei na bula ni lomada. Na nomu qarauna na yagomu ena vakalougatataka talega na nomu vakasama ka vukei iko mo dau nanuma tiko ni o iko na luve ni Kalou ka rawa ni o yalodei ka mamarau. Era semati kece tu na bula ni lomada, yagoda kei na yaloda. E vakavulica vei keda na *Me iSakisaki ni iTabagone*: “Sa bibi talega na bulabula ni lomamu ka rawa ni tara na nomu tiko vinaka vakayalo kei na tiko vinaka vakayago. Sa tiki ni bula oqo na noda kune rarawa kei na mosi ni yalo. Ia, kevaka me sa balavu tu ga na nomu rarawa, nuinuikara, yalotaqaya, se lomaocaoca, mo veivosaki kei rau na nomu itubutubu kei nomu bisopi mo vukei kina.²

Na cava na vuna eda dau raica kina ni so na tamata era tu vakavolivoliti keda e levu cake na nodra kaukauwa mai vei keda ka ra mamarau cake?

E dua na vuna levu na itovo. Kevaka eda raica na yagoda mai na dua na rai vakayalo ka kila ni oya e dua na “valetabu ka isolisoli ni Kalou,” eda na lomana ka vakatabuya tikoga.³

Vei au, *na tabu* e kena ibalebale na savasava, susugi, ka kaukauwa. E dua na sala e vukei keda kina na Tamada Vakalomalagi me ka tabu tikoga na yagoda na nona solia mai na Vosa ni Vuku. E vakamacalataki ena *Me iSakisaki ni iTabagone*: “Ni ko sa talairawarawa ki [na Vosa ni Vuku], o na galala kina mai na veivakabobulataki dau veivakacacani ka lewa na nomu bula. Sa rawa mo taukena na veivakalougatataki ni yago e bulabula, na vakasama cariba, kei na veidusimaki ni Yalo Tabu. Ko na tu vakarau mo qarava sara na Turaga. Kakua ni vakatarai Setani se eso tale mera lawakitaki iko ni ko voroka na Vosa ni Vuku ko na bula marau kina vakalevu cake,

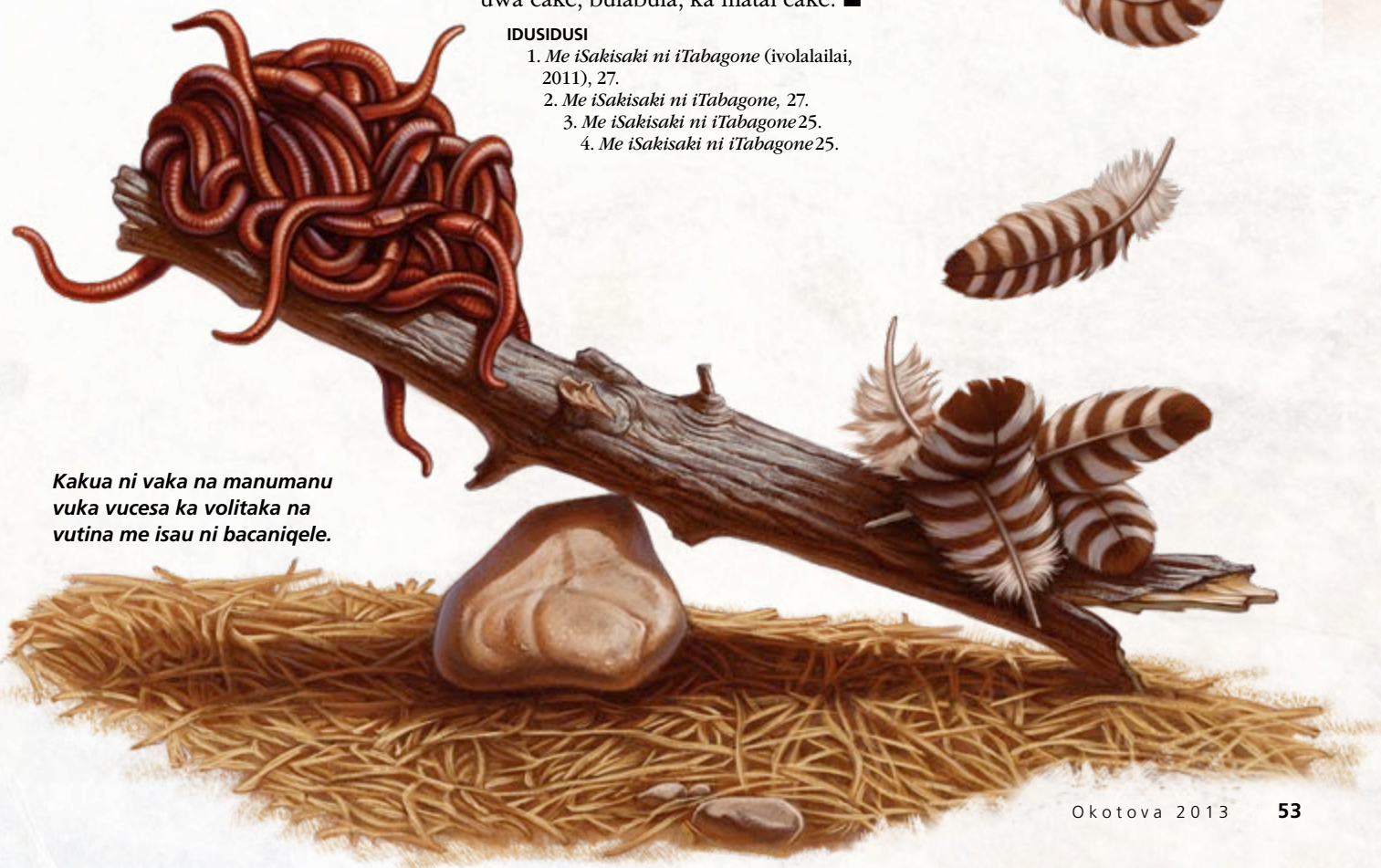
kilai vakalevu cake, se rairai vinaka cake.⁴ Ni o muria na Vosa ni Vuku, nanuma ni o sa qarauna ruarua tiko na yagomu kei na nomu vakasama ka na rawa kina vei iko mo “vakavukui ka kila ka vakalevu” (V&V 89:19).

Mo kakua ni vaka na manumanu volitaka na vutina ena nona vucesa, ia tokara nomu ivava ni qito ka bulabula mai. Vakaukauwa yago wasoma. Vakacuruma na yacamu ena qito o dau taleitaka se vakaitokani kei na dua e rawa ni drau dau cici vata ka qarava vata eso na itavi ni veivakabulabulataki. Ni o cakava na veika kaukauwa, sega walega ni o terenitaka tiko na yagomu ia na nomu vakasama talega. Na vakaukauwa yago e vaqacotaka talega na lomada. Nanuma na ka bibi duadua e sega ni nomu totolo se na nomu dauqito—ia na nomu dau cakava e veigauna. Ni o dau vakaukauwa yago e veigauna e sega walega ni o na mamarau cake, io o na kaukauwa cake, bulabula, ka matai cake. ■

IDUSIDUSI

1. *Me iSakisaki ni iTabagone* (ivolalailai, 2011), 27.
2. *Me iSakisaki ni iTabagone*, 27.
3. *Me iSakisaki ni iTabagone* 25.
4. *Me iSakisaki ni iTabagone* 25.

Kakua ni vaka na manumanu vuka vucesa ka volitaka na vutina me isau ni bacaniqele.

MURIA NA MAWE NI Yavana

Mo yaco mo vakataka na iVakabula sa dua na ilakolako vakaituvatuva, ena bula taucoko, ka sa rawa mo taura ena veikalawa yadudua ena veisiga.

Mai vei Melissa Zenteno

Mekesini ni Lotu

E vakauqeti keda na ivolanikalou meda vakataki Jisu Karisito ka meda “ia na ivalavala sa vaka na nona ivalavala” (1 Joni 2:6). E dau dredre toka meda taura na imatai ni ikalawa—vakabibi ni ko sega ni kila mo tekivu vakacava.

Ko na rawa ni vukei ena *Vunautaka na Noqu Kosipeli: iDusidusi ki na Veiqaravi ni Daukaulotu*. O na rairai nanuma beka ni dua walega na ivoladusidusi me baleti ira na daukaulotu tudei, ia sa dua dina na iyaya ni cakacaka cecere ena rawa ni vukei iko mo tekivutaka na nomu inaki mo vakataka na iVakabula. E tuvanaki tu na wase 6 me vukei iko mo kila vakavinaka ka vakayacora na ciwa na ivakarau Vakarisito.

Oqo e so na vakatutu ni kena rawa ni vakayagataki na *Vunautaka na Noqu Kosipeli* vakakina na ivolanikalou ni ko vakasaqara mo tauyavutaka na ivakarau Vakarisito:

- Ni ko sa tekivu, gole ki na iTaviqaravi ni iVakarau ena itinitini ni wase 6 ni *Vunautaka na Noqu Kosipeli* (drauni-pepa 141). Ena rawa ni vukei iko na itaviqaravi oqo mo vakadeitaka kina na nomu ivakarau cava o sa qaqaco tiko

kina vakayalo kei na kena mo na cakacakataka.

- Ni ko sa cakava oti na itaviqaravi oqo, digitaka ena masumasu e dua na ivakarau mo na raica vakataba-kidua. Sa rawa mo wilika na iwasewase ena wase 6 me baleta na ivakarau oqo.
- Tuvanaka na inakinaki digitaki, ka rawarawa ka na vukei iko mo tauyavutaka na ivakarau oqo. Vakaurutaka e dua na gauna yalataki mo cakacakataka kina na nomu inaki oqo. Oti mo qai dikeva na veika o sa rawata. Me kena ivakaraitaki, kevaka o saga tiko mo dauloloma vakalevu cake, sa rawa mo nakinaki mo cavuta na vosa dodonu baleti tacimu se ganemu vakatolu ena dua na macawa. Ni mai cava na macawa, o na vakadikeva na nomu rawata na inakinaki o ya ka vakavinakataka eso na ka me na vukei iko mo na vinaka cake sara.
- E vakaurutaka na *Vunautaka na Noqu Kosipeli* na ivolanikalou me vulici vata kei na ivakarau yadua. Sa rawa mo vulica ena masumasu na ivolanikalou sa volai tu ka vola na vakasama e lako mai vei iko ni ko wilika.

- Kerea me vukei iko na Tamada Vakalomalagi mo tauyavutaka e dua na ivakarau Vakarisito. Kerekere vakamatata mo vukei me vakaoqo, “Yalovinaka ni solia mai vei au na kaukauwa meu valuta rawa kina na noqu yalocudrucudru ni ratou taura na noqu iyaya na taciq.” Na kena matata ga na nomu masu, na kena rawarawa vei iko mo kila ni sa sauma mai na Turaga.

Sa dua na ilakolako vakaituvatuva ka sasaga ni noda bula taucoko meda yaco meda vakataka na noda iVakabula, o Jisu Karisito. Eso na gauna ena rairai dredre sara ni vakatauvatani kei na fisiki ni gauna oqo. Ia kakua ni lomaleqa. Sa yalataka vei keda na Turaga: “Ia ko koya sa kunea na rarama ka tudei tikoga vua na Kalou, ena vakararamataki vakalevu; io ena tubu cake tikoga na nona rarama me yacova na siga lagilagi ko ya” (V&V 50:24). Ni da ciqoma, vulica, ka vakayagataka na rarama kei na dina ka tomana meda muria tiko na Kalou ena veisiga, eda sa rawa ni vakadeitaka ni da sa rawa ni vakataka na noda iVakabula, o Jisu Karisito. ■

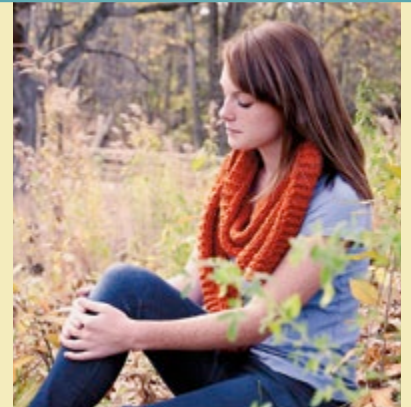
CAKACAKA NI VEISIGA

Na itovo lalai, ni veisiga era sa ikakalawa tiko ena salatu meda na vakataka na noda iVakabula. Sa rawa mo vakayacora na ikuri ni itaviqaravi oqo me vukei iko mo tauyavutaka na ivakarau Vakarisito:

- Wilika na ivolanikalou era volai tiko ena iDusidusi ki na iVolanikalou sa baleta tiko na ivakarau o vakasaqara tiko mo tauyavutaka.
- Masulaka ena veisiga mo gadreva na veisau ka vakaukauwataki mo torocake.
- Me dua na nomu ivolaniveisiga mo vola kina na veika o sa rawata.
- Veivosaki kei rau na nomu itubutubu. Tukuna vei rau na nomu inakinaki me rau vukei iko.

SEMATI IKO KI NA VEITALANOA

Ena vula taucoko o Okotova, o na vulica tiko kina na sala mo na bula Vakarisito vakalevu cake kina (kevaka sa tiko ena nomu tabanalevu se tabana na lesoni vou ena nomuni vosa). Ni ko sa wilika oti na itukutuku oqo, digitaka ena masumasu e dua na ivakarau mo na cakacaka kina ena macawa se vula oqo. Sa rawa mo tuvanaka e dua na inaki ka mo qai dikeva na veika o sa rawata. Me ivakaraitaki, o sa dauloloma cake beka vakalevu se talairawarawa cake se vosota cake beka vakalevu? Sa vukei iko vakacava na nomu inakinaki mo bula Vakarisito cake vakalevu mo vorata rawa kina na veika dredre? Sa rawa mo wasea na veika sa yaco vei iko vei ira na itabagone se nomu matavuvale.

“Na cava meu tukuna vei ira na sega ni lewenilotu era dau taroga se cava era sega ni bulataka tiko kina na noda ivakatagedegede eso na lewe ni Lotu?”

Sa na dua na ka talei kevaka mera bulataka vakataucoko na kosipeli na lewe ni Lotu yadua. Era na sega walega ni marautaka e vuqa na veivakalougatataki ki na nodra bula ia era na yaco talega mera ivakaraitaki cecere kivei ira era tiko voliti ira. Ia eda sa tamata walega, ka da sega ni yacova na ivakatagedegede eso. Na vuna levu duadua ni so era bulataka vakataucoko na kosipeli ni vakatauvatani kei ira eso o ya ni duidui na keda ituvaki ni saumaki mai kei na qaqaco ni noda ivakadinadina. E duidui na veivakatovolei eda sotava ka duidui na ivurevure kei na tamata era vukei keda.

O ira era sega ni lewenilotu era na rairai sega ni kila na vosa eso me vakataka na “saumaki mai” kei na “ivakadinadina,” ia era kila vakavinaka ni na digitaka ga na tamata yadua na sala mena bula kina. Sa rawa mo vakamacalataka ni sa lewa na Tamada Vakalomalagi me na yaco vakakina. Sa solia vei keda o Koya na galala me rawa ni da tubu vakayalo ni da digitaka na dodonu. Ia sa kila talega na Tamada Vakalomalagi ni tamata yadudua—vakavo ga o Jisu Karisito—ena caka cala, ka sa vakarautaka kina vei keda e dua na iVakabula. Ena vuku ni Veisorovaki, sa rawa meda veivutuni, ka vosoti, vuli mai na noda caka cala, ka tomana yani ki liu na noda bula.

Sa rawa talega mo vakamacalataka eda sega ni vakalewai ira era sega ni muria na ivakatagedegede ni Lotu. Ia, eda sasagataka meda vukei ira, kilai ira vakavinaka, ka vosoti ira tiko yani. Me vaka ni da sega ni tokona na ivalavala ca, eda sega ni cudruvi koya sa ivalavala ca (raica na Joni 8:11). Sa rawa vakaidina na veivutuni, vei keda kece sara.

Vakasaqaraqara ena iVolanikalou

Na isau ni taro e kune ga ena ivolanikalou. Na gauna era sega kina ni maroroya na tamata na ivakaro, meda kakua sara ni vakalewai ira

(raica na Maciu 7:1). E tukuni ena Roma 3:23 “Ni sa ivalavala ca ko ira kecega na tamata, ka ra sa sega ni yacova na ka e vakarokorokotaki kina na Kalou.” Ia, sa dina sara ni sa dodonu vei ira na lewe ni Lotu mera saga mera talairawarawa.

Madison M., yabaki 13, Texas, Amerika.

Vakavulica na veika me baleta na Veisorovaki

Ni ra cavuta na tamata na veika vakaoqori, ka sega ni vaqara na nona cala e dua na lewenilotu e sega ni muria na ivakaro, au dau vakayagataka meu vakavulica kina na veika e baleta na Veisorovaki. Au dau tukuna vei ira ni dina ga ni da Momani ia e sega ni kena ibalebale ni da sa uasivi duadua ka sa tu vei keda na Veisorovaki meda rawa ni veivutunitaka na noda ivalavala ca ka vakavinakataka na cala oqori. Oqo e dau tadolava na katuba eso ni vuqa tale na vakatataro.

Jayde H., yabaki 16, Oregon, Amerika

Era Vakavulica na iLiuliu ni Lotu Meda Caka Vinaka

Me vakataki ira na tamata kecega, era na dau sotava na lewe ni Lotu na ibolebole kei na veitemaki. Oi keda kece e tu na noda malumalumu, ia e sega ni kena ibalebale ni sega ni dina

Na veika e tukuni me ia kina na veivuke ka vagolea na noda rai, e sega ni vakadeitaka na ivunau ni Lotu.

na Lotu oqo. Oqo na Lotu i Jisu Karisito, ka sa vukei ira tiko na tamata mera kila na kosipeli dina ka ciqoma na bula vakalagilagi. O koya sa itovo vakayago sa talaidredre ki na ivakaro (raica na Mosaia 3:19), ka sa sega ni cala kina na Lotu. Na Lotu e vakavulica vei keda meda cakacaka dodonu. Ia sa tu vei keda kece na digidigi.

Lavinia S., yabaki 19, Bulacan, Filipaini

Na iVakatagedegede sa iKoya Meda Marau Kina

Au kila vakavinaka na taro oqo baleta niu kila eso era a vakayacora na digidigi eso a kauti ira tani kina mai na kosi-peli. Sa solia vei keda na

Turaga na ivakaro meda bula marau kina ka “mera tucake tale mai na mate na tamata kecega ka rawata na bula tawamudu” (Mosese 1:39). E gadreva na Turaga meda lesu yani Vua; ia, e gadreva o Koya me sa noda ga na digidigi. Oqo na vuna eso era sega kina ni bulataka na noda ivakatagedegede. Sa vukei au sara ga na ivakata-gedegede oqo baleta niu kila sa solia mai vei au oqo na Tamada Vakaloma-lagi meu lesu rawa kina Vua ka bula marau. Era sa ivakadinadina ni Nona lomani au.

Morgane D., yabaki 18, Languedoc-Roussillon, Varanise

Mo iVakaraitaki

Sa ka bibi na Lotu oqo ni na vukei keda meda vakayacora na ivakaro nei Tamada Vakaloma-lagi ka bula vata tale kei Koya. Ia e dina ga ni dua sa mai lewena na Lotu oqo e sega ni

kena ibalebale ni na dau tamata vinaka tu ga o koya. Ni raica mada na noda vuravura nikua, vutucoqa ena ivalavala butobuto kei na veicacati, e dina ga ni vakatawani tu o vuravura mai vei ira era sa digitaka mera muri Jisu Karisito ena bula taumada. Na noqu nanuma ni ka vinaka duadua eda rawa ni cakava o ya meda ivakaitaki vinaka vei ira na noda itokani.

Kaden S., yabaki 15, Utah, Amerika

Bulataka na Noda iVakatagedegede

Me vakataki ira ga na veimataisoqosoqo tale eso se matalotu, sai ira oqo era gugumtua cake sara se sega soti ni gugumatua. Sa dodonu

ga meda bulataka tiko na noda ivakatagedegede ena kena vinaka eda rawata rawa ka nuitaka ka masulaka ni ra na vakayacora vakakina.

Maren S., yabaki 16, Arizona, Amerika

Masulaki Ira ka Sikovi Ira

O ira na lewenilotu era sega ni bulataka tiko na noda ivakatagedegede ena rairai sega ni vakaiusututaki tiko

RAICI IRA NA TANI ENA VANUA E RAWA NI RA YACO KINA

Sa noda itavi me da raici ira na tamata yadua sega ena kedra ituvaki ena gauna oqo ia ena kedra ituvaki era na rawa ni na yacova yani. Au vakatakekere vei kemuni mo ni vakasamataki ira ena rai oqo.

Peresitedi Thomas S. Monson, “Raici Ira na Tani na Vanua e Rawa ni ra Yaco Kina,” Liaona, Nove. 2012, 70.

na nodra ivakadinadina vei Jisu Karisito. E dodonu meda masulaki ira, mera vakasaqara na veidusimaki ni Yalotabu ka rawa mera rawata e dua na nodra ivakadinadina vakai ira. E dodonu meda sikovi ira sa vakaoqo ka vukei ira mera lako vei Karisito.

Andrea C., yabaki 13, Lima, Peru

TARO E TARAVA

“Au sa saga tiko meu qarauna na noqu vakanananu, ia sa levu ga mai na veitemaki. Me na savasava vakacava na noqu vakanananu?”

Vakauta mai na nomu isaunitaro, ke o gadreva e dua na kemu itaba vinaka ni bera na ika 15 ni Noveba liahona@ldschurch.org se vakauta mai ena meli ki na itikotiko e tiko ena draunipepa e 3.

Na itukutuku kei na veivakadonui oqo e dodonu me okati ena nomu i-meli se ivola: (1) yacamu taucoko, (2) tikinisiga ni sucu, (3) tabanalevu se tabana, (4) iteki se tikina, (5) nomu ivola ni veivakadonui, kei, kevaka o se bera ni yabaki 18, ivola ni veivakadonui mai vei rau na nomu itubutubu (e ciqomi na imeli) me tabaki na nomu saunitaro kei na itaba.

**Mai vei Elder
C. Scott Grow**
Ena Vitusagavulu

Na nona vukei iko o bisopi mo veivutuni sa tiki bibi tiko ni nona veikacivi. Na lomamu ena tukuna vei iko ni sa gauna mo vosa kina vua.

O na rairai vakasamataka beka na vuna o tuberi kina mo vakatusa vei bisopi se peresitedi ni tabana ni ko vakayacora e dua na cala bibi. Ko na rairai kaya beka e lomamu, “E sega beka ni ka ni tamata yadua vata kei na Turaga na veivutuni? Kevaka beka au sa muduka vakadua na noqu caka cala ka vakatusa vua na Kalou, na cava na vuna meu laki tukuna kina vei noqu bisopi?”

Na Cava na Vuna Me o Bisopi Kina ka Segga Tale ni Dua?

E vuqa na itabagone era yalovakacegu ni ra laki vakatusa na nodra caka cala vei ira na nodra itubutubu se iliuliu ni itabagone. E dina ga ni ra dau veitokoni mai ka veivakasalataki na itubutubu kei na iliuliu, sa vakaraitaka mai na Turaga ni o bisopi sa turaganilewa vei ira na Isireli (raica na V&V 107:72, 74). Sa nona ilesilesi me vakadeitaka na nodra bula kilikili na lewe ni nona tabanalevu. Ena veitabaki kei na bula dodonu, sa na rawa vei bisopi me ciqoma na ivakatakila mai vua na Yalo Tabu me baleti ira na lewe ni nona tabanalevu, vakakina o iko.

Sa rawa vei bisopi me vukei iko ena salatu ni veivutuni era na sega ni vakarautaka rawa o nomuni itubutubu

NA CAVA NA VUNA KEI NA CAVA E GADREVI MEU NA VAKATUSA VEI NOQU BISOPI?

se iliuliu tale eso. Kevaka ena bibi toka na cala, ena rawa ni vakadeitaka o koya na kena tarovi eso na nomu isolisoli e tiko ena Lotu. Me kena ivakaraitaki, me tiki ni nomu salatu ni veivutuni, ena kerei iko o koya mo kakua ni vakayagataka na sakaramede se cakacaka ena matabete me dua toka na gauna. Ena cakacaka vata kei iko ka na vakadeitaka ni ko sa bula kilikili tale ka vakalesui tale na nomu cakacaka vakalotu.

Ena vakasalataki iko o bisopi ena veika mo cakava mo kaukauwa cake ena nomu vorata rawa na veitemaki.

Ena rawa ni vakayaloqaqataki iko mo vulica e dua na ulutaga vakaivunau, me vakataka na veivutuni, ka rawa mo wasea vua na veika o sa vulica. Ena rawa ni kerei iko mo laki raici koya ena veimacawa mo laki tukuna na veika o sa rawata rawa ena nomu drotani rawa tiko mai na ituvaki ni veitemaki.

Meu na Vosa Vua ena Gauna Cava?

O na rairai vakasamataka, “E rogorogo vinaka oqori, ia meu kila vakacava ni ka au cakava sa cala bibi sara ka sa gadrevi meu na vosa vei bisopi?” Me saumi vakalekaleka: “Ena tukuna

vei iko na lomamu.” Ni gauna sa vakayavalati tiko kina na lomamu, vakayacora sara (raica na Alama 34:31–34).

Me baleta na veivutuni, a vakavulica o Tui Penijamini, “Sa sega ni rawa meu tukuna yani na veika kece sa rawa mo ni valavala ca kina; raica sa vuqa sara na kena sala ka vuqa na kena ivalavala, io sa rui levu ka sa sega ni wili rawa” (Mosaia 4:29). Ena vuku ni sega ni gadrevi me soli e dua na lisi ni veika e dodonu mo vakatusa vei nomu bisopi, meu wasea mada eso na ivakavuvuli ena vukei iko mo vakatulewa kina.

Na Cava na Vuna Meu Vakatusa Kina?

Au kila ni ko sa sasagataka tiko mo talairawarawa, ia e rairai beka o a vakayacora eso na cala—ka vakakina eso na cala bibi. E vuqa na cala era cakava na tamata ena rawa ni wali ena masu ni tamata yadua kei na veivutuni vakaidina. Eso na cala, vakabibi na kena e baleta na bula tawakilikili, e gadrevi me vakatusai vei bisopi ni bera ni o ciqoma na veivosoti ni Turaga.

Ni ko vakasamataka na cala o sa cakava, o na vakila ni ko sa caka cala, sega ni vakacegu, sega ni marau, se loma bibi voli. Kevaka o vakila ni ra yaco tiko vei iko oqo, sa na gadrevi kina mo tukuna vei nomu bisopi na cala oqori.

Kakua ni tovolea mo vakaiulubalubalata se vakadonuya na nomu caka cala. O na rairai vakasamataka beka, “Sa na dua na ka vakamada meu tukuna vei bisopi na ka au sa cakava. E vakabauta o koya niu tamata vinaka cake tiko. Ena kurabui sara keu na tukuna na ka au sa cakava. Ena sega tale ni taleitaki au.”

Au sa yalataka vei iko ni na sega ni vakacacani iko. Me vaka ni sa italai ni Turaga, ena yalololoma ka kila vakavinaka ni sa vakarorogo vei iko. Ena vukei iko ena salatu ni veivutuni. Sai koya na italai ni Turaga ni loloma veivueti mena vukei iko mo savasava ena Veisorovaki i Jisu Karisito.

E kaya kina na Turaga: “Raica ko koya sa veivutunitaka na nona ivalavala ca, ena vosoti, ia koi au na Turaga, au na sega ni nanuma tale na nona ivalavala ca.

“Raica oqo ga na sala dou na kila kina na tamata sa veivutuni vakaidina—ena tusanaka na nona ivalavala ca, ka biuta laivi sara vakadua.” (V&V 58:42–43).

Ni ko vakatusa ka biuta tani vakadua na nomu ivalavala ca, ena vosoti iko na Turaga. O na sega tale ni soli itukutuku Vua baleta na ivalavala ca o ya ena gauna ko na tu kina mo lewai.

Vakacava Beke keu Segani Vakatusa?

Eso na gauna ena sega tale ni caka cala na tamata ia e sega ni vakatusa, ena gauna e gadrevi kina, vei nona bisopi. Me kena irevurevu, ena colata duadua tiko na tamata oqo na icolacola ni ivalavala ca oya, ka sega ni solia vua na iVakabula me kauta laivi na icolacola.

Me vakaraitaka mada e dua na kena ivakaraitaki. Ena dua na yakavi ena vica na yabaki sa oti, au a vakatarogi ira tiko na qase me vakavoutaki na nodra ivolatara ni valetabu. Sa yaco sara mai e dua na marama uabula me mai vakatarogi. A vakamau o koya e valetabu ka gugumatua sara ena Lotu ena nona bula taucoko.

Au a vakila ni rarawa sara tiko vakalevu na yalona. Ni toso na veivakatari, au a vakauqeti sara vakayalo. Au a kaya vua, “Sisita, au kila ni o a vakayacora e dua na cala bibi ni ko se goneyalewa kina ka o se bera ni vakatusa vua e dua na iliuliu ni matabete. E rawa beka ni o tukuna vei au?”

Sa tekivu me tagi. A kaya vei au ni dina, ia e dau madualaka me vakatusa vei bisopi. Ni sa vakatusa na veika a vakayacora, a wasea vei au na veika e gadrevi meu rawa ni vakadeitaka ni sa bula kilikili.

Na nona vakatusa na nona ivalavala ca vua e dua na iliuliu ni matabete sa mai tini kina na nona salatu ni veivutuni ka sega ni qai tekivu tale. A colata vakaveitalia tu o koya na icolacola kei na rarawa ni ivalavala ca o ya ena 30 vakacaca na yabaki.

Ena vuku ga ni sa mai vakacavara na ituvatuva ni veivutuni, sa savui laivi kina na nona caka cala. Au dau raici koya ena so na gauna ni oti mai na veivakatari o ya. E rarama na kena irairai, ka sa bula marau.

Au vinakata mo ni kila niu sega ni kila na yacana. Sa rawa vua na Turaga me vagalalataka na itukutuku vakaoya mai na nodra vakanananu na bisopi. Na ka ga au nanuma ni nona vakatusa vei nona iliuliu ni matabete, e dua na marama uabula sa yaco kina me vagalalataki mai na nona caka cala a colata voli tu ena vuqa na yabaki.

Yalovinaka kakua ni cakava na cala o ya. Kevaka o vakila ni ko sa caka cala ka o sega ni vakadeitaka mo laki tusanaka vei nomu bisopi, laki raici koya. Laiva me vukei iko. Kakua ni colata tu vakaveitalia e dua na icolacola ena nomu bula taucoko, ni na

yaco kina mo tiko rarawa. Ni ko sa vakatutusa vei nomu bisopi ka o sa veivutuni, ena kauta laivi na Turaga na icolacola oqori mai na yalomu (raica na Aisea 1:18).

Na Cava na Vuna Meu Veivutuni Kina?

Sa mai sauma o Jisu Karisito na isau ni ivalavala ca ni kawatamata kecega ena Nona solibula ni veisorovaki. Sa sureti iko tu o Koya mo veivutuni ka me lakotani mai vei iko na mosi kei na rarawa. “Mo veivutuni . . . raica ko na rarawa vakalevu—ia ko na sega ni vosota rawa na kena bibi, na kena mosi kei na kena kaukauwa.

“Raica ko i au na Kalou, au sa vosota oti na veika oqo, me ra bula kina ko ira era sa veivutuni;

“Ia kevaka era sa sega ni veivutuni, era na vakararawataki me vakataki au. . . .

“A ka oqo, au sa vakarota kina mo veivutuni, . . . mo tusanaka na nomu ivalavala ca, kevaka e sega ena tau

vei iko na itotogi kau tukuna tiko” (V&V 19:15–17, 20).

Au vakadinadinataka ni Nona vakararawataki, sa sauma oti kina o Jisu Karisito na nomu ivalavala ca. Sa rawa mo vosoti ni ko sa veivutuni. Kakua ni saga mo sauma ga o iko na nomu ivalavala ca. Ena sega ni veirauti na levu ni nomu vakararawataki mo vueti kina, sa rawa duadua ga ena Veisorovaki ni sa yaco kina mo vosoti.

Mo dau vakabauti Jisu Karisito tikoga kei na Nona Veisorovaki. Au sa vakadinadinataka ena yaca i Jisu Karisito ni yaco na veivutuni, oka kina na vakatutusa vei nomu bisopi ni sa gadrevi vakakina, o na savasava kina. Me kena ikuri, ni loloma soliwale ni iVakabula—Nona kaukauwa veirawai—sa rawa mo vaqacotaki mo gugumatua mo vorata rawa na veitemaki ena veisiga ni mataka. O koya gona, ena vakacegu na nomu vakasama ka bula marau, ka rawata na bula tawamudu ena vuravura sa roro tiko mai. ■

NODA VUNIWAI LEVU DUADUA

“Sa dau vakatokai vakavuqa na iVakabula me Vuniwai Levu

Duadua. . . . Na kilai ni cala sai koya na mosi ki na yalo me vaka na mosi ni mavoa ki na yago—na ivakasala ki na leqa kei na veitaqomaki mai na ikuri ni leqa. Mai na Veisorovaki ni iVakabula sa drodro mai kina na ivakamalumu, ka rawa ni vakamacara na mavoa vakayalo ka kauta laivi na noda kila noda cala. Ia, na ivakamalumu oqo e rawa walega ni vakayagataki mai na ivakavuvuli ni vakabauta na Turaga o Jisu Karisito, veivutuni, kei na talairawarawa ena veigauna. Na ivakaraitaki ni veivutuni dina sai koya na vakacegu ni lewa e loma, logavinaka, kei na veivakabulai vakakina na veivakavou vakayalo.

“O nomu bisopi se peresitidi ni tabana sai koya na ivukevuke ni vuniwai ka vakatarai me vukei iko mo veivutuni ka vakabulai.”

Elder David A. Bednar ena Kuoramu ni iApositolu Le Tinikarua, “Eda Vakabauta na Tiko Savasava,” *Liaona*, Me 2013, 44.

Mai vei Elder
O. Vincent Haleck
Ena Vitusagavulu

Sureta Mai na iVakabula

“Raica kau sa tu e mata ni katuba, ka tukituki: kevaka sa rogoca na domoqu e dua na tamata, ka dolava na katuba, au na curu vua”
(Ai Vakatakila 3:20)

Niu se cauravou lailai, a kauta mai o tinaqu ena Siganisucu e dua na iyaloalo ni iVakabula ni tukituki tiko ena dua na katuba. Keitou se bera kina ni lewe ni Lotu, kau dau vakataroga tiko, “Na cava e tukituki tiko kina o Jisu e katuba? O cei e tiko mai yasana kadua?”

Ni oti e vica na yabaki au qai raica ni sega ni dua na itautauri ni idola e tiko e tautuba ni katuba a tukituki tiko kina na iVakabula. O koya e tiko mai loma e dodonu me dolava na katuba. Ia oqo au sa kila o cei e tiko mai yasana ka dua ni katuba. Oi keda! Sa tukituki tiko na iVakabula, ka sa dodonu vei keda kece meda dolava na katuba ka sureti Koya me lako mai ki na nodra bula.

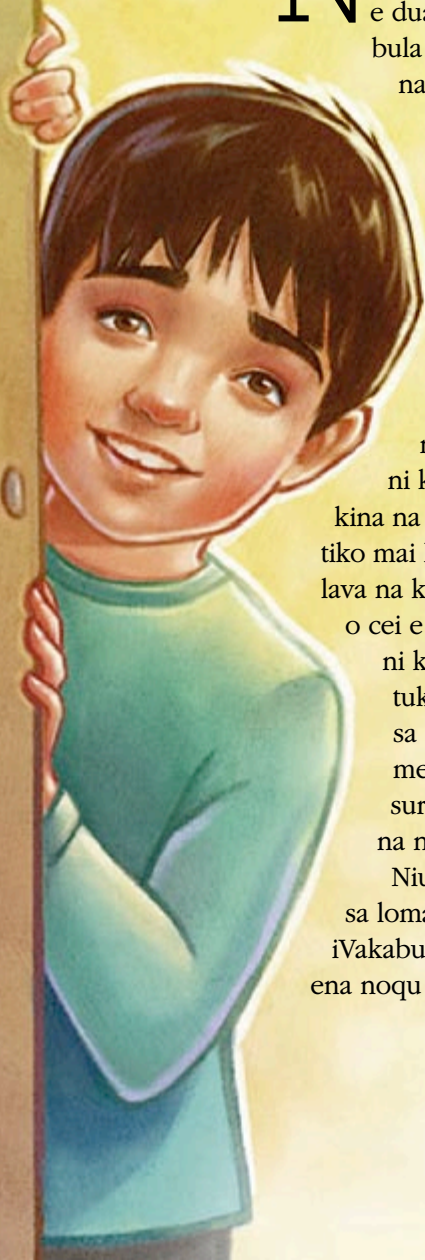
Niu se cauravou lailai, sa lomaqu meu na sureta na iVakabula ki na noqu bula ena noqu sa papitaiso ka yaco

meu lewe ni Lotu. Era a ivakaraitaki vinaka vei au na noqu itokani. Sa vakakina o buqu. E cakacaka o koya ena Valetabu e Los Angeles California. E dau biubiu yani ena 4:00 ena mataka lailai me laki qarava na Turaga e valetabu.

Ni oti toka ga e rua na yabaki na noqu papitaiso, sa lomaqu sara meu sa qarava na Turaga meu laki daukaulotu tudei. Niu sa kaulotu tiko, au a vukea e vuqa na tamata mera vulica na iVakabula me rawa ni ra sureti Koya ki na nodra bula.

E muri, au a qai laki peresitedi ni kaulotu e Samoa. Au dau tarogi ira na daukaulotu vou se gauna cava sara mada a lomadra kina mera mai kaulotu. E vuqa vei ira era kaya ni ra se tiko ena Lalai sa lomadra mai kina mera mai kaulotu!

Ena vukei iko na Lalai mo vakavakarau ki na veiqaravi ni kaulotu. Vuli sara ena kena o rawata rawa. Mo inakinaki mo veiqaravi ena kaulotu. Sa na rawa talega mo vukei ira na tamata mera sureta mai na iVakabula ki na nodra bula. Ni ko kaulotu ena veisautaka na nomu bula—a veisautaka na noqu bula. ■

Dikoni Vou

Sa itavi cecere na vota na sakaramede. Vakacava ke na vakaleqa o koya?

Mai vei Jane McBride Choate

Yavutaki ena italanoa dina

“Ia ko ira sa vakabauta na ilesilesi vakabete oqo, era sa vakabauti au, sa kaya na Turaga” (V&V 84:35).

Etucake tu o Benji ena mata ni iloilo, ka vakadodonutaka tiko na nona neketai. E mokoti koya vinaka toka na nona sote vulavula kei na tarausesese karakarawa buto. Ka seru vinaka toka na uluna. Sa ituvaki vinaka sara tu ga mena tabaki me dikoni. Ia na cava ga e lomataqaya tiko kina?

A taura na nona ivolanikalou o Benji ka curu yani ki tuba. A saga me kakua ni vakasamataka na veika duidui ena yaco nikua e valenilotu. Sa qai tiko vata kaya na ilesilesi vou ni matabete ka lomaleqa tiko kina o koya ni dau vakasamataka: o ya na votai ni sakaramede. Vakacava beka ke na cakava e dua na cala ena imatai ni gauna ena macawa ka tu mai? A saga talega me guilecava oqori ni sa biubiu mai vale.

Me vaka ga sa dau yaco tu a vakayacori vakavinaka na soqoni ni sakaramede. Ia ni oti o ya, a gole yani o Benji vata kei nona matavuvale ena valenivolavola nei Bisopi. Oqo e duidui sara. Ena gauna oqo e dodonu me tiko o koya ena kena dola na soqoni ni Lalai.

“Kemuni na dikoni . . .
kevaka mo ni vakaraba-
ilevutaka na nomuni vei-

kacivi ni sa na yaco mo ni iyaya ni cakacaka ena liga ni Kalou ena gauna oqo, ni matabete e tiko vei cauravou lailai sa tautauvata ga kei na kaukauwa ni matabete ni turaga ni vakayacori ena ivalavala dodonu.”

**Elder Tad R. Callister ena Vitusagavulu, “Na Kaukauwa ni Matabete vei Cauravou Lailai,”
*Liaona, Me 2013, 54.***

A dabe sobu o Benji, ka ratou sa tabaka na buradelana o tamana, o bisopi, o peresitedi ni Cauravou, kei rau na daunivakasala ni matabisopi. A vakatikora vua o tamana na Matabete i Eroni. Ena gauna ni veimasulaki, a takali tani na rise ni ketei Benji. Sa yaco vua na vakacegu kei na marau.

A tucake o Benji ka lulu yani vei ira kece. A qai mokoti tinana kei tuakana o Jay, kei ganena lailai o Mirasol.

Ni oti sa gole yani o koya ki na Matawilivola ni Sigatabu. E dina ga ni sega ni tautauvata kei na Lalai na kalasi vou, era rogorogo vata ga. Na lesoni a baleta na masu. Taumada a levu sara na nona lesoni baleta na masu ena Lalai. E yalovakacegu kina o Benji. E rairai sega sara ni dredre na itutu ni dikoni.

“Ena totoka sara,” a kaya o Jay vei Benji ni oti na lotu. “Au na masulaka na sakaramede, o iko mo qai vota yani.”

Sa yaco tale me rise na ketena. “Io, totoka,” a kaya vakamalua. Sa dau lomaleqataka tu ga vakalevu o Benji na kena votai yani na sakaramede!

Ena bogi o ya a raici tamana

o Benji ni wiliwili toka ena idabedabe. “Vakacava beka keu calata e dua ka qai sega ni kania na sakaramede?” a taroga. “Vakacava keu tacaqe?” Sa raica tu vakamatata o koya ena nona vakasama, ni sa cabolo na tere ki ra ka vei qerayaki na bilo ni wai.

A boboka na tabai Benji o tabana. “Au nanuma sara na imatai ni gauna au a vota yani na sakaramede. Au a rairai taqaya sara beka vakalevu ni vakatauvatani kei iko ena gauna oqo.

A sauriva ena kurabui o Benji. “O iko? O iko o sega ni rerevaka e dua na ka!”

A dredre o tamana. “E levu sara na gauna au a rere kina. O kila beka na ka a vukei au meu kua kina ni taqaya?”

A vakasama vakalailai o Benji. “Masu?”

A dredre o tamana. “Donu vinaka. Masu. A qai masulaki au o tamaqu. O vinakataka mo masulaki?”

A deguvacu vakatotolo o Benji. “Io! Au taleitaka vakalevu o ya.”

E ratou a soqoni vata yani ki na lomanivale na matavuvale. A tabaka na buradelai Benji o tamana. Ni sa vosa o tamana, sa vakila o Benji

ni sa tonawanawa mai na matana. “Mo nanuma tiko,” sa cavuta oqo o tamana ena masu, “ko sa mai ciqoma na matabete mai na dua na cakacaka vakalotu. Sa solia vei keda na Tamada Vakalomalagi na matabete meda laki vei qaravi yani vei ira na tamata. Kevaka mo na vakayacora oqo ena inaki taucoko ni yalomu, ko na kune kalougata ena ka oqo kei na veika kecega.”

Ena macawa taucoko sa masulaka tu ga o Benji me vukei. Ena Sigatabu e tarava, a laki tomani ira sara na dikoni ena yatu e liu ni valenilotu. A vakarorogo vagumatua sara ni sa masulaka tiko o Jay na madrai.

Vakasauri ga sa taqaya tale mai o koya. Ena rawa beka ni cakava oqo? Sa ka bibi dina sara! Sa qai nanuma o koya na yalayala ena masu nei tamana. Sa mani takali yani na lomaleqa o ya ni sa sobuti koya na Yalotabu.

A taura cake na tere ka kalawa nuidei yani ki na iyatu se lesi vua. Vakamalua sara, a dedeka yani na tere vei koya na marama ena imatai ni iyatu.

A dredre mai na marama o ya. A dredre lesu yani o Benji, ni kila sa qarava tiko na Turaga. ■

Wawa mai Winter Quarters

Winter
Quarters

NA ILAKOLAKO KI IOWA

IOWA

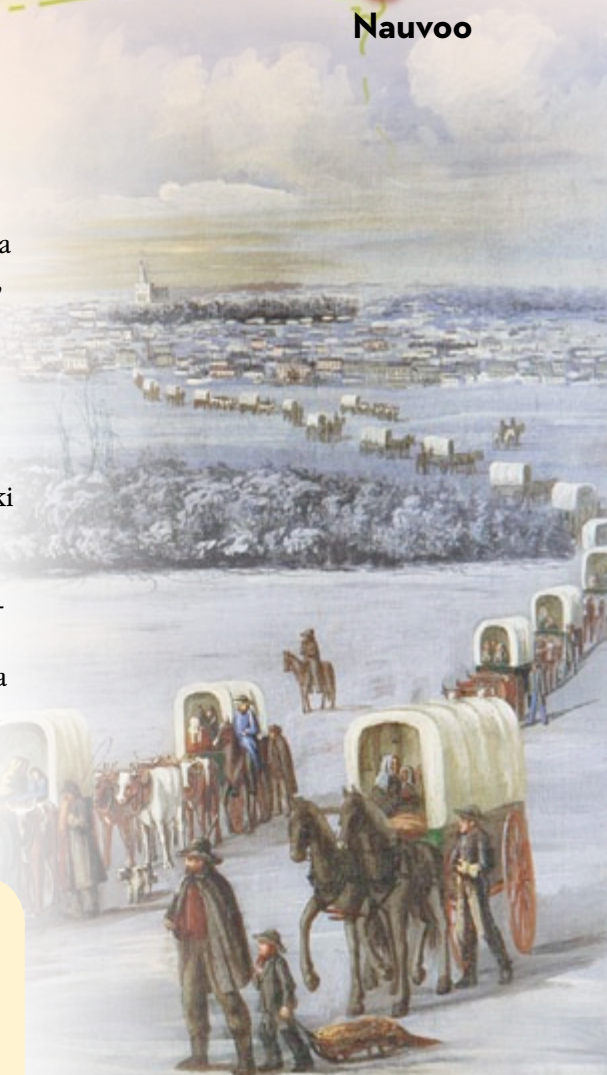
Nauvoo

Mai vei Jennifer Maddy

E Dua na Siti Vou

Ni oti na nona vakamatei o Parofita Josefa Simici, sa yaco kina o Nauvoo, mai Illinois me dua na vanua rerevaki. Era sa dro yani na Yalododonu mera laki kunea e dua na itikotiko taqomaki. Ena Feperueri 1846, era sa mua yani na isevu ni Yalododonu vaka ki na ra, ia era a sotava na draki ca kei na tauvimate. Ni gauna era yaco yani ki Iowa, sa sega ni rawa mera takosova rawa na Rocky Mountains ni sa mua tiko ni yabaki. Era sa qai digitaka na iliuliu ni Lotu e dua na vanua mera na laki tiko kina na Yalododonu ena gauna ni draki batabata. Era vakatoka me ko Winter Quarters.

Na ivakaraitaki oqo e tiko ena loma ni Mormon Trail Center e Winter Quarters e tavoca vou e dua na keba ena ilakolako o Iowa ka a vola kina o William Clayton na serenilotu "Come, Come, Ye Saints" (Sere ni lotu naba 30).

Cakacaka Vata

Eso era sa tara na nodra vale ena kau se qele. Eso era vakavale ena valelaca kei na qaravatu. Era sasaga na Yalododonu mera tiko marau ena gauna ni draki batabata balavu oqo. Era a veivukei vakai ira. Era gole ki na vakatasuasua ka lagalagasere ka danisi. Era a tara e dua na nodra iqaqi ni valawa, e dua na olo ni taoni, kei na dua na vale ni caka basikete.

Toso ki Liu

E dredre sara na gauna era tiko kina na Yalododonu mai Winter Quaters. E lewelevu sara era a mate. Ia era vakabauta tiko na ivuvu ni na vakalougatataki ira na Turaga ka na vukei ira mera yaco rawa ki Saioni. Ni sa yaco mai na vula itubutubu, era a biuti Winter Quaters yani na iseivu ni ilawalawa ki na ilakolako ki Salt Lake Valley.

Nikua o ni sa rawa ni raica na totoka ni Valetabu e Winter Quarters Nebraska ka sikova na Mormon Trail Center e Winter Quarters mo ni vulica e vuqa na veika baleti ira na ivuvu. ■

Ena Mormon Trail Center, ko ni raica kina na veimataqali iyaya era a kauta voli na Yalododonu ena nodra ilakolako ki na ra. Era a kaya na iliuliu ni Lotu mera kauta na valawa, sipaisi, raisi, bini, kei na tinani bulumakau.

Eso na Yalododonu era a tara na nodra vale ena tolo ni kau ni ra tiko e Winter Quaters.

ERA KOSOVA TIKO NA YALODODONU NA MISSISSIPPI, MAI VEI GRANT ROMNEY, CLAWSON © IRI, TABA MAI VEI JENNIFER MADDY KEI WELDEN C. ANDERSEN

Era Cegu na Yalododonu e Winter Quarters

Mai vei Arie Van De Graaff

Era a tiko vakalekaleka na ivuvu e Winter Quarters mera waraka na kena tasevu yani na draki batabata ni bera ni ra tomana tale na ilakolako ki na ra. Tovolea mo raica na iyaya e vunitaki tiko ena iyaloalo oqo.

Penikau

Tiki ni pai

Kuro

Sevuni

Sevuni levu

iVola

Reji

Bilo

iVadreti

Pini ni qiqipolo

Kareti

Lolipop

iCula

Kaloko ni liga

Pea

Mai vei Elder D. Todd Christofferson

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

O ira na lewe ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua era sa ivakadinadina digitaki i Jisu Karisito.

E dau vosa vakacava o Jisu Karisito vei ira na parofita?

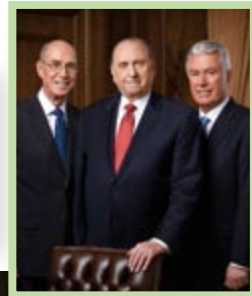
Sa rawa vua me tala mai e dua na italai se rairai ga mai vakai Koya.

Ena rawa ni vosa ga mai o Koya ena domona se ena domo ni Yalo Tabu.

Sa rawa me vosa vakayadudia kivei ira na Nona italai, se vosa vei ira ni ra veivakasalatiki tiko vakai ira.

Mai na "Na iVunau i Karisito," *Liaona*, Me 2012, 86–90.

IMAI NA IMAWI MURIA VAKALIGANIKALOKO CAKE KINA IMAWI: NA MATAI NI RAIVOTU, MAI VEI JOHN SCOTT © IRI; SA CIOOMA O JOSEFA SIVICI NA PELETI, MAI VEI KENNETH RILEY © IRI; ITABA MAI VEI DAVID WILLIAM NEWMAN © IRI; ITABA MAI VEI BUSATH PHOTOGRAPHY; SA MASU O MOSE, MAI VEI ROBERT T. BARRETT, © IRI

Ena rawa
vakacava vei Emama
me vinaka ni dau
ca vakalevu
o Violet?

Vukei o

Mai vei Charlotte Mae Sheppard

Yavutaki ena italanoa dina

“Mo lomana na kai nomu me vaka ko sa lomani iko” (Marika 12:31).

Aqumia matua o Emma na nona beqi ka gole yani ki na rumu ni kalasi. Sa imatai ni siga ni vuli. A dara tiko na nona vinivo taleitaki duadua, ka sa tawa vata tu mai kei na kena ivakasigalevu totoka o Nana— na bisikete kamica bulicaki vakamanumanu.

“Ena totoka na siga nikua,” a vakananuma voli o Emma. “Kevaka ga me na—”

A tu vakadua o Emma ka rai takoso yani ena rumu ni kalasi. Sa toka o koya. O Violet.

Ena yabaki sa oti, a dau laki qito tu ga o Violet ena ililili. E dau vakatokayacataki Emma. A butakoca talega eso na itokani nei Emma!

A rai mai o Violet ka darayame mai vei Emma. A wadra yani vakaukauwa o Emma, ka ququmi vakaukauwa sara ki na nona beqi. Ena yabaki taucoko sa oti e a ivakarau ca tu ga o Violet, ka rairai ena sega ni duidui ena yabaki oqo.

“Ni bula vinaka mai kalasi, ki na dua na yabaki vou!” A kaya yani o Miss Caldwell mai na mata ni rumu. “Me sa lesi mada na nomuni idabedabe.”

Sa tuvai takoso vakayarurua na desi ena rumu ni kalasi. A raica sara o Miss Caldwell na yacadra; ka dusia yani e rua na desi veitikivi

ena yatu e muri. “Emma. Iko mo dabe e kea.”

A laki dabe sara o Emma ena dua vei rau na idabedabe e muri. Sa nui-taka tiko mena laki dabe e yasana o Liselle. Se o Jaime. Se o—

“Violet.”

A duri cake vakasauri na ului Emma. Sa donu beka na ka a rogoca?

Io. Sa dusi tikoga mai o Miss Caldwell ki na desi e yasana. “O iko Violet, mo na dabe yasai Emma,” a kaya mai.

A gole ga yani vakamalua o Violet kivei Emma ena matacudrucudru. A davora sobu na uluna ena desi o Emma ka wadrava yani na lalaga. Sa na dua na yabaki balavu.

Ena gauna ni fika, a vola o Miss Caldwell eso na medre ni fika ena vava ni volavola mera walia na kalasi. “Sa rawa mo cakacaka duadua se vata kei koya e yasamu,” a kaya.

A solega sara vakatotolo o Emma na nona pepa, me vaka ga ni sa volavola tiko. A rawarawa tu ga na medre vakafika o ya. Sa saga tiko me lako tani mai vei Violet. A sega mada ga ni raici koya vakadua ena mataka taucoko oya.

E dua na ka sa qisora mai na dakuna. E vaka na penikau. A sega ni via kila o Emma.

Se baci qisori tale mai. Sa qisori koya tiko mai o Violet! Sa volavola tikoga vakayalokaukauwa o Emma.

Na ikatolu ni qiso nei Violet sa kaukauwa sara ka mosi. Sa vakila o Emma ni sa katakata mai na yalona. Sa na vaka beka oqo na yabaki taucoko? Sa nanuma sara me sa laveliga me tukuna vei Miss Caldwell. Se me wadravi Violet tale vakaukauwa.

Violet

Sa qai rogoca o Emma na ceru-
cake. E dua beka e tagi? Sa qisori
koya tale mai na penikau. A rai
yani ka sa wanonovi koya tu mai o
Violet. A taura toka na nona peni, ka
tonawanawa na matana. Sa bokobo-
koci tu ena raba na nona pepa.

E cowiritaka e ligana o Violet na
nona peni. “E rawa beka ni o vukei
au?” a kerea vakamalua.

E vakawadravi koya o Emma me
dua na miniti, ka kurabui sara. E ga-
drevu beka o Violet me vukei koya?
Ni sa dau vakacacani koya tu mai?
A railesu o Emma ki na nona pepa.
E rawa vei Violet me cakacakataka
ga. E sega ni gadreva na veivuke
nei Emma, e dina ni . . .

. . . dabe tiko e yasana?

A rai yani vakamalua ki liu o
Emma. E rawa ni rogoca na tagi
vakamalua nei Violet. E tukuna tiko
na ivolanikalou me lomani ira nona
neiba—ia e duatani o Violet! E dabe
tikivi koya tiko e yasana o Emma
ena kalasi!

A tekivu volavola tale o Emma.
Sa tarova na nona volavola. E rairai
sega beka ni duatani o Violet. E rai-
rai beka ni gauna e tukuna kina na
ivolanikalou meda lomani ira noda
neiba, sa kena ibalebale meda lo-
mani ira na tamata kecega. Vakakina
o ira era tamata ca sara. E dina ga ni
sa rui ka dredre.

Sa luluvu o Emma ka biuta sobu
vakamalua na nona penikau. A qai

vuki yani vei Violet ka saga vakau-
kauwa me dredre. “E rawa niu vei-
vuke?” a taroga.

A deguvacu o Violet, ka qusia e
ligana na wai ni matana.

A kala yani o Emma ki na pepa
nei Violet ka tekivu vukei koya ena
imatai ni medre vakafika. Sa vakasi-
naiti oti tu na lomana ena vakacegu.
A vakasamataka ni na vinakata beka
o Violet na bisikete kamica. ■

MURI JISU

E vinakata o Jisu meda lomani ira
na tamata kecega. Ena ivolanikalou,
a vakavulica vei keda o Koya meda
lomani ira na noda matavuvale kei na
itokani ka caka vinaka vei ira. E vaka-
vulica talega o Jisu, “Dou lomani ira
na nomudou meca, vosavinaka vei ira
sa rukaki kemudou, caka vinaka vei
ira sa cati kemudou” (Maciu 5:44).
Sa kena ibalebale oqo ni gauna e
caka cala kina e dua vei iko, sa rawa
mo muri Jisu ena nomu caka vinaka
ka saga mo nona itokani.

Au na Wasea na Kosipeli Vei Ira Kece na Luve ni Kalou

IMAWE: IVAKARAITAKI IMAI VEI IMARK JARJAN; IMATAU: IMAWIE CAKE KI IMA IMATAU;
IVAKARAITAKI IMAI VEI JIM MADSEN, JARED BECKSTRAND, ERIC BARCLAY, KEI CELESTE SMITH

KADI ME WASEI

Sa rawa mo ni wasea na kosipeli ena nomuni wasea yani na kadi veiso-liyaki. Mo ni vakabira ga kadi ena draunipepa tarava ena pepa vavaku. Mo qai kotiva laivi na kadi ka vola ena yasana kadua e dua na nomu itukutuku.

SERE KEI NA IVOLANIKALOU

- “We’ll Bring the World His Truth,”
Children’s Songbook, 172–73
- Maciu 5:16

ME DATOU VEIVOSAKI

Sa rawa ki na lewe yadua ni matavuvale me droinitaka e dua na vuanikau e dau taleitaka. Mera qai vola na tamata yadua ena daku ni droini, na kena sa vakalougatataka na nodra bula na kosipeli. Sa rawa mo ni qai veivosakitaka vata na sala mo ni wasea kina na kosipeli vei ira na itokani kei na nomuni neiba.

Ko sa kania beka e dua na kania vinaka sara ko a gadreva sara mo wasea yani? E dua na gauna a tadra o Liai ni sa kania tiko e dua na tiki ni vuanikau kamikamica. A totoka sara na kena ikanakana ka sa “vuabale na [nona] marau” (1 Nifai 8:12). A gadreva sara o Liai me ratou kania talega na nona matavuvale na vuanikau kamica o ya.

Na vuanikau ena tadra nei Liai sai koya na loloma nei Tamada Vakalomalagi. A vinakata o Liai me ratou vakila na nona matavuvale na loloma nei Tamada Vakalomalagi. A gadreva me wasea na kosipeli vei iratou baleta ni kila ni ratou na bula marau kina.

Era dau maqosa toka na gone ena kena wasei na kosipeli vei ira tale eso.

O Maria e yabaki walu a raici rau na

daukaulotu ena gaunisala mai Ecuador. A kerea ke rawa ni rau vakavulica vua na kosipeli. Rau a yaco yani na daukaulotu ki na itikotiko nei Maria me vakavulica na nona matavuvale. A isevu ni nona matavuvale o Maria me papi-taiso. A marau sara vakalevu o koya ena gauna era sa lewena talega kina na Lotu na nona matavuvale taucoko.

Sa dua na ka na marau nei Eric yabaki ciwa baleta na ivakaraitaki ni Lalai ena soqoni ni sakaramede ka sureti ira nona neiba mera gole mai. Era a qai lako mai.

Oi rau ruarua na gone oqo e rau wasea e dua na ka talei vei ira na tamata rau lomana. Ni ko wasea na kosipeli, ena tubu na nomu ivakadinadina. Me vakataki Liai, ko na vakila “na vuabale ni marau.” ■

“Kakua ni rere, niu sa tiko vata kei iko.”

Nai Vakatekivu 26:24

“Sa kalougata ko ira sa dautataro.”

Maciu 5:9

“Ia dou veilomani vakai kemudou, dou lomavinaka, dou kakua ni veicudruvi.”

Efeso 4:32

“Dou ia na vakavinavinaka ena vuku ni ka kecega.”

1 Cesalonaika 5:18

The Statue of Liberty is shown in the background on the left side of the page, holding the torch aloft. The background is a clear blue sky.

Camille mai na Siti o Nio Ioka

Elevu sara na itokani nei Camille yabaki ciwa. “Na ka au taleitaki ira kina na noqu itokani o ya ni ra duidui taucoko,” a kaya. “Era lako mai na veivanua dui- dui, ka duidui na nodra vakayacora na cakacaka eso.” E dau taleitaka o Camille me vulica na veika vovou mai vei ira na nona itokani, ka taleitaka me veiwasei kei ira. Na ka uasivi dua- dua e bau wasea vua e dua na nona itokani o ya na kosipeli. Ni oti na

nona wasea na imatai ni yavu ni vakabauta vei nona itokani o Yailin, a sureta sara o Camille na matavuvale nei nona itokani me ratou sotavi rau na daukau- lotu. A vakavulici Yailin talega o Camille ena masu. Ena gauna oqo rau sa lewe ni Lotu tiko o Yailin kei tinana.

A papitaiso o noqu itokani Yailin ena 2011. Au taleitaka ni keirau rawa ni gole vata ki lotu. Au sa vukei koya tiko me cavuqaqa- taka na Yavu ni Vakabauta. Keirau sa cakacaka tiko na ika ciwa ni yavu ni vakabauta.

Na noqu serenilotu taleitaki na “I Am a Child of God” kei na “Families Can Be Together Forever.” Na noqu ivolanikalou taleitaki na Vunau kei na Veiyalaya- layalati 19:23: “Mo vuli vei au, ka muria na noqu vosa; mo vakaroro- rogo vua na noqu Yalo Tabu, mo rawata kina na noqu vakacegu.” E dau vakaukauwataki au na ivolanikalou oqo niu dau rarawa.

E rau tadu mai na Dominican Republic o na kei ta. Oqori beka na vuna au dau taleitaka kina na raisi kei na bini kei na toa. Ena dau vakavotuya tiko vei au na vanua e tadu mai kina na noqu matavuvale.

Era lewe lima na noqu matavuvale. A papitaisotaki ka vakadeitaki na ganequ, o Emily ena vula o Tiseba. O tuakaqu o Victor, e rau veiyacani kei tamaqu. E se bera ni tiko e dua na noqu manumanu maroroi, ia au vakasamataka tiko me dua na noqu vonu. Au taleitaki ira na vonu ni ra rairai vinaka ka ra toso tu vakamalua, ka ra na sega ni dro.

Au taleitaka na italanoa kei Kavetani Moronai ena iVola i Momani A wilika o tamaqu ena dua na lotu ni matavuvale, ka a vakauqeti au meu cakava ga e dua na noqu kuila. Ena vakavotuya tiko vei au na kuila o cei oi au ka sa dau tiko vata ga kei au o Tamaqu Vakalomalagi.

E LOLOMATAKA NA ITABA NA MATAVUVALE, VAKAVO GA SA VAKATIKILAI TIKO, ITABANI STATUE OF LIBERTY © GETTY IMAGES; LAKO MAI, MAI VEI WALTER RANE, LOLOMATAKA NA CHURCH HISTORY MUSEUM

NODA TABANA

Rau sa vakatavulica vei au na noqu itubutubu na kosipeli ka rau ivakaraitaki vinaka niu se gonelilai sara mai. Au vulica meu dau wilika na iyaloalo vakaivolanalou kivei ira na gonelalai, ia oqo au sa taleitaka dina na iVola i Momani. Au dau wilika ena veisiga, vakai au ga kei na noqu matavuvale. O Amoni e dua au dau vakasakita ena iVola i Momani. O koya e dua na daukaulotu kaukauwa, kau vinakata meu na vakataki koya niu sa qase mai.

Esteban M., yabaki 8, Colombia

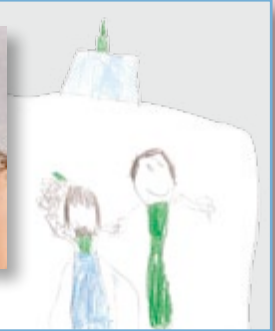

Ena gauna keitou laki gade vakamatu-vale kina ki Panama, o ya na vanua nei tinaqu, rau a kauti ganequ o Yhoalibeth kei au na noqu itubutubu, me keitou laki sikova na Valetabu e Panama City Panama. A kauti keirau o tinaqu me keirau laki tara na lalaga ni valetabu. E muri, niu sa tukuna vei tinaqu na levu ni noqu marau ni keitou a tiko kina e valetabu, a kaya sara niu sa vakila na Yalo Tabu.

Sergio B. Jr., yabaki 7, Florida, Amerika

Pasha Z., yabaki 9, Ukraine

Ena gauna a se yabaki tolu tiko kina o Leticia C., yabaki 6, a vakacavari kina na Valetabu e Curitiba Brazil. E taleitaka me dau gole ki valetabu, ka a lako kina ena siga taucoko ni macawa sa oti ena kena dolavi raraba. Se taleitaka tiko ga na gole ki valetabu ka dau taubaleitaka na veiloga ni senikau. E taleitaka o Leticia na droini kei na qaqalo.

LALAI: MURI JISU

E dau taleitaka na soqoni ni sakaramede o Maurizio D., yabaki 11, mai Italy baleta ni vulica kina na veika baleti Tamada Vakaalomalagi kei Jisu Karisito. E vinakata na lako ki lotu baleta ni lasa ka taleitaki ka totoka dina. E marau ni tiko ena Lotu ka levu na nona itokani.

Sa dua na ka na neitou marau, ena gauna keitou sa vakavakarau tiko ki na vakasobuduru ni Valetabu e Tijuana Mexico. Keitou a lako vakamatavule me keitou laki veiqaravi kina. Keitou a samaka na rara ni valetabu. Au kila ni na sikova mai na Turaga na Nona vale ni sa tara oti.

Jesus S., yabaki 6, Mexico

Bảng Khắc
Bảng Vàng

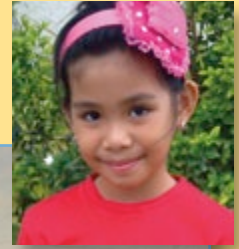
E vukea meu digitaka na dodonu niu vulica na ivolanikalou.

"Na Peleti Koula," maivei P. Tuyêt Hoa, yabaki 10, Cambodia

Au sa digitaka na dodonu ena gauna au muria kina na Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito.

N. Thi LinĐa, yabaki 8, Cambodia

Na tikina talei vei au ena iVola i Momani o ya na italanoa kei Nifai kei na soko takoso e wasawasa.

Kelly C., yabaki 10, Philippines

E dodonu meda laki vauci e valetabu me rawa ni da bula tawamudu vata vakamatavuvale.

Shanna C., yabaki 8, Philippines

Au taleitaka na laki lotu vata kei noqu matavuvale ka vulica na veika baleti Jisu Karisito. E vale au dau vinakata meu wilivola ka vulica na italanoa vakaivolanalou, lagasere ni lotu, ka qitora na qito eso ena lotu vakamatavuvale. Sa vakalougatataka na noqu matavuvale na kosipeli ka marau na yaloqu. Au sa solia oti e dua na iVola i Momani ki na tolu na qasenivuli vakakina vei noqu itokani vinaka duadua, o Miguel. Na noqu sere ni Lalai taleitaki na "We'll Bring the World His Truth" (*Children's Songbook*, 172).

Martim P., yabaki 6, Portugal

Henrique S., yabaki 7, Brazil

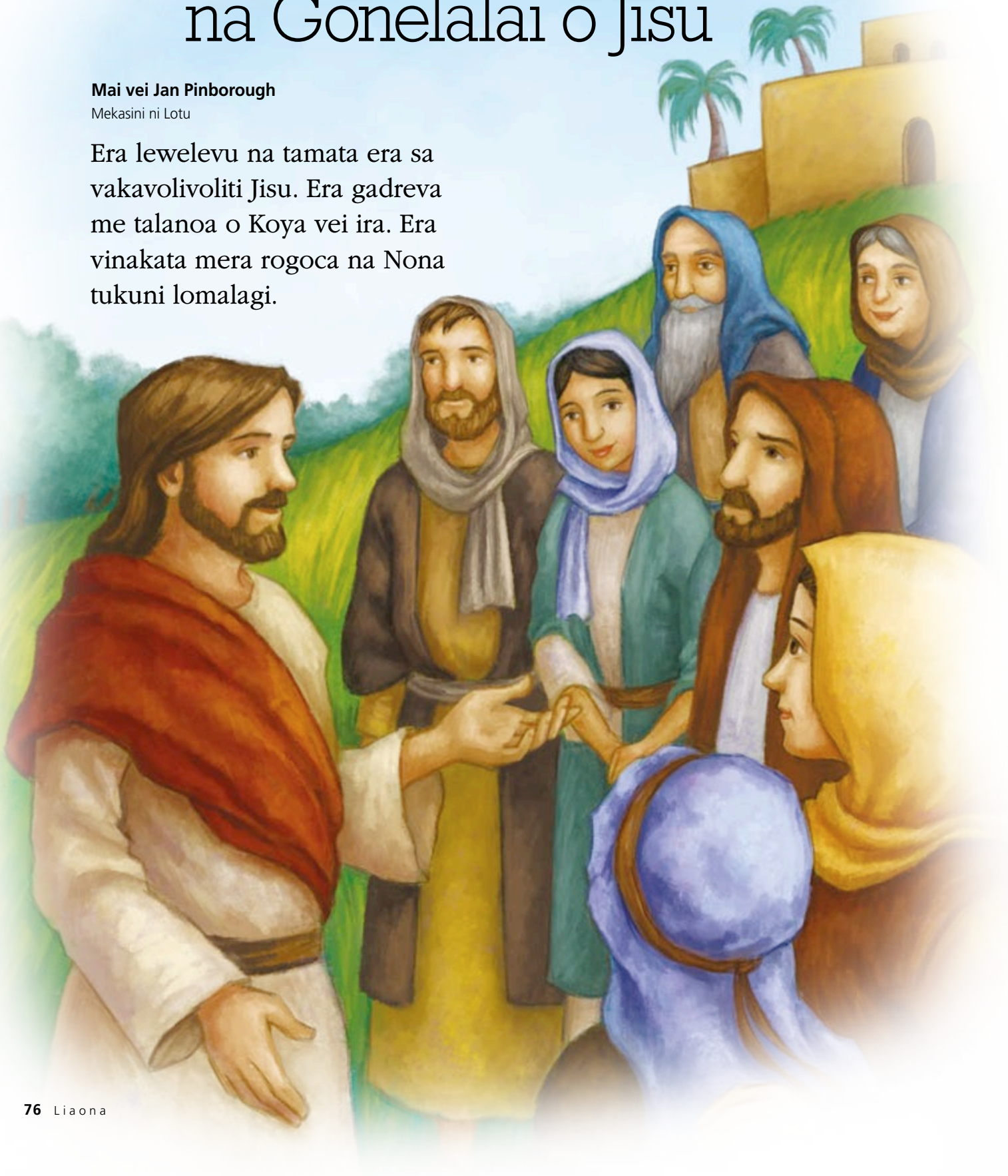

Sa Vakalougatataki Ira na Gonelalai o Jisu

Mai vei Jan Pinborough

Mekasini ni Lotu

Era lewelevu na tamata era sa vakavolivoliti Jisu. Era gadreva me talanoa o Koya vei ira. Era vinakata mera rogoa na Nona tukuni lomalagi.

Ni ra sa tauvimate na tamata,
a vakabulai ira o Jisu. A
vakabulai ira era sega tu
ni rai rawa. A vakabulai ira
era sega tu ni rogo rawa.

Ena dua na siga a ra kauta mai eso na luvedra lalai mera mai raici Jisu. Era a gadreva me masulaki ira na luvedra o Koya. Era a kaya na tisaipeli vei ira na tamata mera kakua ni vakasosataki Jisu. E ratou nanuma ni sa rui osooso sara o Koya.

A sega ni osooso o Jisu. A qai kaya vei iratou na tisaipeli mera laivi ira na gonelalai mera lako mai Vua. A kaya ni sa nodra na matanitu vakalomalagi o ira na tamata era sa vakataki ira na gonelalai.

E lomani ira na gone taucoko o Jisu Se o cei ga o iko, na kemu irairai, se na vanua o tiko kina. E lomani iko o Jisu! ■

Mai na Marika 10:13–16.

Sa Vakalougatataki Ira na Gonelalai o Jisu

“A sa keveti ira, ka tabaki ira ena ligana, ka vosa vakalougatataki ira” (Marika 10:16)

AU SA YALATAKA . . .

Mai vei R. Val Johnson

Mekasini ni Lotu

Emosi sara ga na yaloqu niu raica na irairai ni matai tinaqu. Kurabui. Lomaleqa. Rarawa. Sa vakaraitaki kece oqo mai na matai tinaqu Ka ra mai umani vata kece ena nona mai kila ni sa—lawakitaki.

E dina ga ni a vakavulici au ena 15 na yabaki ni noqu bula o ya meu doka na Tamada Vakalomalagi ena vosa kei na cakacaka, ia au sa tucake tu e kea, kila niu sa cala ena kena sa cawadru mai tebe ni gusuqu e dua na vosa qeleqelewa.

Au a sega ni nakita meu vosa ca. Ni bera na yabaki o ya, au se bera mada ni dau cavuta na vosa vakatani. Ia ena vula ikatakata o ya au a cakacaka tiko ena Tabacakacaka ni Qoli kei na Qito e Utah kau a tomika cake mai kina na ivakarau o ya mai vei ira na cauravou keimami cakacaka vata tiko.

Na neimami cakacaka sara ga o ya na kena wereci laivi na co drega ena veibati ni gaunisala ni matanitu. Keimami sa kila sara ni co oqo na *Arctium minus* e dua dina ni co vakatani. E dau tubu tu vakalevu sara ena veisaqata cava ga, ka dau solegi ira yani na veitubua tale eso. Na kena drega e kabita ga na veika e toka tikiva.

Keimami sa vakaisivi, ka valuta yani na meca oqo ena vula ikatakata taucoko ka keimami sa oca sara ga—vakakina na vosavosa ca. Au raica ena imatai ni gauna ni rui ca na nodra ivosavosa na noqu itokani vakacacaka. Au sa vakamatautaki au kina. Kena itinitini, au sa tekivutaka. Ni qai cava na vula ikatakata, na vosa ca sa kabita tu ga na yamequ me vaka na co drega ni kabita na vuti ni koli.

Na sauvuki mai nei tinaqu niu sa vosa ca, sa vakadeitaki au kina ni sa dodonu meu sa na veisau

Na vosa ca sa kabita tu ga na yamequ me vaka na co drega ni kabita na vuti ni koli.

E sega ni ka rawarawa. Na vosa ca e sega walega ni kena digitaki na vosa. Sa ivakarau talega ni vakanananu. Na mataqali veivosaki eda vakatara ki na noda bula, na vosa eda wilika, kei na iyaloalo eda sarava ena bulia na noda vakanananu. Au sa mai vulica ni sa dodonu meu veisautaka na veika au a sureta ki na noqu vakasama kevaka au gadreva meu veisautaka na vosa meu vakayagataka.

Au vakavinavinaka kina, niu a lako tikoga ki lotu kei na semineri. Na vosavosa ca e dau kauta laivi na vakasama cecere, ia niu tiko ena vanua sa dau yaco kina na vakasama cecere sa yaco tale me kaukauwa cake tale mai. Au sa vakatabakidua ga ena wili ivolanikalou ena veisiga ka masumasu. Au sa sega tale ni sarava na iyaloalo se parokaramu ni tivi e vakavurea tale mai na vakasama butobuto.

Sa tekivu tale, meu raica ni sa savasava mai na noqu ivosavosa. Ni qai cava na yabaki, au sa galala vakadua mai na noqu itovo vosavosa ca.

Vakatekivu mai na gauna o ya, au sa vulica kina na kaukauwa ni vosa. Na vosa e rawa ni veibuli se veivakarusai. E rawa ni ra veivakara-rawataki, se rawa ni ra veivakabulai. E rawa ni ra musuka sobu na tamata, se rawa ni ra teivaka na sorenikau ni inuinui kei na loloma.

E ka veivakurabuitaki vei au ni iVakabula Vakai Koya, na Dauveibuli ni lomalagi kei vuravura, e vakatokai mo o koya na Vosa (raica na Joni 1:1–4; V&V 93:6–11).

Au sa vulica ni vosa-bubului e dauvaka-yaco-ka vakakina ena kena veibasai. Eda vosa-bubului meda tukuna na ka dina ena mataveilewai. Eda yalataka vakalou, se bubului, meda maroroya na ivakaro ni Kalou ena gauna eda papitaiso kina. Sa vakakina, eda vakayacora na yalayala tabu meda maroroya na noda veiyalayalati ni valetabu me rawa ni da ciqoma kina na veivakalougatataki cecere duadua nei Tamada Vakalomalagi.

Na kena iusutu oqo: Eda na yaco meda na vakataki Koya na Vosa ena gauna eda vosa dokai Koya kina ka vakacaucautaka na Nona lagilagi. ■

DROINI MAI VEI ROBERT T. BARRETT

DAVID O. MCKAY

A tubu cake o **David O. McKay** ena nona **iteitei ni matavuvale** mai Huntsville, Utah. E dau taleitaki ira na manumanu ka dau susu **ose** ena nona bula taucoko. Ena gauna a kaulotu tiko kina mai Peritania, a taura kina e dua na **ivosavosa** me sa nona ibole tu: “Se cava ga na kemu ituvaki, mo dina ena nomu itavi.” A lesu tale vakavica ki Peritania ka laki vakatabuya na **Valetabu e Lodon** **Igiladi** ena 1958.

N i da itubutubu ka iliuliu, sa dodonu meda vukei ira na itabagone, sega walega ena vakavakarau kina kaulotu tudei, ka na taura ga e vica na vula sa na cava tale, ia me baleta na nodra laki cakava ka marroya na nodra veiyalayalati ni valetabu ka na sega ni vakaiyalayala. Na imatai ni ikalawa me tekivu ni ra se gone.” Raica na “iTabagone kei na Veiyalayalati ni Valetabu,” tabana e 18. Na kena ogo kei na so tale e tiko e loma ena vukei ira na leweni-lotu qase kei ira na gone me ra na vakavakarau vakavinaka cake ena nodra na laki wasea ka bulataka na kosipeli.

NA LOTU I
JISU KARISITO
NI YALODODONU
EDAIDAI

FUJIAN

4

4

10790 Oct 13